

మానవ గౌరవం!
సామాజిక న్యాయం!!
సామాజిక ప్రజాస్వామ్యం!!!

వేటూరు గీతం

అభివృద్ధి వైపు అడుగులేస్తున్న
అణగారిన ప్రజల

యదార్థ గాథల సంకలనం

అణగారిన వర్గాల సాధికారతే ధ్యేయంగా...

దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్

అభినందనలు

అణగారిన వర్గాలలో మార్పుకోసం దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) చేస్తున్న కృషి అభినందనీయం చెత్తపోగుచేసే కార్మికులకు, సమాజంలోని అట్టడగు ప్రజలకు వారు చేస్తున్న సేవలు మరువలేనివి దళిత, గిరిజన వర్గాల సమస్యలపై వారి అధ్యయనాలు ప్రభుత్వానికి మార్గదర్శిగా మారుతున్నాయి. ఈ సంస్థ ఇంకా బలోపేతమై బడుగుల జీవితలలో వెలుగులు నింపాలని కోరుకుంటున్నాను.

డి. గోపాల్రావు I.A.S., (Retd)
హైదరాబాద్

అత్యంత దర్బలమైన పరిస్థితులలో జీవిస్తున్న వివిధ సమూహాలను చైతన్యపరుస్తూ వారిని అభివృద్ధిపథం వైపు నడిపించడానికి కృషి చేస్తున్న డి.బి.ఆర్.సి.కి ధన్యవాదాలు. చిత్తు కాగితాలు ఏరుకుంటూ సంచార జీవితం గుడుపుతున్న వారికి స్థిర నివాసం కొరకు కృషిచేయడం, యువతీ యువకుల్లో నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా అణగారిన ప్రజల జీవితాల్లో వస్తున్న మార్పులను అక్షరబద్ధం చేసి మార్పు కథలను “వేకువ గీతం” రూపంలో తీసుకువస్తున్న సందర్భంగా మా అభినందనలను తెలియపరుస్తున్నాము.

ప్రకృతి విపత్తులకు బాధితులై సహాయం కోసం ఎదురుచూస్తున్నవారికి, సహాయం చేయాలనే తలంపు గలవారి మధ్య వారధిగా నిలచి స్థానికంగా వనరులు సేకరించి వాటిని పారదర్శకంగా వినియోగించడం, తిరిగి నివేదికల రూపంలో భాగస్వాములందరికీ తెలియజేయడం తదితర కార్యక్రమాలను ప్రొఫెషనల్ గా నిర్వహిస్తున్న డి.బి.ఆర్.సి. భవిష్యత్తులో మరింత శక్తివంతంగా సమాజ మార్పుకొరకు కృషి చేస్తుందని విశ్వసిస్తున్నాను.

బొలిమెర ఆసండ్కుూర్

సి.ఇ.ఓ., ఛేంజ్ అలయన్స్, న్యూఢిల్లీ.

ముందు మాట

- కె.వై. రత్నం

అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్,
డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ పాలిటికల్ సైన్స్,
హెడ్, సెంటర్ ఫర్ అంబేద్కర్ స్టడీస్,
యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్, తెలంగాణ

దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ 'వేకువ గీతం'కు ముందుమాట వ్రాసే అవకాశం ఇచ్చిన సంస్థ ముఖ్య కార్యనిర్వాహకులు అల్లడి దేవకుమార్ కు ఆయనతో కలిసి పనిచేస్తున్న టీమ్ కు ముందుగా నా హృదయపూర్వక ధన్యవాదాలు.

దళిత బహుజనుల జీవితాలలో ఆవరించిన నిరాశ, నిస్పృహ, చీకటిని చీల్చి, వారిలో ఆత్మవిశ్వాసం, ఆత్మస్థైర్యం, మరిముఖ్యంగా వారి ఆత్మగౌరవాన్ని నిలబెట్టి దాన్నివారు అనుభవించేలా చేసిన కృషి ఫలితమే డి.బి.ఆర్.సి. యొక్క ఈ 'వేకువ గీతం'.

ఈ దేశంలో వేల సంవత్సరాలు, తరతరాలుగా కుల వివక్షతతో, అంటరానితనంతో, అమానవీయంగా విద్యకు, విజ్ఞానానికి దూరం చేయబడి, మ్లేచ్ఛులుగా, చండాలురుగా, దాస్యులుగా, పరయగా, చామార్ గా, హరిజనులుగా, గిరిజనులుగా వివిధ కాలాల యందు వివిధ రకాల పేర్లతో పిలువబడి, నిత్యమూ అవమానించబడి, ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక జీవన హక్కులను కోల్పోయి, అన్నివిధాలైన అభివృద్ధికి దూరం చేయబడి, గాంధాంధకార చీకటిలోకి నెట్టివేయబడిన దళిత బహుజనులు, బాబాసాహెబ్ డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ గారి పిలుపును అందుకుని వారి జీవితాలలో నూతన వెలుగును చూడాలని ఆయనతో నడిచారు.

ఆ విధంగా, బాబాసాహెబ్ డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ ఇచ్చిన విప్లవ పిలుపుతో, భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సమరంలో వీరోచితంగా పోరాడి, భారతావనిని పరాయి పాలన నుండి విడిపించిన వారు కూడా తమ దాశ్య శృంఖలాల నుండి విడుదల పొందామ నుకున్నారు. బాబాసాహెబ్ డా॥ అంబేద్కర్ గారి నాయకత్వంలో జరిగిన ఈ దళిత బహుజనుల పోరాటంలో మను ధర్మశాస్త్రాన్ని మంటబెట్టి, కుల దురహంకారాన్ని ఎదిరించి, అంటరానితనాన్ని రూపుమాపి, సమసమాజ స్థాపనకు ఎన్నో చట్టాలుచేసి, హక్కులను సాధించి వాటిని భారత రాజ్యాంగంలో పొందుపరచి భావితరాల వారికి గొప్ప వెలుగు బాటలు వేశారు.

కాని, తాము సంపాదించిన స్వాతంత్ర్యం తమకు కాదని, అది అగ్రకుల, పెత్తందారులకు, స్వాతంత్ర్యానంతరం పరిపాలిస్తున్న అగ్రకుల పరిపాలకులదని అనతి కాలంలోనే దళిత బహుజనులు

గ్రహించారు.. బాబాసాహెబ్ డా॥ అంబేద్కర్ దళిత బహుజనులకు సాధించిన చట్టాలను, హక్కులను, ఆ మహోన్నత ఆశయాల్ని తుంగలో త్రొక్కి కుల దురహంకారంతో, చేతిలో ఉన్న రాజ్యాధికారంతో, దళిత బహుజనులను నిత్యం హింసిస్తూ, వేధిస్తూ వారి జీవితాలను చీకటిమయం చేసి వారిని పూర్వపు దశకు పంప బూనుకుంటున్నారు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఏడు దశాబ్దాలు దాటినా, దళిత బహుజనుల జీవితాల్లో జరిగిన మౌళిక మార్పు చాలా తక్కువ కానీ, వారిమీద జరుగుతున్న దాడులు వారిమీద చూపుతున్న వివక్ష చాలా ఎక్కువ, లెక్కకు మించినది.

డి.బి.ఆర్.సి. ఆవిర్భావం నుండి అలుపెరుగని దైర్య సాహసాలతో రాజీలేని పోరాటం చేస్తూ ఉభయ తెలుగు రాష్ట్రాల్లో ఉన్న దళిత బహుజనుల జీవితాలలో వెలుగు నింపుతూ విజయాలతో ముందుకు వెళ్తున్నందుకు డి.బి.ఆర్.సి.ని ఎంతో అభినందిస్తున్నారు. కులమతాల కఠీతంగా భూమికోసం, విద్య, ఉపాధి కోసం, అన్నింటికి మించి దళిత బహుజనుల ఆత్మగౌరవం కోసం డి.బి.ఆర్.సి. చేస్తున్న కృషి ఒక మంచి పరిణామం. అందరినీ ఆలోచింపజేసే విషయం. ఈనాటి చిరు చిరు విజయాలే రేపటి ఘన విజయంగా సెలబ్రేటీ అవుతుంది. డి.బి.ఆర్.సి. నాయకత్వంపైన, వారు చేస్తున్న నిరంతర కృషి దళిత బహుజనులలో గట్టి నమ్మకాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా వేస్ట్ పికర్ల జీవిత సాక్ష్యాలు, యానాదుల అభివృద్ధి పయనం డి.బి.ఆర్.సి. చేస్తున్న కృషికి నిదర్శనం.

బాబాసాహెబ్ డా॥ అంబేద్కర్ గారు సాధించిన హక్కులను, దళిత బహుజనుల జీవితాలలో అనుభవించేయటమేకాక, ఆయన ఆశించిన కులనిర్మూలన పోరాటం కోసం, నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం కోసం, డి.బి.ఆర్.సి. ఇంకా మరింత కృషి చేస్తుందని ఆశిస్తూ అల్లడి దేవకుమార్ కు వారి టీమ్ కు నా మనఃపూర్వక అభినందనలు.

దళిత బహుజనుల సాధికారత సాధనలో డి.బి.ఆర్.సి.

అల్లడి దేవకుమార్

ఎగ్జిక్యూటివ్ సెక్రటరీ
దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్

వాళ్ళు శ్రమజీవులు.. శ్రామిక కులాలు.. వాళ్ళంతా దళిత బహుజనులు. కష్టాలు, కన్నీళ్ళు తప్ప కేరింతలు ఎరుగని జీవితాలు వారివి. వ్యధలు, వెతలు తప్ప వెలుగుకు నోచుకోని చీకటి బతుకులు వారివి. వివక్ష, అంటరానితనం, అసహ్యలు, అవమానాలు తప్ప ఆదరణ లేదు. సాంస్కృతిక చైతన్యం వారి దరి చేరనే లేదు. ఆకలి, అవమానం వారి కవల పిల్లలు. వలసలు, వెలివేతలు, వెట్టిచాకిరీ, దాడులు, అత్యాచారాలు సమాజం వారికందించే బహుమానాలు. ఇదీ..మొత్తంగా తెలుగు రాష్ట్రంలో దళిత బహుజన కులాల జీవన చిత్రం. వాలిపోతున్న పొద్దులా కటిక చీకటిలో బిక్కుబిక్కు మంటూ మగ్గిపోతున్న దళిత బహుజన జీవితాల్లో వెలుగులు ప్రసరించేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ ఆవిర్భవించింది. వారి జీవితాల్లోనూ, జీవన విధానంలోనూ మౌలిక మార్పులు తీసుకొచ్చేందుకు నిరంతరం పనిచేస్తోంది. రాజ్యాంగపరంగా లభించిన వారి హక్కులను సంపూర్ణంగా సాధించుకునేందుకు చేయూతనిస్తోంది. వారిలో నాయకత్వ లక్షణాలను సానపట్టి వారి సమస్యలను వారే పరిష్కరించుకునే దిశగా దిక్సూచిలా పనిచేస్తోంది. దళిత బహుజనుల సామాజిక సంకెళ్ళను తెంచేందుకు అలుపెరుగక శ్రమిస్తోంది. రాజీలేని పోరాటాలతో ఎన్నో విజయాల్ని సాధించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణలోని 11 జిల్లాల్లో..57 మండలాల్లో..289 గ్రామాల్లో డి.బి.ఆర్.సి. పనిచేస్తోంది. రెండు రాష్ట్రాల్లో 8141 మంది దళితులకు 7698 ఎకరాలను భూమిని ప్రభుత్వం ద్వారా అందేలాచేసి వారి ఆర్థిక స్వావలంబనకు కృషి చేసింది. 10077 మంది గిరిజనులకు 14764 ఎకరాల భూమి పంపిణీ జరగడంలో కీలకపాత్ర పోషించింది. సఫాయి కార్మికులను అత్యంత అవమానీయమైన వృత్తి నుంచి విముక్తులను చేసి 17 పట్టణాల్లో 394 డ్రై మాస్యవల్ స్కావెంజింగ్ లెట్రిన్లను మూసివేయించింది. ప్రభుత్వం నుంచి అందాల్సిన సంక్షేమ, అభివృద్ధి ఫలాలను అందించటంలో డి.బి.ఆర్.సి. విశేషమైన కృషి చేసింది. వ్యవసాయ, అనుబంధ శాఖలు అమలుచేస్తున్న పథకాల ద్వారా 719 మంది ఎస్సీ, ఎస్టీ రైతులు రూ.3 కోట్లకు పైగా పంట రుణాలు పొందడానికి సహకరించాము. గుంటూరు నగరంలో వేస్ట్ పిక్కర్లను 230 మందిని గుర్తించి వారిని మున్సిపల్

కార్పొరేషన్ నిర్వహిస్తున్న ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో భాగస్వాముల్ని చేశాం. అత్యాచారాలు, అవమానాలకు వ్యతిరేకంగా డి.బి.ఆర్.సి. పోరాడింది. 16 జిల్లాల్లోని 1029 గ్రామాల్లో దళితుల దేవాలయ ప్రవేశాలపై ఉన్న నిషేధాన్ని ఎత్తి వేయించటంలోనూ, ఉమ్మడి బావులు, మంచినీటి చెరువుల్లో దళితులకు నీరు తోడుకునే సామాజిక హక్కును కల్పించడంలోనూ అలుపెరుగక పోరాడి విజయం సాధించింది. 20327 మంది మహిళలకు స్వయం ఉపాధి, దళిత బహుజన కుటుంబాల్లోని పిల్లలను పాఠశాలలకు పంపించడం, ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ప్లాన్ చట్ట సాధన కోసం ఆ వనరులను సమర్థవంతంగా వినియోగించు కునేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. నిరంతరం పనిచేస్తూ ఉంది. ఆర్థిక స్వావలంబన, సామాజిక పరివర్తన, సాంస్కృతిక చైతన్యం, రాజకీయ హక్కులు, అక్షరాస్యత, ఉద్యోగం, ఉపాధి..ఇలా దళిత బహుజనుల జీవన ముఖచిత్రం వెలుగులీనేందుకు, సర్వసత్తాక స్వతంత్ర భారతంలో, అంబేద్కర్ రచించిన రాజ్యాంగ హక్కులు సంపూర్ణంగా వారికి దక్కేందుకు అనేక పాఠాల్లో, విభిన్న మార్గాల్లో, ప్రజాస్వామిక పద్ధతుల్లో డి.బి.ఆర్.సి. పనిచేస్తోంది. మున్ముందు కూడా మరింత ఉత్సాహంతో దళిత బహుజనులకు అండగా నిలవటంలో కృతనిశ్చయంతో పని చేస్తుంది. సామాజిక అసమానతలు సంపూర్ణంగా తొలగే వరకు దళిత బహుజనులకు తోడుగా, నీడగా, చేదోడుగా ఉంటుంది.

ఈ పుస్తకానికి ముందు మాట వ్రాసిన అంబేద్కర్ వాది ప్రొఫెసర్ కె.వై. రత్నం, అక్షరబద్ధం చేసిన మిత్రులు కోలా హరిబాబు గార్లకు ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు.

మమ్మల్ని నిరంతరం వెన్నుతట్టి ప్రోత్సహించిన దళిత బహుజన ఉద్యమ నేత కొరివి వినయకుమార్, గౌరవనీయులు డి. గోపాల రావు, వై.ఎల్. జయరాజ్, బొలిమెర ఆనందకుమార్ గార్లకు హృదయపూర్వక జై భీమ్లు.

“వేకువ గీతం” లో చెప్పబడిన మార్పుకు మూల స్థంభాలుగా నిలబడిన డి.బి.ఆర్.సి. కుటుంబ సభ్యులందరికీ అభినందనలు.

- అల్లడి దేవకుమార్

విషయ సూచిక

'న్యాయం' గెలిచింది 4	కౌలు రైతుల్లో కొత్త ఆశలు	... 26
చదువుల తల్లి విహారిక 5	అర్హతలున్నా అనాధలు	... 27
ఆదివాసీల బతుకుల్లో 'మైగ్రేషన్' వెలుగులు 6	చదువు...పొదుపు... భూమి	... 28
కోయ కాలనీలో కొత్త వెలుగులు 7	అవగాహన..చైతన్యం..పోరాటం	... 29
డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో		నిన్నటిదాకా నేరాలు..ఘోరాలు -	
ఒక ఇంటివారైన 'చెంచులు' 8	నేడు అవగాహనతో..సంస్కరణలు	... 30
భూమి కోసం పోరాటం 9	ప్రశ్నించే తత్వం...పోరాడే నైజం	... 31
కామాంధుల వికృత రూపం	... 10	యానాదుల జీవితాల్లో వెలుగురేఖలు	... 32
కౌలు రైతులు కాదు.. భూ యజమానులు	... 11	డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో సురక్షిత మంచినీరు	... 33
మోడల్ స్కూలులో ఆదర్శాన్ని		చెత్త ఏరుకోవడం నుండి	
నిలబెట్టిన డి.బి.ఆర్.సి.	... 12	మార్పు వైపుకు అడుగులు	... 34
చేపల వేటలో ఎదురీత	... 13	అభివృద్ధి బాటలో యానాదులు	... 35
వేస్ట్ పిక్కర్ల ప్లీలలు...రేపటి వెలుగు రేఖలు	... 14	వేస్ట్ పిక్కర్ల వెలుగు బాట	... 36
ఒక ఇంటివారైన కొండదొర దళితులు	... 15	నైపుణ్యాభివృద్ధి ధ్యేయంగా	
వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవితాల్లో మౌలిక మార్పులు	... 16	యువతకు జాబ్ మేళా	... 38
చెంచుల జీవితాల్లో కాంతి కిరణాలు	... 17	దళిత కుటుంబాలకు వ్యవసాయ భూమి	... 39
తిత్తీ తుఫానులో గూడు చెదిరిన వారికి		నాడు కూలీలు...నేడు ఆసాములు	... 40
అండ...నిరాశ్రయులకు బాసట	... 18	దళారుల చెరలో దళితుల భూములు	... 41
యానాదుల జీవితాల్లో వెలుతురు	... 20	అభాగ్యుల జీవితాలలో ఆశాకెరటంగా	
డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో		మారిన డి.బి.ఆర్.సి.	... 42
మౌలిక వసతుల ఏర్పాటు	... 21	పట్టుదలతో భూమిని అభివృద్ధి	
గ్రామీణాభివృద్ధిపై ప్రత్యేక దృష్టి	... 22	లోనికి తెచ్చిన దళిత రైతులు	... 44
చెత్త బతుకుల్లో చైతన్య కాంతులు	... 23	పెరటి తోటల ద్వారా ఉపాధి	
నాడు ఒడ్డునపడ్డ చేపలు...		పొందుతున్న దళిత మహిళ	... 45
నేడు ఆత్మస్వైర్యంతో యానాదులు	... 24	కూలీల నుండి...భూ యజమానులుగా	
బడిబాట పట్టిన వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలు	... 25	ఎదిగిన వైనం	... 46
		వేలల్లో దరఖాస్తులు-వందల్లో గ్రౌండింగ్	... 47
		వేస్ట్ పిక్కర్ల అభివృద్ధికై తొలి అడుగు	... 48

'న్యాయం' గెలిచింది..

- ◆ అగ్రకుల అహంకారంపై అలుపెరుగని పోరాటం
- ◆ కొడుకును కోల్పోయిన తండ్రికి భరోసా
- ◆ కుటుంబానికి అన్నివిధాలా చేయూత

ఈ దేశంలో మనిషిపేరు 'కులం' గా మారిపోయింది. ఆర్థిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక అసమానతలకు 'కులమే' ప్రాతిపదికగా, పునాదిగా ఉండటంతో అసమాన, అమానవీయ, అంటరాని సమాజం ప్రతి నిత్యం మనల్ని వెంటాడుతూ వేధిస్తోంది.

ఈ దేశంలో దళితులుగా పుట్టినందుకు కేవలం అవమానాలే కాదు.. అత్యాచారాలు, హత్యలు కూడా జరుగుతున్నాయి. దాడులు నెత్తుటి దారులుగా మారుతున్నాయి. దళితులను వేటాడి పంటపొలాల్లో నెత్తురు వెదజల్లిన అగ్రకుల అహంకారపు దమనకాండలు ఇంకా పచ్చి పచ్చిగా వెచ్చని గాయాలుగా ఉన్నాయి. ఆ గాయాల బారినపడి ఆత్మస్థైర్యం కోల్పోయిన తండ్రికి డి.బి.ఆర్.సి. 'నేనున్నానని' ధైర్యం చెప్పి అండగా నిలిచింది.

ప్రకాశం జిల్లా కొరిశపాడు గ్రామానికి చెందిన యర్రమోతు వేణు (17) అనే యువకుడు పక్క గ్రామంలో తన స్నేహితులను కలిసేందుకు వెళ్ళాడు. వేణుతో కలిసి ఉన్న మరో స్నేహితుడు ఆ గ్రామంలో కమ్మ సామాజిక వర్గానికి చెందిన ఒక అమ్మాయితో మాట్లాడాడు. ఆ గ్రామంలో కమ్మ అగ్రవర్ణ అమ్మాయితో మాట్లాడిన విషయం కొద్దిసేపటికే గ్రామం అంతా తెలిసిపోయింది. ఈ విషయం అమ్మాయి తండ్రి వద్దకూడా సురేందర్ కు తెలిసింది. అసలేం జరిగిందో కూడా తెలుసుకోకుండా సురేందర్ మరికొందరిని కూడకట్టుకొని వేణు, అతని స్నేహితులు కలిసి ఉన్న ప్రాంతానికి వచ్చి దాడికి తెగబడ్డారు. అమ్మాయితో మాట్లాడిన వేణు స్నేహితుడు తప్పించుకున్నాడు. అక్కడే ఉన్న వేణును పట్టుకున్నారు. వెంటనే చెట్టుకు కట్టేసి రెండు గంటల పాటు తీవ్రంగా హింసించారు. కులం పేరుతో తిడుతూ అమానుష హింసకు గురిచేశారు. ఈ విషయం తెలుసుకున్న వేణు తండ్రి తమ బంధువు సత్తుల ప్రకాశంను వెంటపెట్టుకొని రాత్రి 8 గం||ల సమయంలో ఆ గ్రామానికి వెళ్ళారు. సామ్యుస్థిల్లి పడిపోయి ఉన్న బిడ్డను చూసి ఆ తండ్రి ఎంతో బాధపడ్డాడు. సురేందర్ కు క్షమాపణ చెప్పి తన కుమారుడిని వదిలిపెట్టాల్సిందిగా

కోరాడు. సురేందర్ మళ్ళీ దారుణంగా తండ్రి కొడుకులిద్దరినీ కులం పేరుతో తిడుతూ మళ్ళీ ఇలా చేస్తే చంపేస్తానంటూ బెదిరించాడు. ఆ తరువాత కొడుకుని బంధువు సాయంతో ఇంటికి తీసుకువచ్చి చికిత్స చేయించాడు. అగ్రకుల అహంకారం ఎంత దారుణంగా ఉంటుందో కొడుక్కి వివరించాడు. ఇకపై వారి జోలికి పోవద్దని చెప్పాడు. తీవ్రమైన అవమానానికీ, దాడికి గురైన వేణు మాత్రం మానసికంగా కృంగిపోయాడు. ఆ మరుసటి రోజు వేణు ఉరివేసుకుని ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. వేణు మరణం గ్రామాన్ని కంటతడి పెట్టించింది. కొడుకుని కోల్పోయిన తండ్రి తీవ్రమైన మనోవేదనకు గురయ్యాడు. చేతికందిన కొడుకును కోల్పోయి దిక్కులేని స్థితిలో ఉన్న ఆయనకు డి.బి.ఆర్.సి. అండగా నిలిచింది. డి.బి.ఆర్.సి. ప్రకాశం జిల్లా కోఆర్డినేటర్ డి. కోటేశ్వరరావుతో పాటు ఇతర సభ్యులు ఆయనను కలిసి మద్దతుగా నిలబడ్డారు. వేణు కుటుంబానికి జరిగిన అన్యాయాన్ని వివరిస్తూ ఎస్.సి, ఎస్.టి. అత్యాచార నిరోధక చట్టం కింద కేసు నమోదు చేయాల్సిందిగా పోలీస్ స్టేషన్ లో వినతిపత్రం అందించి కేసు నమోదు అయ్యేలా చేశారు. అగ్రకులస్తుల వత్తిడితో ప్రజా ప్రతినిధులు, ఎమ్మెల్యే సైతం కేసు వాపసు తీసుకోవాల్సిందిగా తీవ్రమైన ఒత్తిడి చేశారు. ఈ విషయంలో డి.బి.ఆర్.సి. రాజీ లేని పోరాటం చేసింది. వేణు కుటుంబానికి ఆసరాగా ఉంటూ చివరి వరకు న్యాయ పోరాటంలో తోడుగా నిలిచింది. వేణు ఆత్మహత్యకు కారణమైన సురేందర్, అతని స్నేహితులకు న్యాయ స్థానం శిక్ష విధించింది. అంతేకాకుండా పి.బి.ఎ. (ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ ఆట్రాసిటీస్ యాక్ట్) కింద బాధిత కుటుంబానికి 7.5 లక్షల రూపాయల ఆర్థిక సాయాన్ని ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చేలా చేశారు. మృతుని తల్లికి నెలకు రూ.5000/-లు పెన్షన్ మంజూరు అయింది. మృతుని కుటుంబంలో ఒకరికి ఉద్యోగం వచ్చింది.

నిస్సహాయ స్థితిలో మిగిలిపోయిన వేణు కుటుంబానికి చివరి దాకా తోడుగా నిలిచిన డి.బి.ఆర్.సి. దళితులకు అగ్రకుల దాడులను ఎదుర్కొనే మనోస్థైర్యాన్ని కల్పించింది. ఆత్మగౌరవ పోరాట స్ఫూర్తిని అందరిలోనూ రగిలించింది. ■

చదువుల తల్లి విహారిక

- ▶▶ దళిత కుటుంబంలో విద్యాకుసుమం
- ▶▶ అదే బాటలో మరికొందరు విద్యార్థులు
- ▶▶ ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూలులో చేరిన బాలిక
- ▶▶ చదువు విలువ చెప్పి... మంచి మర్గం వైపు నడిపించిన డి.బి.ఆర్.సి.

చదువంటే వికాసం...చదువంటే విజ్ఞానం..చదువంటే చీకటి తెరలను చీల్చే వెలుతురు ఖడ్గం. 'కులం' అనే జాడ్యం ఈ దేశంలో అనేకమంది బడుగు బలహీన వర్గాలను చదువుకు దూరం చేసింది. తరతరాలుగా వారి జీవితాలను చీకట్లోనే బంది చేసింది. కేవలం సామాజిక వెనుకబాటుతనానికే కాకుండా ఆర్థిక అంతరాలకు కూడా 'కులం' కేంద్రంగా ఉండటంతో సమాజంలోని అట్టగు వర్గాలకు చదువు అందని ద్రాక్షగానే మిగులుతోంది.

ఈ నేపథ్యంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) బడుగు బలహీనవర్గ కుటుంబాలకు చెందిన పిల్లల్లో చదువు అనే కాంతి రేఖలను ప్రసరించేసేందుకు తమ వంతు కృషి చేస్తోంది. డి.బి.ఆర్.సి. సామాజిక దార్శనికతతో దళిత బాలికను చదువుల తల్లిగా మార్చిన యదార్థ సంఘటన ఇది.

దళిత కుటుంబానికి చెందిన ఆ బాలిక పేరు విహారిక. వయసు 5 సంవత్సరాలు. తల్లితండ్రులతో కలిసి ఉమ్మడి కుటుంబంలో నివసిస్తోంది. విహారిక తండ్రి విజయ్ శేఖర్ బాబు ప్రకాశం జిల్లాలో భవన నిర్మాణ కార్మికునిగా పనిచేస్తున్నాడు. విహారిక తల్లి రోజూ కూలీగా పనికి వెళ్తోంది. విహారికకు ఒక అక్క ఉంది. ఆ పాప ప్రస్తుతం ఇంటి దగ్గరలోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలో 4వ తరగతి చదువుతోంది. ఒక కుటుంబమే కష్టంగా నివసించగలిగే చిన్న ఇంటిలో మూడు కుటుంబాల వారు నివసిస్తున్నారు. సెలవు రోజున కుటుంబ సభ్యులు కాలు కూడా కదపలేని స్థితిలో ఆ ఇల్లు ఉంటుంది. దీంతో చదవాలని తపన ఉన్న విహారికకు చదువుకునే వాతావరణం మాత్రం ఇంటి దగ్గర లేకుండా పోయింది. దారుణమైన విషయం ఏమిటంటే..ఆ ఇంటికి మరుగుదొడ్డి కూడా లేదు. ఈ విషయం తెలుసుకున్న డి.బి.ఆర్.సి. విహారిక కుటుంబ సభ్యులను సంప్రదించింది. సొంత ఇంటి నిర్మాణం కోసం ప్రభుత్వం అందించే సహాయాన్ని గురించి డి.బి.ఆర్.సి. వారికి వివరించింది. ఇంటి నిర్మాణం కోసం ప్రభుత్వ సహాయాన్ని కోరుతూ సంబంధిత పథకం కింద లబ్ధి పొందేందుకు వారితో దరఖాస్తు చేయించింది. స్థలం చిన్నదిగా ఉందన్న కారణంగా ఆ దరఖాస్తును అధికారులు తిరస్కరించారు. దీంతో వెంటనే డి.బి.ఆర్.సి. విహారిక కుటుంబ సభ్యులతో గ్రీవెస్ సెల్ లో వినతిపత్రాన్ని అందించేలా చేసింది. చిన్న ఇంటిలో మూడు కుటుంబాలు..అందులోనూ మరుగుదొడ్డిలేని దయనీయస్థితిని వినతిపత్రంలో వివరించారు. దీంతో ప్రభుత్వ

అధికారులు స్పందించారు. అన్ని అర్హతలు ఉండడంతో వారికి ఇళ్ళు మంజూరు చేయడంతోపాటు తక్షణం ఇప్పుడు నివసిస్తున్న ఇంటికి మరుగుదొడ్డిని మంజూరు చేశారు. డి.బి.ఆర్.సి. కేవలం ఆ సమస్య పరిష్కారంతోనే ఆగిపోలేదు. విహారిక కుటుంబ సభ్యులకు చదువు విలువను తెలియచెప్పింది. షెడ్యూల్ కులాలకు చెందిన పిల్లల కోసం ప్రభుత్వం అందుబాటులోకి తీసుకొచ్చిన బెస్ట్ అవైలబుల్ పాఠశాల పథకం గురించి వివరించింది. ఈ పథకం ద్వారా అయిదేళ్ల విహారికను ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూలులో చేర్పించింది.

విహారిక దగ్గర్లోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలో చదువుతుండగా..ఇంగ్లీషు మీడియం కోసం చిన్నపిల్ల అయిన విహారికను ఇంటికి దూరంగా వున్న పాఠశాలకు పంపేందుకు ముందు తల్లిదండ్రులు ఆసక్తి చూపలేదు. అయితే ఇంగ్లీషు మీడియంలో చదివించడం వల్ల భవిష్యత్తులో వచ్చే మంచి అవకాశాలను గురించి డి.బి.ఆర్.సి. వారికి తెలియ చెప్పింది. దీంతో విహారిక తల్లితండ్రులు అంగీకరించి ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూలుకు పంపించారు. స్థానిక పంచాయతీ, ఎమ్.ఇ.ఒ. దగ్గర అవసరమైన ధృవపత్రాలు సేకరించి విహారికను అద్దంకిలోని సెయింట్ ఆర్నాల్డ్ ఇంగ్లీషు మీడియం పాఠశాలలో 2018 జూన్ 29న డి.బి.ఆర్.సి. చేర్పించింది.

ప్రస్తుతం విహారిక క్రమం తప్పకుండా పాఠశాలకు వెళ్తూ చక్కగా పాఠాలు నేర్చుకుంటోంది. అంతేకాక ఇంగ్లీషులో చక్కగా మాట్లాడటానికి కూడా ప్రయత్నం చేస్తోంది. విహారికను గమనిస్తున్న చుట్టు పక్కలవారు తమ పిల్లల్ని కూడా ఇంగ్లీషు మీడియంలో చేర్పించాలనుకుంటున్నారు. విహారిక ఇంటి సమీపంలోని అయిదు కుటుంబాలకు చెందినవారు తమ పిల్లలను బెస్ట్ అవైలబుల్ పాఠశాలలో చేర్పించేందుకు నిర్ణయించుకున్నారు.

ఇప్పుడు విహారిక చదువుల తల్లిగా మారింది. తోటి విద్యార్థులకు మార్గదర్శకమవుతోంది. విద్యా కుసుమంగా వికసించి దగాపడిన దళిత కుటుంబం సామాజికంగా, ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకునేందుకు ఉపయోగపడనుంది. 'ప్రార్థించే పెదవుల కన్నా..సాయం చేసే చేతులు మిన్న'.. డి.బి.ఆర్.సి. చేసింది అదే. ■

ఆదివాసీల బతుకుల్లో 'మైగ్రేషన్' వెలుగులు

అకలి, పేదరికం, ఉపాధిలేమి వలసలకు ప్రధాన కారణం. ఈ దేశంలో మూలవాసులైన ఆదివాసులు బతుకంతా వలసగా, వలసే తమ బతుకుగా జీవించడం తరతరాలుగా కొనసాగుతున్న వివక్షకు ప్రబల సాక్ష్యం. గిరిజనుల అస్తిత్వాన్ని ప్రశ్నార్థకం చేస్తూ, హక్కులను కాల రాస్తూ, రాజ్యాంగపరంగా నోటికందాల్సిన ఫలాలను సైతం తన్నుకుపోతున్న వారి వలస బతుకులు అవమానాలతో, ఆకలి పోరాటాలతో ముందుకు సాగుతున్నాయి. వలస జీవితాలు ఆదివాసీల బతుకుల్లో కల్లోలం, విధ్వంసం సృష్టిస్తున్నాయి. అలాంటి వారిని దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) అక్కన చేర్చుకుని అండగా నిలిచిన సామాజిక స్ఫూర్తిని తెలుసుకుందాం.

విజయనగరం జిల్లా దేవీపట్నం గ్రామ శివారు బొబ్బిలికి చెందిన 61 ఆదివాసీ కుటుంబాలు ప్రకృతి వైపరీత్యాల వల్ల ఉపాధి కరువై, పూట గడవడం కష్టమై 40 సంవత్సరాల క్రితం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పెదపాడు గ్రామానికి వలస వచ్చారు. వలస వచ్చిన వారికి ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి సహాయం అందాలన్నా, ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల నుంచి లబ్ధి పొందాలన్నా తప్పనిసరిగా 'మైగ్రేషన్' (వలస) సర్టిఫికేట్ ఉండాలి. విజయనగరం జిల్లా నుంచి పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పెదపాడు గ్రామానికి వచ్చిన ఆదివాసీలెవరికీ మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్లు లేవు. దీంతో అన్ని అర్హతలున్నా గడిచిన నలభై ఏళ్ళుగా వారు ప్రభుత్వ పథకాలను పొందలేకపోతున్నారు. నిరక్షరాస్యత, వెనుకబాటుతనంతో జీవిస్తున్న వారికి మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్ ఎలా పొందాలో తెలియదు. ఎన్నో సార్లు మొరపెట్టుకున్నా స్థానికంగా ఉన్న అధికారులెవరూ చొరవ చూపించలేదు. రాజకీయ నాయకులు పట్టించుకోలేదు. ఫలితంగా ఒక్క ప్రభుత్వ పథకం నుంచి కూడా లబ్ధి పొందలేకపోయారు. ఉపాధి, ఉద్యోగ అవకాశాల్లో వారికందే రిజర్వేషన్లకు సైతం దూరమయ్యారు. ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి సహకారం లేకపోవడంతో చివరకు తమ పిల్లలను కూడా బడి మాన్పించి కూలి పనులకు తీసుకువెళుతున్నారు. నిరక్షరాస్యత కారణంగా వారి కుటుంబాల్లో బాల్య వివాహాలు కొనసాగుతున్నా వాటిని ఆపేందుకు అధికారులు ప్రయత్నించలేదు. ఇలా ఆర్థికంగా, సామాజికంగా తీరిని వెతలనూ వెనుకబాటుతనాన్ని ఎదుర్కొంటున్న ఆదివాసీ కుటుంబాలను డి.బి.ఆర్.సి. గుర్తించింది. వారిని అక్కన చేర్చుకొని అండగా నిలిచింది. డి.బి.ఆర్.సి. ఫీల్డ్ కో ఆర్డినేటర్ రూహీ 2014లో ఆ కుటుంబాలను కలుసుకొని వారి ఇబ్బందులను, సమస్యలను స్వయంగా తెలుసుకున్నారు. అన్ని విషయాల పట్ల

- 40 ఏళ్ళుగా సంక్షేమ పథకాలకు దూరం
- అండగా నిలిచిన డి.బి.ఆర్.సి.
 - ఫలించిన ఫీల్డ్ కోఆర్డినేటర్ రూహీ అడ్వకేసీ
 - 61 కుటుంబాలకు మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్ల జారీ
 - గిరిజనుల వికాసం కోసం నిరంతరం కృషి

వారిలో అవగాహన ప్రోది చేసేందుకు ప్రయత్నించారు. రాజ్యాంగం వారికి కల్పించిన హక్కులు, ప్రభుత్వాలు వారికోసం ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటుచేసిన పథకాలనూ, లబ్ధి పొందేందుకు చేయాల్సిన పనులన్నిటిపై వారికి ప్రాథమిక అవగాహన కలిగించడమే కాకుండా... వారి సమస్యలను స్థానిక ఎం.ఆర్.వో. దృష్టికి తీసుకెళ్ళారు. ఆదివాసీలందరి

పెదపాడు మండలం ఎమ్మార్వో జి.జె.ఎస్. కుమార్ గారికి వినతిపత్రం ఇస్తున్న డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి గోసాల రూహీరాణి గారు

తరువున వినతిపత్రం అందించారు పేరుపేరున 61 కుటుంబాల పూర్తి వివరాలను సేకరించి వారి ప్రస్తుత స్థితిగతులను స్థానిక అధికారుల ద్వారా విజయనగరం జిల్లా బొబ్బిలి ప్రాంత తహసిల్దార్ కి పంపించారు. తక్షణం వారికి మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్ ఇవ్వాలిందిగా అధికారులను కోరారు. రూహీ అడ్వకేసీ ఫలించి రెండు జిల్లాలకు చెందిన అధికారులు పరస్పరం ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు చేసుకుని అన్ని విషయాలను నిర్ధారించుకుని 61 కుటుంబాలకు మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్ అందించారు. మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్ అందుకున్న వారంతా ఇప్పుడు ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలన్నిటినీ అందుకుంటున్నారు. రాజ్యాంగం ప్రత్యేకంగా ఆదివాసీలకు కల్పించిన హక్కులను పొందడమే కాకుండా ఆ ఫలాలను అందుకుంటున్నారు. వారి కుటుంబాల్లో పిల్లలంతా ఇప్పుడు చక్కగా చదువుకుంటున్నారు. కుటుంబాల్లో చదువు తాలూకు విజ్ఞానం ప్రసరించడంతో బాల్య వివాహాల సంఖ్య కూడా భారీగా తగ్గింది. వీరు మాత్రమే కాదు... నిరక్షరాస్యత, వెనుకబాటుతనం కారణంగా సంక్షేమ ఫలాలను అందుకోక, అభివృద్ధికి నోచుకోక చీకటిలో మగ్గిపోతున్న ఎందరో ఆదివాసీలకు డి.బి.ఆర్.సి. ఫీల్డ్ కోఆర్డినేటర్ రూహీ అండగా నిలుస్తున్నారు. వలసలు వచ్చిన వారికి మైగ్రేషన్ సర్టిఫికేట్ ఇప్పిస్తూ సామాజిక చీకటికోణంలో అట్టడుగున ఉన్న దళిత ఆదివాసీల జీవితాల్లో వెలుగులు ప్రసరింపజేసేందుకు తనవంతు ప్రయత్నిస్తున్నారు. ■

వాళ్ళంతా కోయలు.. ఈ దేశంలో మూలవాసులైన వారికి గుప్పెడు జాగా కూడా లేదు. కడుపు చేతపట్టుకొని ఊరువాడా తిరుగుతూ వలస జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఖమ్మం జిల్లా భద్రాచలం సమీపంలోని దుర్గంపహాడ్ మండలం సారపాల్ గ్రామానికి చెందిన వీరి పూర్వీకులను భూస్వాములు తరిమికొట్టారు. ఎక్కడ తిండి దొరికితే అక్కడే ఆవాసం ఉంటూ అన్ని ఊర్లు తిరుగుతూ చివరకు కృష్ణా జిల్లా విజయవాడ రూరల్ మండలంలోని నున్న గ్రామానికి చేరుకుని అక్కడే గడిచిన ఆరు దశాబ్దాలు (60 ఏళ్ళు)గా జీవిస్తున్నారు.

అక్కడ కట్టకొండ 101 కుటుంబాలకు చెందిన కోయలు గుడిసెలు నిర్మించుకుని జీవిస్తున్నారు. కోళ్ళను, పశువులను పెంచుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఏ పూటకాపూట పస్తులతో గడుపుతూ కాలం వెళ్లదీసుకురావడం తప్ప తరతరాలుగా వారి జీవనంలో ఎలాంటి మార్పు లేదు. అత్యంత దయనీయ స్థితిలో ఆర్థిక, సామాజిక వెనుకబాటుతనంతో బతుకుతున్న వారి జీవన ప్రమాణాల్లో మార్పులు తీసుకొచ్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్. సి.) మూడేళ్ళుగా పనిచేస్తోంది.

- వీరికి గడిచిన 50 సంవత్సరాలుగా కుల ధృవీకరణ పత్రాలు లేవు. ఈ విషయాన్ని గుర్తించిన డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి బృందం వీరందరితో కులధృవీకరణ పత్రాల కోసం దరఖాస్తు చేయించింది. అధికారులతో మాట్లాడి నిరంతరం అడ్డకనీ చేయటంతోపాటు అవసరమైన అన్ని ఆధారాలను సమర్పించడం ద్వారా వారికి కుల ధృవీకరణ పత్రాలను ఇప్పించింది. ఈ తొలి మార్పు వారిలో కొత్త ఆశలను చిగురింపచేసింది. అంతకుముందు ప్రభుత్వ పథకాలంటే ఏమిటో, వాటి ద్వారా ఎలాంటి ప్రయోజనం పొందాలో కూడా తెలియని కోయలు వారి సంక్షేమం, అభివృద్ధికి ఉద్దేశించిన అన్ని ప్రయోజనాలను ప్రభుత్వం నుంచి ఒక్కొక్కటిగా పొందగలుగుతున్నారు.
- వీరి కుటుంబంలోని పిల్లలు తరతరాలుగా

డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో విజయవాడ వై.ఎస్సార్. కాలనీలో స్వంత ఇళ్లు పొందిన కుటుంబాలతో జిల్లా కోఆర్డినేటర్ పిల్లి రమాదేవి

కోయ కాలనీలో కొత్త వెలుగులు

- ఆత్మస్థైర్యం, ఆర్థిక స్వావలంబన వైపు అడుగులు సారించిన కోయలు
- డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో జీవన ప్రమాణాల్లో మార్పులు

బడి ముఖం చూడలేదు. కులధృవీకరణ పత్రాలు రావటంతో వాటి ఆధారంతో వారి కుటుంబాల్లోని పిల్లలందరినీ డి.బి.ఆర్.సి. పాఠశాలల్లో చేర్పించటమే కాకుండా అందరికీ స్కాలర్‌షిప్పులు కూడా ఇప్పించారు.

- గిరిజన సంక్షేమ శాఖ నుంచి వివిధ స్త్రీముల ద్వారా ఆర్థిక సహాయం పొందేందుకు కోయల కుటుంబాల్లోని మహిళలతో డి.బి.ఆర్.సి. దరఖాస్తు చేయించింది. మంజూరైన రుణాలతో బడ్డీకొట్లు, అల్యూమినియం సామాన్లు అమ్ముకోవడం లాంటి చిరు వ్యాపారాలను ప్రారంభింపచేశారు. పురుషులకు ఆటోలు ఇప్పించారు.
- ఈ కుటుంబాలలోని యువతులు కుటుంబ పోషణ కోసం అగ్రకులాల ఇళ్ళలో పాచి పనులకు వెళ్ళి అవమానాలకు గురవుతుండేవారు. డి.బి.ఆర్.సి. వీరిని చైతన్యపరిచి పాచి పనులను మాన్పించింది. వీరు తమ కాళ్ళపై తాము సొంతంగా నిలబడాలనే ఉద్దేశ్యంతో వీరికి ట్రైబల్ వెల్వేర్ శాఖ ద్వారా టైలరింగ్

శిక్షణ ఇప్పించేందుకు రూ. 2 లక్షల 28 వేల నిధులు మంజూరు చేయించడం జరిగింది. ఆ నిధులతో కుట్టు మిషన్లను తెచ్చి, వారి ఇళ్ళనే అద్దెకు తీసుకొని, కుట్టు శిక్షణకు కావాల్సిన ముడిసరుకును ఏర్పాటు చేయించారు. ఉచిత కుట్టు శిక్షణ కోసం ఒక టీచర్‌ను నియమించి, 4 నెలల పాటు ఈ కుటుంబాలలోని 22 మంది యువతులకు శిక్షణను ఇప్పించడం జరిగింది. శిక్షణను పూర్తి చేసుకున్న తరువాత వారు సొంతంగా తమ కుటుంబాలను పోషించుకునేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. 11 మందికి మోటారుతో వున్న కుట్టు మిషన్లనూ, అలాగే మిగిలిన 11 మందికి ఎమ్.ఎల్.ఎ. నిధుల నుండి మిషన్లను ఇప్పించారు. తద్వారా వీరు సొంతంగా బ్రతికేలా చైతన్యవంతులను చేశారు.

- వీరందరికీ డబ్బు విలువను, పొదుపు ప్రాధాన్యతను వివరించి, వారిని ఒక సంఘంగా ఏర్పాటు చేసి, ప్రతి కుటుంబం సొంతంగా రూ. 100/-లు పొదుపు చేసుకొని, అత్యవసర సమయాల్లో ఆ

మొత్తాన్ని ఉపయోగించుకునేలా వీరికి అవగాహన కల్పించారు.

- డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో ట్రైబల్ వెల్ఫేర్ శాఖ ద్వారా బ్యాంకు రుణాలు 6 గురు మహిళలకు ఒక్కొక్కరికి రూ. 2,50,000/-లు చొప్పున రుణాలు మంజూరు చేయించటంతో పాటు 4గురు పురుషులకు ఆటోలు ఇప్పించారు. తద్వారా వీరి ఆర్థిక స్వావలంబనకు తోడ్పాటు ఇచ్చినట్లయింది.
- 110 కుటుంబాల వారిని గ్రూపుగా ఏ ర్పాటుచేసి బ్యాంకులో '0' అకౌంటును ప్రారంభించి బ్యాంకులతో రుణాలు మంజూరు అయ్యేలా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేసింది.
- వీధి దీపాలు, మంచినీటి పంపులు, రోడ్లు, పారిశుధ్యం, వైద్యం, భద్రత వంటి సమస్యలను గుర్తించడంతో పాటు వాటి పరిష్కారం కోసం కృషి చేశారు.

- అధికారులను కలిసి సమస్యలను పరిష్కరించుకునేలా జిల్లా స్థాయి నాయకులను తయారుచేశారు. రాజకీయ చైతన్యం పెంపొందించడం కోసం ఎస్టీ కాలనీ 3వ వార్డులో 3 రాజకీయ పార్టీల తరుపున వార్డు మెంబర్లుగా వీరితో డి.బి.ఆర్.సి. పోటీ చేయించింది.
- అగ్ని ప్రమాదంలో 5 గుడిసెలు కాల్చిపోతే ఎమ్.ఆర్.ఓ., ఎమ్.ఎల్.ఎ. పార్టీ అధికారుల నుంచి వీరికి తగిన సహాయం అందేలా చేసి వీరిని ఆదుకోవడం జరిగింది.
- వీరి కాలనీలోని సమస్యలను గుర్తించి వీరంతట వీరే వాటిని పరిష్కరించుకునేలా వారిని డి.బి.ఆర్.సి. తీర్చిదిద్దింది. దానికోసం 2019, డిసెంబర్లో మహిళలతో ఒక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయించింది. ఈ సంఘం లోని మహిళలకు మండలం జిల్లా, రాష్ట్ర

స్థాయిలోని అధికారులను పరిచయం చేసింది. తద్వారా తమకాలనీలోని సమస్యలను వీరే స్వయంగా ఆయా ఆఫీసుల్లోని అధికారులను కలిసి పరిష్కరించుకునేలా డి.బి.ఆర్.సి. వీరిని చైతన్యపంతులను చేసింది. నిరంతరం సమావేశాలు ఏర్పాటుచేసి అన్ని విషయాలపై అవగాహన కలిగించడంతో పాటు వారి సమస్యలనూ, వెనుకబాటుతనాన్నీ, నిరక్షరాస్యతను దూరం చేసేందుకు తీవ్రంగా కృషి చేసి విజయం సాధించింది.

- డి.బి.ఆర్.సి. డైరెక్టర్ అల్లడి దేవకుమార్ ఆధ్వర్యంలో ప్రతినిధి బృందం కోయల సమస్యలను సమగ్రంగా పరిష్కరించటంతోపాటు వారి సామాజిక చైతన్యానికీ, ఆర్థిక స్వావలంబనకు ఇతోధికంగా తోడ్పడి వారి జీవనాల్లో మెరుగైన మార్పులు రావటానికి దోహదం చేసింది. ■

డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో ఒక ఇంటివారైన 'చెంచులు'

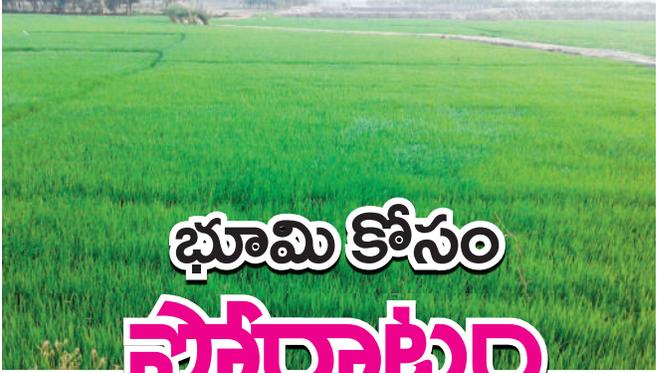
ఆధార్, రేషన్, ఓటరు కార్డులతో పాటు పిల్లలను పాఠశాలల్లో చేర్పించటంలోనూ క్రియాశీలక పాత్ర పోషించిన డి.బి.ఆర్.సి.

చీకటి మాటున మగ్గిపోతూ అరకొర జీవితాలతో, అర్ధకలితో, నిరక్షరాస్యతతో మగ్గిపోతున్న చెంచు కుటుంబాల ఆర్థిక, సామాజిక జీవన ప్రమాణాలను పెంపుదల చేసేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) విశేషమైన కృషి చేస్తోంది.

ఈ కృషి ఫలితంగానే విజయవాడ సమీపంలోని గొల్లపూడి రూరల్ మండలంలోని మాలా నగర్లో 20 సం||లుగా పాకలు వేసుకొని జీవిస్తున్న 50 చెంచు కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం ద్వారా పూర్తిస్థాయిలో ఇళ్ళ నిర్మాణాన్ని డి.బి.ఆర్.సి. పూర్తి చేయించగలిగింది. అక్కడ నివసిస్తున్న 32 కుటుంబాలకు ఒక్క రూపాయి కూడా ఖర్చు కాకుండా ఇళ్ళ నిర్మాణాన్ని ప్రారంభించినప్పటికీ లబ్ధిదారులు వాటా

సొమ్ము కట్టలేదన్న కారణంతో ఇళ్ళకు తలుపులు, కిటికీలు, డ్రైనేజి కనెక్షన్, సున్నాలు, ఫ్లోరింగ్ పనులు పూర్తి చేయకుండా నిలుపుదల చేశారు. దీంతో డి.బి.ఆర్.సి. రంగంలోకి దిగి నిబంధనల ప్రకారం చెంచు కుటుంబాలు ఎలాంటి వాటా చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదని ఒక వైపు అధికారులతో అడ్వకేసీ చేస్తూనే మరోవైపు ఎస్.సి., ఎస్.టి. నేషనల్ కమిషన్ దృష్టికి తీసుకు వెళ్ళింది. దీంతో కమిషన్ కల్పించుకొని తగిన ఆదేశాలు జారీ చేయడంతో విజయవాడ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ ద్వారా ఇళ్ళ నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేయించాము, ఇప్పుడు అక్కడ చెంచు కుటుంబాలకు ఆధార్, రేషన్, ఓటరు కార్డులు డి.బి.ఆర్.సి. ఇప్పించింది. వారితో 4 డ్వాక్రా గ్రూపులను రిజిస్టర్ చేయించింది. అంతేకాదు.. వారి పిల్లలందరినీ పాఠశాల్లో, అంగన్ వాడీల్లో చేర్పించటంలోనూ డి.బి.ఆర్.సి. క్రియాశీలక పాత్ర పోషించింది. ■

భూమి కోసం పోరాటం

భూమి అంటే కేవలం పంటలు పండే నేల మాత్రమే కాదు. భూమి అంటే ఆత్మ స్థైర్యం.. భూమి అంటే గౌరవం.. భూమి అంటే జీవితాంతం మనతోనే ఉండిపోయే ఆత్మీయ నేస్తం. అలాంటి భూమి ఈ దేశంలో కొందరి గుప్పిట్లోనే బందీగా ఉంది. పరాయిదిగా మారుతున్న తన భూమిని తాను దక్కించుకోవడం కోసం ఒక రైతు చేసిన పోరాటాన్ని, అతనికి అండగా నిలిచిన దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) కృషిని తెలుసుకుందాం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో దళిత రైతు కుటుంబాలకు సగటు భూమి అర ఎకరం మాత్రమే. సంపద సృష్టించే ప్రధాన ఉత్పత్తి సాధనమైన భూమికి దళితులు తరతరాలు ఎంత సుదూరంగా ఉన్నారో దీన్ని బట్టి అర్థం చేసుకోవచ్చు. తృణమో, ఫణమో సొంత భూమి ఉన్న దళిత రైతులు కూడా ఇరుగు పొరుగు సామాజిక ఆధిపత్య కులాలు పెట్టే ఇబ్బందులు భరించలేక వ్యవసాయం చేయలేకపోతున్నారు. ఎస్సీ, ఎస్టీ కమ్యూనిటీలకు చెందిన చిన్న, సన్నకారు రైతులు తమ భూమిని తాము కాపాడుకోవడం కోసం పడుతున్న బాధ, వ్యధ వర్ణించలేనిది. ఇలాంటి పరిస్థితులు ఎదురైన ఒక దళిత రైతు మాత్రం దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) సహకారంతో తన భూమిని తాను దక్కించుకున్నాడు. ఇతర దళిత రైతులకు స్ఫూర్తి దాయకంగా నిలిచాడు. అతని పేరు దాసరి వెంకటేశ్వర్లు.. తండ్రి వెంకటస్వామి.. ప్రకాశం జిల్లా కొరిశపాడు మండలం పమిడిపాడు అతని స్వగ్రామం. దాసరి వెంకటేశ్వర్లు తండ్రి అయిన వెంకట స్వామి ఎస్.సి. మాల కులానికి చెందిన సన్నకారు రైతు. మెట్ట భూముల్ని సాగుచేయడం, మిగిలిన సమయాల్లో రోజు కూలీగా పనిచేయడం వీరి జీవనోపాధి.

1970 వ సంవత్సరంలో పమిడిపాడు గ్రామానికి చెందిన 80 ఎస్.సి. రైతు కుటుంబాలకు అదే గ్రామంలోని 70 ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వం పంపిణీ చేసింది. భూమిని పొందిన రైతులలో దాసరి వెంకటస్వామి ఒకరు. ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చిన భూమిని సాగు చేసుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్నారు. పమిడిపాడు గ్రామంలో కరువు ఏర్పడడంతో వెంకటస్వామి తో పాటు మరికొన్ని దళిత కుటుంబాలు కొన్ని సంవత్సరాల పాటు అక్కడ తీవ్రమైన పేదరికాన్ని ఎదుర్కొన్నారు. దీంతో బతుకుజీవుడా అంటూ ఇతర ప్రాంతాలకు వల స వెళ్ళారు. దాసరి వెంకటస్వామి కుటుంబం కూడా బ్రతుకుతెరువు కోసం మేదరమెట్ల గ్రామానికి వలస వెళ్ళారు. వలస వెళ్ళే క్రమంలో తమ భూమిని అదే గ్రామంలోని ఒక రైతుకు కౌలుకు ఇచ్చారు. కొన్ని సంవత్సరాలకు 'ఇందిర జలప్రభ' పథకం కింద సమగ్ర భూమి అభివృద్ధి కార్యక్రమంలో భాగంగా దాసరి వెంకటస్వామి పొలంలో బోర్వెల్ వేశారు. ఆ దశలోనే అందరి భూములకు సరిహద్దులు కూడా

- ఫలించిన దళిత రైతు స్వప్నం
- అండగా నిలిచిన డి.బి.ఆర్.సి.

ఏర్పాటు చేశారు. ఆ తరువాత కొంత కాలానికి దాసరి వెంకటస్వామి చనిపోయారు. ఆయన చనిపోయాక కొడుకు దాసరి వెంకటేశ్వర్లు పమిడిపాడు గ్రామంలోని తన భూమిని చూసి రావటానికి వెళ్ళారు. అయితే తన పొలాన్ని తన ప్రక్క పొలానికి చెందిన రైతు పి. సుబ్బారావు ఆక్రమించుకొని ఉండడం గమనించాడు. వెంకటేశ్వర్లు పొలానికి సంబంధించిన డాక్యుమెంట్లను సైతం లేకుండా చేసి అన్యాయంగా పొలాన్ని ఆక్రమించాడు సుబ్బారావు.

అయితే తన భూమిని తనకు ఇప్పించాల్సిందిగా గ్రామంలోని కుల పంచాయితీలో ఎన్నోసార్లు ఫిర్యాదు చేసినప్పటికీ ఏ ఉపయోగం లేకుండా పోయింది. గ్రామ సర్పంచి కూడా సుబ్బారావుకు అండగా ఉండడంతో వెంకటేశ్వర్లు భూమికి యజమాని అయినప్పటికీ ఎన్నో ఇబ్బందులు, బెదిరింపులు ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. చివరకు తన సమస్యను ప్రకాశం జిల్లా డి.బి.ఆర్.సి. కార్యదర్శి దార్ల కోటేశ్వరరావు దృష్టికి తీసుకువచ్చారు.

దార్ల కోటేశ్వరరావు భూమికి సంబంధించిన ప్రస్తుత రికార్డులలో ఉన్న స్టేటస్ ను తెలుసుకునేందుకు ఆర్.టి.ఐ. ఫైల్ చేయించారు. అందులో భాగంగా దాసరి వెంకటేశ్వర్లు ఆ భూమికి యజమాని అని చివరకు తేలింది. వెంటనే 9/77 చట్టం క్రింద ఇతరుల భూముల్ని అన్యాయంగా ఆక్రమించుకున్న వారిపై కేసు నమోదు చేసి వెంటనే ఆక్రమించుకున్న భూమిని యజమానికి అప్పగించే అవకాశం ఉండడంతో గ్రామంలో ఆర్.డి.ఓ.ను కలిసి కేసు కూడా ఫైల్ చేశారు. ఆర్.డి.ఓ. వెంటనే స్పందించి కేసును దర్యాప్తు చేయాల్సిందిగా ఆర్.ఐ.తో పాటు వి.ఆర్.ఓ. లను పంపించారు. దీంతో భూమి ఆక్రమించుకున్న సుబ్బారావుతో పాటు గ్రామ సర్పంచి దిగిరాక తప్పలేదు. తర్వాత ఆ ఊరి తహశీల్దారు ఒక ల్యాండ్ సర్వేయర్ ను పంపించి పొలాలకు సరిహద్దులు నిర్ణయించి వెంకటేశ్వర్లుకు భూమిని అప్పగించారు.

డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు ప్రతి విషయంలో తోడుగా ఉండడంతో వెంకటేశ్వర్లు తన భూమిని తను తిరిగి పొందగలిగారు. ■

కామాంధుల వికృత రూపం

- ◆ మతిస్థిమితం లేని మహిళపై అత్యాచారం ◆ బాధిత మహిళ తరపున డి.బి.ఆర్.సి. పోరాటం
- ◆ నిందితులపై కేసుల నమోదు ◆ మహిళకు ప్రభుత్వం నుంచి పరిహారం

స్త్రీలను కేవలం లైంగిక వస్తువులు గానే చూస్తూ వారిపై నిరంతరం అత్యాచారాలు, దాడులు చేస్తున్న కామాంధుల వికృత రూపానికి పరాకాష్ఠగా నిలిచే సంఘటన గుంటూరు జిల్లాలో చోటుచేసుకుంది. ఎరుకుల కులానికి చెందిన మతిస్థిమితం లేని మహిళపై కళ్ళు మూసుకుపోయి మదమెక్కి అత్యాచారానికి పాల్పడ్డ ఇద్దరిపై చట్టరీత్యా కఠిన చర్యలు తీసుకునే విషయంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) చివరిదాకా పోరాడి విజయం సాధించింది. బాధిత మహిళ పక్షాన నిలిచి ఆమెకు అండగా నిలవడమే కాకుండా ప్రభుత్వం నుంచి పరిహారం కూడా ఇప్పించింది. పూర్తి వివరాల కోసం వాస్తవ సంఘటన గురించి తెలుసుకుందాం.

ఆమె వయస్సు 27.. కులం ఎరుకుల.. మతి స్థిమితం లేదు. ఆరేళ్ల వయసులోనే తల్లితండ్రులు చనిపోవడంతో గుంటూరు జిల్లా అచ్చంపేట మండలం ఒగ్గేడు గ్రామంలో మేనత్త చుక్కమ్మ పెంచి పెద్దచేసింది. కడు పేదరికం వారిని వెంటాడుతుంటే మతిస్థిమితం కూడా లేని గంగమ్మ బిచ్చగత్తై మారింది. ఊరిలో అడుక్కొని వచ్చిన దాంతో బతికే గంగమ్మను గ్రామస్థులు సానుభూతితో చూస్తూ ఆదరించేవారు. ఎంత మంచి గ్రామమైనా కామాంధులు ఉంటారు. కళ్ళు మూసుకుపోయి ఉచ్చం నీచం మరిచిపోయిన ఇద్దరు దుర్మార్గులు మాత్రం ఆమె మీద కన్నేశారు. 2018 జనవరి 17న ఊరిలో బిక్రమెత్తుకుంటున్న గంగమ్మ వద్దకు కమ్మ కులానికి చెందిన నెల్లూరు బలరామయ్య (40 సం||), ఒబిసి కులానికి చెందిన వైవరపు నరసయ్య (30 సం||)లు కూడబలుక్కుని వచ్చి బిస్కట్లు ఇస్తామని చెప్పి ఆమెను చెట్ల పొదల్లోకి తీసుకెళ్ళి ఆమెపై ఒకరి తర్వాత మరొకరు పాశవికంగా అత్యాచారం చేశారు. చీకటి పడుతున్నా ఇంటికి రాని గంగమ్మ కోసం మేనత్త చుక్కమ్మ వెతుకులాట ప్రారంభించింది. ఊరి చివరన చెట్ల చాటున

ఆడపిల్ల మూలుగు వినబడడంతో అందరూ అటువైపుగా వెళ్ళగా గంగమ్మపై అత్యాచారం చేసిన ఇద్దరు వ్యక్తులు పారిపోయారు. అయితే, తనకు ఏమి జరిగిందో కూడా చెప్పలేని అచేతన స్థితిలో ఉన్న గంగమ్మ పరిస్థితిని చూసి వెంటనే చుక్కమ్మతో పాటు ఇతర గ్రామస్థులు ఆమెను దగ్గర్లోని పోలీస్ స్టేషన్ కు తీసుకువెళ్ళగా అక్కడి సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ రాజుకిరణ్ వెంటనే ఎఫ్.ఐ.ఆర్. నమోదు చేయడమే కాకుండా పరీక్షల కోసం గుంటూరు ప్రభుత్వాసుపత్రికి గంగమ్మను పంపించారు. ఈ విషయం డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులైన అశోక్ ద్వారా డి.బి.ఆర్.సి. గుంటూరు జిల్లా కోఆర్డినేటర్ ఎమ్. చిన్నప్పకు తెలిసింది. సమాచారం అందుకున్న వెంటనే చిన్నప్ప గారు ఆ గ్రామానికి వెళ్ళి పెద్దలను కలిశారు. గ్రామ పెద్దలతో కలిసి పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్ళి 40/2018 ఆన్ 17.1.2018, సెక్షన్ 376 (డి) ఐ.పి.సి. సెక్షన్ 376(2)(ఎల్), ఐ.పి.సి. సెక్షన్ 3(2)(వి), ఎస్. సి. & పి.ఓ.ఎ. యాక్టు క్రింద ఎఫ్.ఐ.ఆర్. ఫైల్ చేయించారు. అంతేకాకుండా నేరస్తులను వెంటనే అరెస్టు చేసి శిక్షించాల్సిందిగా అధికారులను కోరారు. సత్తెనపల్లి డిప్యూటీ సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ పోలీస్ ఖాలేషావలి సంఘటన చోటుచేసుకున్న మరుసటి రోజే (18.1.2018)న విచారణ ప్రారంభించారు. డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు తరుచుగా అడ్వకేసీ చేయడంతో నేరస్తులను రెండు రోజుల్లో అనగా 21.01.2018 న అరెస్టు చేసి 22.01.2018 న కోర్టుకు తీసుకువెళ్ళారు. కేసు ప్రస్తుతం కోర్టు విచారణలో ఉంది. అదే సమయంలో గ్రామంలోని వి.ఆర్.ఓ., ఎమ్.ఆర్.ఓ. లను కలిసి కేసు విచారణలో సహకరించాలని డి.బి.ఆర్.సి. బృందం కోరడంతో ఈ సంఘటన ఏ విధంగా జరిగిందో వివరిస్తూ వి.ఆర్.ఓ. రిపోర్టు తయారుచేశారు. ఆ రిపోర్టును ఎమ్.ఆర్.ఓ. సర్దిపై చేసి జిల్లా కలెక్టర్ ఆఫీసుకు పంపించారు.

అంతేకాకుండా ప్రభుత్వం నుంచి గంగమ్మకు 5 లక్షల రూపాయల ఆర్థిక సహాయం అందేలా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేసింది. ■

కౌలు రైతులు కాదు...

భూ యజమానులు

వాళ్ళంతా నేల తల్లిని నమ్ముకుని తరతరాలుగా బతుకుతున్నారు. ఆరుగాలం అహర్నిశలు కాయ కష్టంతో సేద్యం చేస్తూ పంటలు పండిస్తున్నారు. అయినా... ఏం ప్రయోజనం! కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వ్యవసాయరంగంలో అమలు చేస్తున్న సంక్షేమ ఫలాలను అందుకోలేకపోతున్నారు. దీనికి కారణం.. వారంతా షెడ్యూల్ కులాలకు చెందిన రైతులు కావడమే. అవగాహన లేమితో పాటు సామాజిక చొరవ లేకపోవడం, అధికారులతో పాటు రాజకీయ నేతలను సంప్రదించి తమకు రావాల్సిన ఫలాలను పొందే చైతన్యం లేకపోవడం వల్ల ఎస్.సి. కులాలకు చెందిన అనేకమంది రైతులు ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నారు.

ప్రభుత్వం వీరి కోసం ప్రత్యేకంగా అందిస్తున్న సంక్షేమ పథకాలేవీ వారి దరి చేరటం లేదు. ప్రత్యేకించి నూటికి 90 శాతంగా ఉన్న భూమి లేని ఎస్.సి. కులాలకు చెందిన కౌలు రైతులు లబ్ధిదారుల జాబితాలో ఉండటం లేదు. ఈ నేపథ్యంలోనే ప్రకాశం జిల్లా అద్దంకి మండలం విప్పర్ల గ్రామంలోని ఎస్.సి. కాలనీలో నివసిస్తున్న 150 కుటుంబాలకు చెందిన షెడ్యూల్ కులాలకు చెందిన రైతులకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) అండగా నిలిచింది. వారికి పంట సాగుదారు కార్డులు ఇప్పించటంతోపాటు వ్యవసాయ సంక్షేమ పథకాలన్నీ వారికి వర్తింపజేసేలా ప్రభుత్వంతో, అధికారులతో అడ్వకేసీ చేసి సత్ఫలితాలను సాధించింది. విప్పర్ల గ్రామంలోని ఎస్.సి. కులానికి చెందిన 150 కుటుంబాలు తరతరాలుగా సేద్యం చేసి జీవనం సాగిస్తున్నారు. కానీ.. సొంత భూములు లేవు. భూములున్న వారి వద్ద నుంచి కౌలుకు తీసుకుని పంటలు పండిస్తున్నారు. కొందరు కౌలు రైతులుగా, మరికొందరు రోజు కూలీలుగా పనిచేస్తున్నారు. వీరిలో 15 కుటుంబాలకు చెందిన వారు సమీపంలోని రామలింగేశ్వర ఆలయం, సంగమేశ్వర ఆలయాలకు చెందిన 51 ఎకరాల దేవదాయ భూములకు కౌలు రైతులుగా ఉన్నప్పటికీ రైతాంగానికి

- ఎస్.సి. రైతులకు అండగా డి.బి.ఆర్.సి.
- పంట సాగుదారు కార్డులతో పాటు సంక్షేమ పథకాలు
- కౌలు రైతుల బతుకుల్లో కొత్త వెలుగులు

ప్రభుత్వం అందిస్తున్న సంక్షేమ పథకాల్లో వీరు లబ్ధిదారులుగా లేరు. ఈ నేపథ్యంలోనే డి.బి.ఆర్.సి. వారిని కలిసింది. ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలన్నిటిపై వారికి అవగాహన కలిగించింది. ప్రత్యేకించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న రైతు భరోసా, ఇతర సంక్షేమ పథకాలను వివరించడమే కాకుండా పంట

సాగుదారు కార్డు (సి.సి.ఆర్.సి.) ల వల్ల చేకూరే ప్రయోజనాలను తెలియజెప్పింది. వైసీపీ ప్రభుత్వం తీసుకొచ్చిన 'పంట సాగుదారుల హక్కు చట్టం-2019' విధి విధానాలపై వారికి అవగాహన కల్పించింది. అంతేకాదు.. ప్రభుత్వం నుంచి వారందరికీ పంట సాగుదారు కార్డులను ఇప్పించటంలో కీలక పాత్ర పోషించింది. డి.బి.ఆర్.సి. ప్రకాశం జిల్లా కోఆర్డినేటర్ దార్ల కోటేశ్వరరావు దేవదాయ భూములను సాగు చేసుకుంటున్న 15 మందితో పంట సాగుదారు కార్డులకు దరఖాస్తు చేయించడమే కాకుండా అధికారులతో అడ్వకేసీ చేసి వారికి కార్డులు ఇప్పించారు. కార్డులు రాగానే 'రైతు భరోసా' పథకానికి దరఖాస్తు చేయించటంతో ఆ పథకం అర్హుల జాబితాలో వారు స్థానం సంపాదించారు. ఫలితంగా తొలివిడత 9000, రెండవ విడత 2000 రూపాయల ఆర్థిక సహాయాన్ని అందుకున్నారు. దేవదాయ భూములను సాగు చేసుకుంటున్న షెడ్యూల్ కులాలకు చెందిన 15 కుటుంబాలు కౌలు రైతుల స్థాయి నుంచి సాగు చేసుకుంటున్న భూమికి యజమానులుగా మారటంలో డి.బి.ఆర్.సి. విశేషమైన కృషి చేసి విజయం సాధించింది. అనాదిగా దేవదాయ భూములు సాగుచేసుకుంటున్న రైతులకు యజమాన్య హక్కులు కల్పిస్తూ కోనేరు రంగారావు కమిటీ సిఫార్సులు చేసింది. చట్టబద్ధమైన ఈ కమిటీ సిఫార్సులను వివరిస్తూ దేవదాయశాఖ కమిషనర్ తో పాటు ప్రభుత్వంలోని ఇతర ఉన్నతాధికారులతో డి.బి.ఆర్.సి. అడ్వకేసీ చేసింది. ఫలితంగా దేవదాయ శాఖ కమిషనర్ చేతుల మీదుగా వారంతా తాము సాగుచేసుకుంటున్న భూమికి సంబంధించిన పట్టాలు అందుకుని యజమానులుగా మారారు. భూమి అంటే ఆర్థిక భరోసా... సామాజిక గౌరవం. తమ తరంతో పాటు తమ తరువాత తరాలు కూడా అభివృద్ధి బాట వైపు నడిపించేందుకు ఉపయోగపడే అద్భుతమైన ఉత్పత్తి సాధనం భూమి. ఆ భూమి ఇప్పుడు ఎస్.సి. కులాలకు చెందిన రైతుల సొంతం. డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చరిత్రలో పదిలమైన స్థానం సంపాదించటం తథ్యం. ■

'ఆదర్శాన్ని' నిలబెట్టిన డి.బి.ఆర్.సి.

హాస్టల్లో ఆడపిల్లల రక్షణ కోసం దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ అండగా నిలబడుతోంది. కొందరు వార్డెన్లతోపాటు బయటి నుంచి చొరబడే వ్యక్తుల నుంచి ఆడపిల్లలకు పూర్తిస్థాయి రక్షణ అందించి వారితో ఆత్మస్థైర్యాన్ని ప్రోదిచేస్తోంది. హాస్టల్లో వేధింపులకు పాల్పడుతున్న వారిపై చట్టపరంగా చర్యలు తీసుకునేందుకు తరచూ అధికారులతో భేటీ అవుతూ అండగా నిలుస్తోంది. డి.బి.ఆర్.సి. చొరవతో కర్నూలు జిల్లాలోని ఒక మోడల్ స్కూలులో అనేక మార్పులు చోటుచేసుకుంటున్నాయి. డి.బి.ఆర్.సి. జిల్లా కోఆర్డినేటర్ జ్యోతి సంకల్పాన్ని, కృషిని తెలుసుకుందాం.

కర్నూలు జిల్లా పెదపాడు గ్రామంలో ఊరి చివరన ఒక మోడల్ స్కూలులో ఆడపిల్లలకు రక్షణ లేకుండా పోతోందనీ, అవాంఛనీయ సంఘటనలు ఎదురవుతూ ఉండటంతో విద్యార్థినులు భయాందోళనలకు గురవుతున్న విషయం డి.బి.ఆర్.సి. దృష్టికి వచ్చింది. నిర్దిష్టమైన సమాచారం అందుకున్న వెంటనే డి.బి.ఆర్.సి. కర్నూలు జిల్లా కో ఆర్డినేటర్ జ్యోతి క్షేత్రస్థాయిలో వాస్తవ పరిస్థితులను తెలుసుకునేందుకు వెళ్ళారు. 2012-13 విద్యా సంవత్సరంలో రాష్ట్రం లోని 13 జిల్లాల్లో వెనుకబడిన మండలాలను గుర్తించిన ప్రభుత్వం అక్కడ 164 మోడల్ స్కూల్స్ (ఆదర్శ పాఠశాలలు) ఏర్పాటు చేసింది. ఈ ఏర్పాటులో భాగంగానే కర్నూలు జిల్లా పెదపాడు గ్రామంలో మోడల్ స్కూల్ను ఏర్పాటు చేశారు. 6వ తరగతి నుంచి 12వ తరగతి వరకు విద్యార్థినులకు అక్కడే చదువు.

- ▶ అల్లరి మూకల ఆటలు కట్టించి ఆడపిల్లలకు రక్షణగా నిలిచిన వైనం
- ▶ డి.బి.ఆర్.సి. చొరవతో ప్రహారీ గోడ నిర్మాణం

మోడల్ స్కూలు కావటంతో వారి వసతి గృహం (హాస్టల్) కూడా అక్కడే. పెదపాడు గ్రామంలో ఊరు చివరన ఏర్పాటు చేసిన పాఠశాల కావటంతో అక్కడ చేరిన పేద విద్యార్థినులు నిరంతరం భయంతో కాలం గడపాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. జన సమ్మర్థం ఏమాత్రం లేని ప్రాంతం కావటంతో ఆకతాయిలు, అల్లరిమూకల కన్ను ఆ పాఠశాలపై పడింది. డి.బి.ఆర్.సి. ఆ పాఠశాలకు వెళ్ళి వారి సమస్యలు తెలుసుకుంటున్న క్రమంలోనే ఒక రోజు ముగ్గురు వ్యక్తులు పోలీస్ యూనిఫాంతో హాస్టల్లోకి ప్రవేశించారు. వారివద్ద తినుబండారాలు, ఇతర వస్తు సామాగ్రి కూడా ఉంది. ఆడపిల్లలు ఉంటున్న హాస్టల్కు ఎందుకు వచ్చారో చెప్పాల్సిందిగా డి.బి.ఆర్.సి. కార్యకర్త వేల్పుల జ్యోతి అడిగారు. వారి నుంచి సరైన సమాధానం లేదు. వారి మాట తీరు, నడవడిక చాలా ఇబ్బందిగా ఉంది. విచారణ చేస్తే.. వాళ్ళు తరచూ వస్తూ ఆడపిల్లలను లైంగిక వేధింపులకు గురి చేస్తున్నట్లు నిర్ధారణ అయింది. హాస్టల్ వార్డెన్ వారిని వారించకపోగా నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. వార్డెన్ విధులకు సైతం సరిగా హాజరు కావటం లేదని తేలింది. వాచ్మెన్ కూడా వారిని అడ్డుకోవటం లేదు.

ఫిర్యాదుతో ప్రహారీ గోడ నిర్మాణం:

ఈ విషయంపై సమీప పోలీస్ స్టేషన్ సిఐను కలిసి హాస్టల్లో కొనసాగుతున్న వేధింపులనూ, అక్కడి పరిస్థితులను వివరించడమే కాకుండా రాతపూర్వకంగా ఫిర్యాదును కూడా అందించారు. పోలీస్ ఉద్యోగాన్ని అడ్డుపెట్టుకొని చట్ట వ్యతిరేకంగా హాస్టల్లో జొరబడి విద్యార్థినులను లైంగికంగా వేధిస్తున్న వారిపై చర్యలు తీసుకోవాల్సిందిగా కోరారు. ఈ విషయాన్ని అంతటితో వదలకుండా గ్రామంలోని ప్రజా దర్బార్లో చర్చించారు. జిల్లా కలెక్టర్ను కూడా కలిసి ఫిర్యాదు చేశారు. దీంతో వేధిస్తున్న పోలీసులను హెచ్చరించి చర్యలు తీసుకోవటమే కాకుండా హాస్టల్ ప్రహారీ గోడ నిర్మించేందుకు జిల్లా కలెక్టర్ తక్షణ రూ. 2 లక్షల రూపాయలను మంజూరు చేశారు.

నిర్దేశిత సమయానికి కాన్సెటిక్ చార్జీలు చెల్లించడమే కాకుండా పెంపుదల చేశారు.

అందరికీ కౌన్సెలింగ్:

దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) ఈ విషయాన్ని అంతటితో వదిలేయకుండా హాస్టల్ వార్డెన్, వాచ్మెన్ లతో పాటు విద్యార్థినులకు కూడా కౌన్సెలింగ్ నిర్వహించింది. హాస్టల్ వార్డెన్ తో పాటు వాచ్మెన్ కు వారు చేస్తున్న తప్పుల్ని తెలియచేయడమే కాకుండా ఏవైనా అనర్థాలు జరిగితే చోటుచేసుకునే పరిణామాల ను గురించి కౌన్సెలింగ్ నిర్వహించారు. జాగ్రత్తగా ఉండకపోతే చట్టపరంగా తీసుకునే చర్యల గురించి హెచ్చరికలు కూడా చేశారు. హాస్టల్ విద్యార్థినులకు కూడా.. ఆరోగ్యపరంగా తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు తెలియచెప్పటంతో పాటు పరిచయం లేని వారితో ఏ విధంగా నడుచుకోవాలో వివరించారు. ఈ సంఘటన తర్వాత డి.బి.ఆర్.సి. ఆ గ్రామంలోని ప్రజల, అధికారుల నమ్మకాన్ని పూర్తిగా

పొందింది. దాంతో పేరెంట్స్, టీచర్స్ మీటింగ్ లకు డి.బి.ఆర్.సి.ని కూడా ఆహ్వానించడం ప్రారంభించారు. ఆ గ్రామం లోని ప్రతి పేరెంట్-టీచర్స్ మీటింగ్ కు హాజరవటమే కాకుండా తల్లిదండ్రులు, టీచర్లు, ఆడపిల్లల చదువుతో పాటు భద్రత విషయంలో తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలని వివరించడం జరిగింది. హాస్టల్ లో పిల్లల ప్రవర్తన ఏవిధంగా ఉంది.. పిల్లలు ఎవరితో మాట్లాడుతున్నా.. పిల్లల్ని కల వాలని హాస్టల్ కి ఎవరు వస్తున్నారు' అనే విషయాలను తల్లిదండ్రులు ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

డి.బి.ఆర్.సి. ఎల్లప్పుడూ అట్టడుగు వర్గాల అభ్యున్నతి కోసం తోడుగా ఉంటూ వారి ఆత్మ గౌరవం, సామాజిక భద్రత కోసం కృషి చేస్తోంది. ప్రస్తుతం ఆ గ్రామంలోని ప్రజలంతా ఆ హాస్టల్ లోని ఆడపిల్లలకు అండగా నిలిచిన డి.బి.ఆర్.సి. బృందానికి ఎప్పటికీ రుణపడి ఉంటామన్నారు. అంతేకాక టీచర్లు, తల్లిదండ్రులు కూడా ఆడపిల్లల విషయంలో జాగ్రత్తగా ఉండడం మొదలు పెట్టారు. ■

చేపల వేటలో ఎదురీత

- ▶ డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో చెంచులు, యానాదుల జీవితాల్లో కొత్త వెలుగులు
- ▶ నదిలో వేటకు లైసెన్సులు, ఐ.డి. కార్డులు

చేపలు పట్టుకొని జీవించడం వారి వృత్తి.. ఈత వచ్చు.. వలలను విసిరి చేపలు పట్టే నైపుణ్యమూ ఉంది. అయినా సరే వారి జీవితాలు గడిచిన 40 ఏళ్ళుగా ఒడ్డునపడ్డ చేపల్లా కొట్టుమిట్టాడుతున్నాయి. దీనికి ప్రధాన కారణం నదిలో చేపలు పట్టేందుకు లైసెన్సు లేదు. విజయవాడ నగరంలో 110 మంది యానాదులు, చెంచులు అనాదిగా ఎదుర్కొంటున్న ఈ సమస్యకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) సాధికారమైన పరిష్కారాన్ని చూపించింది. యానాదులు, చెంచుల జీవితాల్లో ఆత్మస్థైర్యాన్ని నింపి ఆర్థిక స్వావలంబనకు మార్గం చూపించింది. విజయవాడలో 110 మంది యానాదులు, చెంచుల కుటుంబాలు ఎన్నో తరాలుగా.. సుమారు 4 దశాబ్దాలుగా విజయవాడలోని కాల్యల ఒడ్డున, కొండ ప్రాంతాల్లో కట్టిన చిట్టినగర్ పాలప్రాజెక్టు, వై.ఎస్.ఆర్. కాలనీ తదితర ప్రాంతాల్లో జీవిస్తున్నారు. తరతరాలుగా చేపలు పట్టుకొని జీవించడం వీరి ప్రధాన వృత్తి. అయినాసరే, చేపలు పట్టడం వీరికి జీవనగర్హణ సమస్యగా మారింది. నదిలో చేపలు పట్టాలంటే ఖచ్చితంగా లైసెన్సు ఉండాలి. ఆ కారణం చూపించి పల్లెకారులు వారిని నదిలో చేపలు పట్టేందుకు అడ్డు తగులుతున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో దిక్కుతోచని స్థితిని ఎదుర్కొంటున్న వీరికి డి.బి.ఆర్.సి. అండగా నిలిచింది. విజయవాడలోని డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి బృందం వారి సమస్యలపై

మత్స్యశాఖ అధికారుల నుండి గుర్తింపు కార్డులు, చేపలు పట్టడానికి లైసెన్సులను అందుకుంటున్న విజయవాడలోని పాల ఫ్యాక్టరీ, వైఎస్ఆర్ కాలనీల్లోని యానాదులు

జిల్లా కలెక్టర్ కు వినతిపత్రం అందించింది. జిల్లా కలెక్టర్ వెంటనే స్పందించి క్షేత్రస్థాయిలో పరిస్థితులనూ, సమస్యలను విచారణ చేసి వాటిని వెంటనే పరిష్కరించాల్సిందిగా మత్స్యశాఖ అధికారులను ఆదేశించారు. ఆ తరువాత కూడా డి.బి.ఆర్.సి. బృందం నిరంతరం అధికారులతో అడ్వకసీ చేసింది. ఫలితంగా 79 కుటుంబాలకు ఫిషరీ లైసెన్సులు, ఐ.డి. కార్డులను ప్రభుత్వంతో ఇప్పించగలిగింది. లైసెన్సులు రావటంతో సమాజంలో అట్టడుగు స్థానంలో జీవిస్తున్న యానాదులు, చెంచుల బతుకుల్లో కొత్త వెలుగులు ప్రసరించాయి. లైసెన్సులు ఉండటంతో పల్లెకారుల నుంచి ఎలాంటి అభ్యంతరాలు వ్యక్తం కాకపోవడంతో డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన కృషితో వారిప్పుడు నదిలో చేపలు పట్టుకోగలుగుతున్నారు. మునపటికన్నా మెరుగైన జీవన ప్రమాణాలతో జీవించగలుగుతున్నారు. ■

వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలు... రేపటి వెలుగురేఖలు

నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు అంటాం. మరి బాలలందరూ రేపటి

పౌరులుగా మారగలుగుతున్నారా?. కులం, చేసే వృత్తి, పేదరికం.. ఇంకా అనేక వివక్షలు అనేక కుటుంబాలకు చెందిన పిల్లలను చదువుకు దూరం చేస్తున్నాయి. గుంటూరులో నిర్మాణవ్యయమైన డంపింగ్ యార్డులో నివసిస్తున్న 33 కుటుంబాలకు చెందిన వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలను ఆ పని నుంచి విముక్తం చేసి పాఠశాలలకు పంపించడంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) క్రియాశీలమైన పాత్ర నిర్వహించింది.

నాయుడుపేట డంపింగ్ యార్డు.. గుంటూరులోని చెత్త పోగయ్యేది ఇక్కడే. ఎండకు ఎండి, వానకు తడిసి దుర్గంధపూరితంగా కొండలా పేరుకుపోయిన చెత్త, దాని ద్వారా తయారయ్యే క్రిములు, బ్యాక్టీరియా మాత్రమే కొలువుండే నిర్మాణవ్యయ ప్రదేశం. కనీస వసతులు కూడా లేని ఆ కాలుష్య కాసారంలో ఏ దిక్కూ లేని 33 కుటుంబాలు చిన్న పిల్లలతో జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఇక్కడ నివసిస్తున్న వారంతా నిరక్షరాస్యులే. చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగించే వారికి ప్రభుత్వం నుంచి రావాల్సిన సహాయమూ అందదు. అంతకుమించి వారినెవరూ దగ్గరకు చేరనివ్వరు. వివక్షపూరిత వాతావరణాన్ని ఎదుర్కొంటూ ప్రతి నిత్యం జీవన సమరం చేస్తున్న వారి స్థితిగతులను మార్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) ప్రయత్నించింది. ముందుగా అక్కడ నివసిస్తున్న వారిని పలుకరించింది. వారి సమస్యలను అడిగి తెలుసుకుంది. దుర్భరంగా ఉన్న వారి జీవన ప్రమాణాలను

- ◆ పనిబాట నుండి బడి బాటకు
- ◆ దారి చూపించిన డి.బి.ఆర్.సి.
- ◆ వివక్షత నుంచి సమున్నత దిశగా ప్రయాణం

మార్చాలంటే 'చదువు' ఒక్కటే సరైన మార్గమని భావించింది. వారందరినీ నిరక్షరాస్యత నుంచి అక్షరాస్యత వైపు మరల్చేందుకు అనేక అవగాహనా కార్యక్రమాలను డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించింది. చెత్తతో పనిచేసే క్రమంలో తరచుగా అస్వస్థతకు గురవుతున్న వీరి కొరకు ఉచిత వైద్య శిబిరాలు ఏర్పాటుచేసి ఉచితంగా మందులను కూడా డి.బి.ఆర్.సి. అందించింది. ప్రతి ఒక్కరికి ప్రభుత్వం అందిస్తున్న రాజ్యాంగ హక్కుల గురించి వివరించడమే కాకుండా ప్రభుత్వ పథకాల్ని వినియోగించుకోవడంలో చదువు ఎంత అవసరమో డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు తెలియ జెప్పారు. భవిష్యత్ తరాలు నిరక్షరాస్యతతో బాధపడుతూ వివక్షను ఎదుర్కొనకూడదన్న ధృఢ సంకల్పంతో.. వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లల్ని

పాఠశాల వైపు అడుగులు వేయించేలా ప్రోత్సహించేందుకు 'సమ్మర్ క్యాంప్'ను నిర్వహించారు. అందులో భాగంగా ఈ 33 కుటుంబాలలోని 16 మంది వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలకు ఒక వాలంటీర్ను నియమించడంతో పాటు 16 మంది పిల్లలకు ప్రాథమిక విద్యతో పాటు మంచి అలవాట్లను గూర్చి అవగాహన కల్పించారు. పిల్లలందరికీ వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతకు అవసరమైన టూత్ పేస్టు, బ్రష్, కొబ్బరినూనె, దువ్వెన, అద్దం, నబ్బులు, పౌడర్ తదితర వస్తువులను అందచేశారు. వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత వారికి ఒక అలవాటుగా మారేలా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేసింది. 2 నెలల వేసవి శిక్షణ తర్వాత ఈ 16 మంది పిల్లల్ని దగ్గర్లోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలో చేర్పించేందుకు ప్రయత్నించింది. అయితే వీరంతా ఇక్కడికి వలస వచ్చిన వారు కావడంతో సరైన ధృవీకరణ పత్రాలు లేని కారణంగా వీరిని పాఠశాలలో చేర్చుకోవడం కుదరదు అని చెప్పడంతో డి.బి.ఆర్.సి. వీరికి అండగా నిలిచింది. వైద్యులతో ధృవీకరణ పత్రం ఇప్పించి ఆధార్ కార్డు కోసం అందరితో దరఖాస్తు చేయించారు. ఆధార్ కార్డు వచ్చేవరకు పిల్లల్ని తరగతులకు అనుమతించాల్సిందిగా కోరగా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు అంగీకరించారు. ప్రస్తుతం పిల్లలందరికీ ఆధార్ కార్డులు వచ్చాయి. గతంలో ఇదే పాఠశాలలో వీరంతా వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత, అలవాట్లను బట్టి వివక్షను ఎదుర్కొన్నారు. కానీ వీరంతా ఇప్పుడు పాఠశాలలోని ఉపాధ్యాయులు మెచ్చుకునేలా శుభ్రంగా, మంచి ప్రవర్తనతో పాఠశాలకు వెళ్తున్నారు. అంతే కాకుండా పిల్లలంతా క్రమం తప్పకుండా బడికి వెళ్ళేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. ఆధ్వర్యంలో వీరికోసం ఆటోను కూడా ఏర్పాటు చేసింది. వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలు వారి కుటుంబాల్లో వెలుగు రేఖలుగా మారేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. తన సామాజిక బాధ్యతలను పరిపూర్ణంగా నిర్వహించింది. ■

ఒక ఇంటి వారైన కొండదొర గిరిజనులు

- ▶ ఇందిరమ్మ ఇళ్ళున్నా.. పట్టాల్లేవు
- ▶ అండగా నిలిచిన డి.బి.ఆర్.సి.
- ▶ అధికారులతో నిరంతర అడ్డుకనీ
- ▶ ఎట్టకేలకు పట్టాలు మంజూరు చేసిన ప్రభుత్వం

చట్ట బద్ధంగా, రాజ్యాంగ పరంగా హక్కులు సాధించుకోవటమే కాదు.. సాధించుకున్న హక్కులకు రక్షణ కవచాలుగా ఉండే రాతపూర్వక ఆధారాలు కూడా ఉండాలని దళిత గిరిజనులు గుర్తు పెట్టుకోవాలి. సాధించుకున్న హక్కులకు ఎప్పుడైతే ఆధారాలుండవో అవి కాలక్రమేణా అన్యాయక్రమవుతాయి. పరాధీనత, భయం వెంటాడుతూ ఉంటుంది. అలాంటి పరిస్థితిలో ఉన్న పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పెదపాడు గ్రామంలోని ఎస్టీ కాలనీని కొండదొర జాతికి చెందిన కుటుంబాలకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) అండగా నిలిచింది.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పెదపాడు గ్రామంలోని ఎస్టీ కాలనీలో కొండదొర జాతికి చెందిన 46 కుటుంబాలు గడిచిన అయిదు దశాబ్దాలకు పైగా నివాసం ఉంటున్నాయి. 1978 లో ఇందిరమ్మ ఇళ్ళ పథకం క్రింద వీరికి ఇళ్ళు మంజూరయ్యాయి. వీరికి ఇళ్ళయితే దక్కాయి గానీ ఇంటి పట్టాలను మాత్రం అధికారులు ఇవ్వలేదు. దీంతో వారంతా ఇంటి పట్టాలు లేవు కనుక ఏదో ఒక సమయంలో అధికారులు ఇళ్ళు ఖాళీ చేయిస్తారేమోననే భయంతో జీవిస్తున్నారు. వీరి పరిస్థితి తెలుసుకున్న పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి గోసాల రూపానీ సమస్య పరిష్కారానికి పూనుకున్నారు. వీరి పరిస్థితిని జిల్లాస్థాయి అధికారుల దృష్టికి తీసుకువెళ్ళాలని నిర్ణయించుకున్నారు. ఈ 46 కుటుంబాల వారిని తీసుకుని వెళ్ళి గ్రీవెన్స్ లో అధికారులను కలిసి పరిస్థితిని వివరించారు. అంతటితో ఆగకుండా నిరంతరం అధికారులతో అడ్డుకనీ చేస్తూ వారి సమస్యలను పరిష్కరించాల్సిందిగా కోరారు. దీంతో జనవరి 10, 2019న వీరందరికీ అధికారులు ఇళ్ళపట్టాలు అందజేశారు. ఇళ్ళ పట్టాలు పొందిన 46 కుటుంబాల వారు డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎంతగానో రుణపడి ఉంటామంటూ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. ■

కష్టాల్లో భీమయ్య..
అండగా నిలిచిన డి.బి.ఆర్.సి.

పెదపాడు గ్రామంలో కొండదొర జాతి కుటుంబాలకు చెందిన 60 ఏళ్ళ భీమయ్య అదే గ్రామంలోని ఒక భూయజమాని దగ్గర భూమి కౌలుకు తీసుకొని వ్యవసాయం చేస్తూ జీవనం సాగిస్తున్నారు.

వ్యవసాయ పనుల కోసం అవసరమయ్యే పెట్టుబడిని ప్రతి ఏటా ఆసామి దగ్గర తీసుకోవటం, పంట చేతికి రాగానే చెల్లించడం రివాజుగా మారింది. కొన్నిసార్లు ప్రకృతి వైపరీత్యాలు ఏర్పడటంతో పంటలు పండేవి కావు. దీంతో అప్పు చెల్లించలేక అనేక ఇబ్బందులు ఎదుర్కొనేవాళ్లు. ఈ విషయం తెలుసుకున్న డి.బి.ఆర్.సి. కార్యకర్త రూపానీ ఆయనను ఆర్థిక కష్టాల నుంచి గట్టెక్కించేందుకు కృషి చేసి సఫలీకృతమయ్యారు. ప్రభుత్వం కౌలు రైతుల కోసం అమలు చేస్తున్న సంక్షేమ పథకాలను గురించి భీమయ్యకు అవగాహన కల్పించారు. అంతేకాకుండా వ్యవసాయ సబ్సిడీ రుణానికి దరఖాస్తు చేయించారు. భీమయ్యకు ప్రభుత్వం నుంచి లక్ష రూపాయల రుణం మంజూరయ్యింది. దీంతో అప్పులు కొంతవరకు తీర్చుకున్నారు. మిగిలిన డబ్బుతో తన స్థలంలో సొంత ఇంటి కోసం బేస్ మెంట్ నిర్మించుకున్నాడు. భీమయ్యతో రూపానీ ఇంటి నిర్మాణం కోసం ప్రభుత్వం అందించే రుణానికి కూడా దరఖాస్తు చేయించారు. అంతేకాక వ్యవసాయం వలన వచ్చే నష్టాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు ప్రభుత్వం దళితులకు అందించే 'పశువుల పెంపకం' పథకం ద్వారా భీమయ్యకు ప్రభుత్వం నుండి 8 గొర్రెలు వచ్చేలా కృషి చేశారు.

తన ఇబ్బందులలో వెన్నంటి ఉండి సహాయం అందించినందుకు భీమయ్య డి.బి.ఆర్.సి.కి కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. ■

వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవితాల్లో మౌలిక మార్పులు

- ◆ సామాజిక గుర్తింపు
- ◆ ప్రభుత్వ పథకాలకు చేరువ
- ◆ పాఠశాలకు వెళ్తున్న పిల్లలు
- ◆ ఏలూరు వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవితాల్లో వెలుగు నింపిన డి.బి.ఆర్.సి.

రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా చెత్త ఏరుకునే శ్రామికుల (వేస్ట్ పిక్కర్ల) జీవితాల్లో సరికొత్త మార్పులు తీసుకువచ్చేందుకూ, వారి జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపర్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ కృషి చేస్తోంది.

సమాజంలో వేస్ట్ పిక్కర్లు కూడా నివసిస్తున్నారనీ అందరిలాగే వారికీ అన్ని హక్కులుంటాయనీ, రాజ్యాంగ బద్ధంగా వారు కూడా అందరితో పాటు సమానులేనన్న స్పృహ సమాజానికి కలగాలంటే ప్రాథమికంగా ప్రభుత్వం నుంచి వారికి 'గుర్తింపు' అవసరం. ఆ గుర్తింపును తీసుకురావటం ద్వారా డి.బి.ఆర్.సి. ఏలూరు నగరంలోని వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవితాల్లో వెలుగు నింపింది. ఆ విషయం ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

కడు పేదరికం, నిరక్షరాస్యత వారికి శాపాలుగా మారాయి. చెత్త ఏరుకుంటూ వీధులను శుభ్రం చేసే వారి జీవితాలు మాత్రం అపరిశుభ్రంగా మిగిలిపోతున్నాయి. తీవ్రమైన వివక్షకూ, అంటరానితనం తాలూకు సామాజిక దుర్మార్గానికి నిరంతరం బలవుతూ ఏ ఆచూదనా, ఆదరణ లేక జీవిస్తున్న అభాగ్యులైన వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవితాలను మెరుగుపర్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) త్రికరణ శుద్ధిగా పనిచేస్తూ సత్ఫలితాలను రాబడుతోంది.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కేంద్రమైన ఏలూరు నగరంలోని వై. ఎస్.ఆర్. కాలనీలో నివాసం ఉంటున్న 48 వేస్ట్ పిక్కర్ల కుటుంబాల ను డి.బి.ఆర్.సి. గుర్తించింది. వారితో నేరుగా మాట్లాడి వారి సాధక బాధకాలను తెలుసుకొంది. వారంతా ఉదయాన్నే లేవగానే దగ్గర్లోని డంపింగ్ యార్డుకు వెళ్ళడం..చెత్త ఏరుకోవడం..ఏరుకున్న చెత్తను స్ట్రాప్ డీలరుకు అమ్మడం, సాయంత్రానికి ఇంటికి చేరుకోవడం చేస్తుంటారు. ఇదే వీరి దినచర్య. వీరు చేసే వృత్తి, వీరి జీవన స్థితిగతుల వల్ల వీరినెవరినీ సమాజంలోని ఇతర వర్గాల ప్రజలు తమ దగ్గరకు చేరనివ్వని దయనీయస్థితి నెలకొంది. వేస్ట్ పిక్కర్లుగా ఉన్న 48 కుటుంబాల్లో తప్ప వారెవరికీ ఇతరులతో సంబంధాలు లేకుండా పోయాయి. రోజుకు సరిపడా డబ్బు సంపాదించేందుకు

ఇంటిలోని పిల్లలపై సైతం శ్రద్ధ చూపలేని స్థితి వారిది. పిల్లల్ని కూడా పని ప్రదేశాలకి తీసుకు వెళ్ళడంతో వారు పాఠశాల చదువుకూ, అభివృద్ధికి దూరం అవుతున్నారు. అంతేకాక వీరికి ఎటువంటి ప్రభుత్వ గుర్తింపు లేకపోవడం వల్ల అనేక సందర్భాల్లో ఇతరుల నుంచి ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటున్నారు. అసభ్యకరంగా మాట్లాడడం, కొట్టడం, దొంగతనాలు అంటగట్టడం..వాటి తాలూకు అణచివేతకు గురికావటం వారి జీవితంలో భాగంగా మారింది. వేస్ట్ పిక్కర్లకు చదువు లేకపోవడంతో వారు ఏరుకొచ్చిన చెత్త, సీసాలు, ఇతర వ్యర్థాలను కొనుగోలు చేస్తున్న స్ట్రాప్ డీలర్లు వారిని నిరంతరం మోసం చేస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితులన్నిటినీ అధ్యయనం చేసిన డి.బి.ఆర్.సి. ముందుగా వారికి 'సామాజిక గుర్తింపు' ఉండాలని భావించింది.

డి.బి.ఆర్.సి. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కోఆర్డినేటర్ సింగవరపు జ్యోతి గారు వీరందరికీ అవగాహన కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. ముందుగా వారందరితో కుల ధృవీకరణ, రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డు, ఓటరు కార్డులకు దరఖాస్తు చేయించారు. అధికారులతో నిరంతరం అడ్డకసీ చేయడం ద్వారా వారికి తొందరగానే అన్ని గుర్తింపు కార్డుల ను ఇప్పించగలిగారు. వారు నివసిస్తున్న పూరి పాకలకు ఉచిత విద్యుత్ సౌకర్యంతో పాటు వృత్తిపరమైన గుర్తింపు కార్డులను కూడా డి.బి.ఆర్. సి. వారికి ఇప్పించింది. అంతేకాకుండా వేస్ట్ పిక్కర్ల కుటుంబాల్లో బడికి వెళ్ళేందుకు అర్హత కలిగిన 12 మంది పిల్లలను గుర్తించి వారందరిని దగ్గర్లోని పాఠశాలలో చేర్పించారు. ప్రస్తుతం వీరంతా క్రమం తప్పకుండా పాఠశాలలకు వెళ్ళి చక్కగా చదువుకుంటున్నారు. తరతరాలుగా వేస్ట్ పిక్కర్లుగా జీవితాలు సాగిస్తున్న వారిలో ఇప్పుడు మౌలికమైన మార్పులు వచ్చాయి. సామాజిక గుర్తింపు రావటంతో ఆత్మస్థైర్యం పెరిగింది. ప్రభుత్వ పథకాల్లో లబ్ధిదారులయ్యేందుకు అవసరమైన అవగాహన కూడా వచ్చింది.

తమ జీవితాల్లో మార్పులకు బీజం నాటి తమను ముందుకు నడిపించిన డి.బి.ఆర్.సి.కి వారంతా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. ■

- ◊ చెంచుల వెనుకబాటుతనంపై సర్వే
- ◊ విస్తృతంగా ప్రచారోద్యమం - కదిలివచ్చిన అధికారులు
- ◊ అందుబాటులోకి అంగన్ వాడీ, ప్రాథమిక పాఠశాల
- ◊ విద్యకు చేరువైన ఆదివాసీ బిడ్డలు
- ◊ ఫలించిన డి.బి.ఆర్.సి. కృషి

చెంచుల జీవితాల్లో క్రాంతి కిరణాలు

చెంచులు.. ఆదివాసీలు..

అడవితల్లి బిడ్డలు. ఈ దేశ మూల వాసుల్లో ఒకరు. అయినా ఏం

ప్రయోజనం! తరాలు మారుతున్నా వారి

జీవన ప్రమాణాల్లో మాత్రం వెలుగులు ప్రసరించడం లేదు. సమాజానికి దూరంగా విసిరివేతకు గురయిన జాతిగా అత్యంత అవమానకరమైన వెనుకబాటుతనాన్ని ఎదుర్కొంటూ జీవితాన్ని నెట్టుకొస్తున్నారు.

కర్నూలు జిల్లాలో నివసిస్తున్న చెంచుల జీవన స్థితిగతులను మార్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) సంకల్పించింది. వారికి రాజ్యాంగం ఒక హక్కుగా ఒనగూర్చిన వనరులు, అవకాశాల గురించి తెలియజేస్తూ చెంచులను చైతన్య ముఖులను చేస్తోంది.

ముందుగా డి.బి.ఆర్.సి. కర్నూలు జిల్లాలోని అత్యున్నత అడవుల నుండి కర్నూలు నగరానికి వలస వచ్చి ఊరికి దూరంగా గుడారాల్లో నివసిస్తున్న చెంచులను గుర్తించింది. ఆ ప్రాంతంలో దాదాపు 90 కుటుంబాలకు చెందిన 600 మంది దుర్లభమైన జీవనం సాగిస్తున్నారు. వారంతా ఊరికి దూరంగా సమాజం విసిరేసినట్లుగా బతుకులీడుస్తున్నారు. నిరక్షరాస్యత వారికి పెనుశాపంగా మారింది. దీంతో ప్రభుత్వం అమలు చేసే అభివృద్ధి, సంక్షేమ ఫలితాలేవీ వారి దరి చేరటం లేదు. వీరంతా చెత్త ఏరుకోవడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంపై మాత్రమే ఆధారపడి జీవనం సాగిస్తుండడంతో వీరి ఆర్థిక పరిస్థితి అధ్వానంగా ఉంది. ఈ నేపథ్యంలో 90 కుటుంబాల సామాజిక, ఆర్థిక స్థితిగతుల్ని అంచనా వేసేందుకు ఒక సర్వే నిర్వహించాలని డి.బి.ఆర్.సి. నిర్ణయించింది. దీనికోసం జేసెలైన్ ఫార్మాట్ ను తయారుచేసి చెంచు కుటుంబాల నుంచి డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు డేటా తీసుకున్నారు. ఈ సర్వే ద్వారా చెంచులు ఎదుర్కొంటున్న మౌలిక సమస్యలు వెలుగులోకి వచ్చాయి.

వీరంతా కనీస అవసరాలైన త్రాగునీరు, వ్యక్తిగత మరుగుదొడ్లు, కరెంటు, రోడ్లు, పిల్లల చదువుకు ప్రాథమిక పాఠశాలలు, అంగన్ వాడీలు ఇలా ఏమీ అందుబాటులో లేకుండా ఎంతో అధ్వానంగా జీవనం సాగిస్తున్నారని తెలిసింది. వీరంతా చిరిగిపోయిన పాతబట్టలు, బయట దొరికిన పాత బ్యాగ్స్, అట్టముక్కలు, కర్రలు తదితర వాటితో చిన్నపాటి గుడిసెలను ఏర్పాటు చేసుకొని వాటిలోనే నివసిస్తున్నారు.

వీరందరూ నిరక్షరాస్యులే. వీరి పిల్లలు కూడా పూర్తిస్థాయిలో

పాఠశాలను ప్రారంభిస్తున్న కర్నూలు నగర మున్సిపల్ కమిషనర్ హరనాథరెడ్డి

పాఠశాల చదువుకు దూరంగా ఉంటున్నారు. వీరిలో ఎవరికీ రాజ్యాంగ హక్కులు, సామాజిక బాధ్యతలు గురించి ఎలాంటి అవగాహన లేదు. వీరికి ఆధార్ కార్డు, ఓటరు కార్డు, రేషన్ కార్డులు లేవు. దీంతో చెంచులకు అన్ని అర్హతలున్నా ప్రభుత్వ సంక్షేమ, అభివృద్ధి పథకాల ను అందుకోలేక పోతున్నారు.

విద్యా చైతన్య ప్రచారోద్యమం

బడి అంటే ఏమిటో తెలియని చెంచు కుటుంబాలకు చెందిన బాల బాలికలకు, వారి తల్లిదండ్రులకు చదువు యొక్క అవశ్యకతపై అవగాహన కల్పించాలని డి.బి.ఆర్.సి. నిర్ణయించింది. “మేము చదువుకుంటాము-మాకు బడి కావాలి” అనే నినాదంతో కలక్టరేట్ కు పాదయాత్ర నిర్వహించడం జరిగింది. అనంతరం అధికారులను కలసి చెంచు కుటుంబాల దీని స్థితిని వివరించడం జరిగింది. వీరి జీవన పరిస్థితిలో మార్పు కోసం ముందుగా పిల్లలు చదువుకునేందుకు పాఠశాల, అంగన్ వాడీలను ఏర్పాటు చేయాల్సిందిగా డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు అధికారులను కోరారు. మీడియాప్రతినిధులు సైతం కమ్యూనిటీ అభివృద్ధికి డి.బి.ఆర్.సి. చేస్తున్న కృషిని గుర్తించి మద్దతుగా నిలిచారు. సమస్యపై స్పందించిన జిల్లా కలెక్టర్ సమస్య పరిష్కారానికి తగు చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా జిల్లా విద్యా శాఖాధికారిని ఆదేశించారు. విద్యా శాఖాధికారి చెంచుల నివాస ప్రాంతానికి విచ్చేసి ఇంత ఎక్కువ సంఖ్యలో బడి ఈడు పిల్లలు ఉండడాన్ని గమనించి పాఠశాల ఏర్పాటు చేసేందుకు అవసరమైన చర్యలను యుద్ధప్రాతిపదికన ప్రారంభించి సంవత్సరంలోపే నిర్మాణాన్ని పూర్తిచేసి 18 జనవరి, 2017న ప్రారంభించారు. అదేవిధంగా ప్రత్యేక అంగన్ వాడీ కేంద్రాన్ని కూడా పాఠశాల ఆవరణలోనే ఏర్పాటు చేశారు. వీరికోసం నలుగురు ఉపాధ్యాయులను నియమించారు. ప్రస్తుతం ఆ ప్రాంతంలోని చెంచు కుటుంబాలకు చెందిన 145 మంది పిల్లలు క్రమం తప్పకుండా పాఠశాలకు వెళ్తున్నారు. అంతేకాక వీరంతా ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలకు అవసరమైన ఆధార్, ఓటరు, రేషన్ కార్డులు, పెన్షన్ల ద్వారా లబ్ధి పొందేలా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేసింది. అలాగే వీరంతా ఆర్థికంగా అభివృద్ధి సాధించేందుకు ప్రత్యామ్నాయ జీవనోపాధుల గురించి అవగాహన కల్పిస్తూ డి.బి.ఆర్.సి. క్రియాశీలంగా వ్యవహరిస్తోంది. ■

తిత్తి తుఫానులో

గూడు చెదిరిన వారికి

అండ

నిరాశ్రయులకు

బానట్

అక్టోబర్ 11, 2018 - కుండపోత వాన.. పెనుగాలులు, ప్రళయకాల రౌద్రంతో ప్రకృతి విరుచుకుపడి వాగులు వంకలను పొంగించి ఇళ్ళనూ, ఊర్లనూ విధ్వంసం చేసిన 'తిత్తి' తుఫాను ధాటికి గూడు చెదిరిన వారెందరో.. గుండె పగిలిన వారెందరో..! 'తిత్తి' తుఫాను భీభత్సంతో జీవనాధారం కోల్పోయిన అణగారిన ప్రజలకు సహాయ, పునరావాస కార్యక్రమాల్లో భాగంగా కదిలిన డి.బి.ఆర్.సి. శ్రీకాకుళం జిల్లా కొత్తూరు, విజయనగరం జిల్లా కురుపాం గ్రామాలలో సహాయ పునరావాస పనులు చేపట్టింది.

తీర ప్రాంతాలైన శ్రీకాకుళం, విజయనగరం జిల్లాలకు తిత్తి తుఫాను భారీ నష్టాన్ని కలిగించింది. ఈదురు గాలులతో కూడిన వర్షాల వల్ల చుట్టుపక్కల 297 గ్రామల్లోని ప్రజలు అనేక ఇబ్బందులు ఎదుర్కొన్నారు. రెండు జిల్లాల లోని 11 మంది చనిపోగా దాదాపు 10 లక్షల మంది నిరాశ్రయులయ్యారు. బలమైన గాలులతో కూడిన ఈదురు వర్షాల వల్ల కరెంటు సపై లేక ప్రజలందరూ ఇండ్ల వద్ద ఇరుక్కు పోవడంతో త్రాగునీరు, భోజన సదుపాయానికి సహకరించే పరిస్థితులు లేక ఎంతగానో ఇబ్బందులు ఎదుర్కొన్నారు.

కేవలం ప్రకృతి విపత్తు నిర్వహణ (Disaster Management) వ్యవస్థ మాత్రమే కాకుండా ఎంతటి ప్రకృతి వైపరీత్యాలనైనా ఎదుర్కొనే విధంగా స్థిరమైన వ్యవస్థ, పటిష్టమైన యంత్రాంగాలు అవసరమని తిత్తి తుఫాను తెలియజేసింది. ఈ విపత్తు కారణంగా వ్యక్తిగత, ప్రభుత్వ సంపదలతోపాటు ప్రాణనష్టం కూడా వాటిల్లింది. భారీగా పంట నష్టం ఏర్పడటంతో వీరంతా జీవనోపాధిని కోల్పోయారు. భారీ నష్టం కారణంగా వీరు నివాసం ఉంటున్న ఇళ్లన్నీ ధ్వంసం అయ్యాయి.

ఈ పరిస్థితిని గమనించిన డి.బి.ఆర్.సి. బాధిత కుటుంబాలకు సహకరించాలనే ఉద్దేశ్యంతో శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని కొత్తూరు మండలం, విజయనగరం జిల్లాల్లోని కురుపాం మండలాలను ఎంపిక చేసింది. అక్కడ 2200 బాధిత కుటుంబాలకు అవసరమైన నిత్యావసర సరుకులను వాహనాల ద్వారా ప్రభావిత ప్రాంతాలకు చేర్చి వారి ఆకలి తీర్చింది. అంతేకాక వీరందరికీ బెడ్షీట్, టవల్స్, దుప్పట్లు, సబ్బులు, టూత్ పేస్టు బ్రష్, దోమ తెరలు, శానిటరీ నాప్కిన్లు తదితర 19 రకాల వస్తువులతో కూడిన కిట్లను డి.బి.ఆర్. సి. ప్రతিনিధులు పంపిణీ చేశారు. తుఫాను ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో ఇళ్ళు ఎక్కువగా ధ్వంసం కావడంతో తాత్కాలికంగా ఇళ్ళను కప్పుకునేందుకు టార్పాలిన్లు కూడా అందించారు. ■

నిండు గర్భిణీకి అండగా..

ఆమె పేరు వెంకటలక్ష్మి..వయసు 30 సంవత్సరాలు..తన భర్తతో కలిసి కొత్తూరులో జీవనం సాగిస్తోంది. తిత్తీ తుఫాను వల్ల వెంకటలక్ష్మి నివాసం ఉంటున్న ఇల్లు పూర్తిగా ధ్వంసం అయింది. తుఫాను సమయంలో పడిపోయిన ఇంటిలో కరెంటూ కూడా లేని పరిస్థితిలో అర్ధరాత్రి ఆమె మగబిడ్డకు జన్మనిచ్చింది. బయటకు వెళ్ళలేని పరిస్థితి. కనీస అవసరాలు తీర్చుకునేందుకు కూడా సౌకర్యాలు లేవు. సహాయం చేసేవారే లేని పరిస్థితిలో వెంకటలక్ష్మి పసికందుతో భయం భయంగా రోజులు గడుపుతోంది. అదే సమయంలో డి.బి.ఆర్.సి. ఆ ప్రాంతంలో రిలీఫ్ కిట్లను పంపిణీ చేయడంతో ఆమె ఎంతో సంతోషించారు. అంతేకాదు..ఆమె ఇంటిని డి.బి.ఆర్.సి. కార్యకర్తలు టార్పాలిన్ తో కప్పి ఎక్కడికీ కదలేని పరిస్థితిలో ఆమె తాత్కాలికంగా అక్కడ ఉండటానికి ఎలాంటి ఇబ్బంది లేకుండా చేశారు. కరోరమైన ఆపద సమయంలో దయనీయమైన స్థితిలో డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన సహాయాన్ని మరువలేమని ఆమె కృతజ్ఞతలు తెలియజేశారు. ■

వృద్ధురాలికి చేయూత..

65 సం॥ల లక్ష్మమ్మ వృద్ధాప్యంలో ఒంటరిగా కురుపాం గ్రామంలో చిన్న నివాసం ఏర్పాటు చేసుకొని జీవనం సాగిస్తోంది. పొలంలో కూలి పనులు చేసుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న లక్ష్మమ్మకు తిత్తీ తుఫాను ఎంతో నష్టం తెచ్చిపెట్టింది. బలమైన గాలులతో కూడిన వర్షాల వల్ల ఆమె నివాసం పూర్తిగా పాడయ్యింది. తుఫాను కారణంగా బయటకు వెళ్ళలేని పరిస్థితిలో ఎటువంటి ప్రభుత్వ సహాయం అందక, ఎవరూ పట్టించుకోక ఎంతో బాధ పడింది లక్ష్మమ్మ. ఆ సమయంలోనే బాధిత కుటుంబాలకు డి.బి.ఆర్.సి. నిత్యావసరాలను పంపిణీ చేస్తుందని తెలిసింది. ఆయితే ఆమె నివసిస్తున్న ప్రాంతం డిస్ట్రిబ్యూషన్ జరుగుతున్న ప్రాంతానికి 6 కి.మీ. ఉండడంతో తనంతట తాను నడిచి వెళ్ళి కిట్లను తెచ్చుకునే స్థితిలో ఆమె లేదు. తన ఇరుగు పొరుగు వారందరూ వెళ్ళి రిలీఫ్ కిట్లను తెచ్చుకున్నారు. ఆమె మాత్రం తెచ్చుకోలేక పోయింది. అయితే ఆమె గురించి తెలుసుకున్న డి.బి.ఆర్.సి. బృందం ఎలాగైనా ఆమెకు సాయం చేయాలనుకుని 6 కి.మీ. ఆమెకోసం నడిచివెళ్ళి ఆమెకు అవసరమైన నిత్యావసరాలను ఆమె ఇంటివద్దకు తీసుకువెళ్ళి అందజేయడం జరిగింది. ఇరుగు పొరుగువారే తనను పట్టించుకోకుండా, సహాయం చేయకుండా వదిలివేసిన సమయంలో తాను ఎవరో కూడా తెలియకుండానే సాయం చేసేందుకు ముందుకు వచ్చిన డి.బి.ఆర్.సి. కి ఆమె ఎంతగానో కృతజ్ఞతలు తెలియజేశారు. ■

- ◆ 80 ఏళ్ల అనారోగ్య వాతావరణం నుంచి విముక్తి
- ◆ డ్రైనేజి పూడికతీత
- ◆ 5 చేతి పంపుల ఏర్పాటు
- ◆ మున్సిపాలిటీలో పారిశుధ్య కార్మికులుగా గుర్తింపు
- ◆ డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో ఒనగూరిన వసతులు

యానాదుల జీవితాలన్నో వెలుతురు

‘స్వచ్ఛ భారత్’ లో వారికి చోటు లేదు. ఆరోగ్య ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వారికి స్థానం లేదు. వీధుల్లో చెత్త కాగితాలు ఏరుకుంటూ బతుకు వెళ్ళదీస్తున్న యానాదులు మురుగు కాల్వలు ప్రక్కనే జీవనం సాగిస్తూ 7 దశాబ్దాలు దాటిన స్వాతంత్ర్య ఫలితాలకు ప్రతి బింబాలుగా నిలుస్తున్నారు. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కేంద్రమైన ఏలూరులో యానాదుల దయనీయ స్థితిని మార్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) కృత నిశ్చయంతో కదిలింది. ఫలితాలు సాధించింది.

ఏలూరులోని 50వ డివిజన్ లో గడిచిన నాలుగు దశాబ్దాలుగా 40 యానాది కుటుంబాలు నివసిస్తున్నాయి. డి.బి.ఆర్.సి. రోజువారీ పనిలో 50వ డివిజన్ లో నివసిస్తున్న యానాది కుటుంబాల జీవన పరిస్థితులపై తేరిపారచేసింది. ఒకరోజు వారందరితో సమావేశం నిర్వహించి రెండు ప్రధాన సమస్యలను గుర్తించింది. అందులో...

- 1) డ్రైనేజి పూడికలు తీయకపోవడం వల్ల వర్షాలు పడినప్పుడు ఇళ్ళలోకి మురుగునీరు ప్రవాహంలా వచ్చేస్తోంది.
- 2) అక్కడ నివసిస్తున్న 40 యానాది కుటుంబాలకు తాగునీటి అవసరాల కోసం ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన హ్యాండ్ బోరు (చేతిపంపు)

మాత్రమే ఆధారం. ఈ బోరు నుంచి మురుగునీటితో పాటు పురుగులు కూడా వస్తున్నాయి. అవి తాగి యానాదులు రోగగ్రస్తులవుతున్నారు. ఈ రెండు సమస్యలు తక్షణం పరిష్కరించాలని డి.బి.ఆర్.సి. సంకల్పించింది. వెంటనే అక్కడున్న యానాదులందరినీ కూడగట్టి జిల్లా కలెక్టర్ ప్రతి సోమవారం నిర్వహించే గ్రీవెన్స్ డే వద్దకు డి.బి.ఆర్.సి. తీసుకెళ్లింది. జిల్లా కలెక్టర్ తక్షణం అక్కడి సమస్యలను పరిష్కరించాల్సిందిగా మున్సిపల్ కమిషనర్ ను ఆదేశించారు. ఆ తరువాత డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు యానాదులను వెంటబెట్టుకొని మున్సిపల్ కమిషనర్ ను కూడా కలిశారు. మున్సిపల్ కమిషనర్ కూడా స్పందించి ఆ ప్రాంతానికి శానిటరీ ఇన్ స్పెక్టర్, మున్సిపల్ ఆరోగ్యశాఖాధికారితో పాటు ఇంజనీరింగ్ సిబ్బందిని కూడా పంపించారు. వారంతా యానాదులు నివసించే ప్రాంతానికి వచ్చి అక్కడి సమస్యలపై కమిషనర్ కు నివేదిక సమర్పించారు. నివేదిక అందగానే మున్సిపల్ కమిషనర్ డ్రైనేజి పూడికను తీయించారు. తాగునీటి కోసం 40 యానాది కుటుంబాలకు అయిదు వీధి పంపులు ఏర్పాటు చేశారు. దీంతో దశాబ్దాలుగా యానాదులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు డి.బి.ఆర్.సి. చొరవతో పరిష్కారమయ్యాయి. అంతేకాకుండా చెత్త ఏరుకుని జీవిస్తున్న 32 కుటుంబాలకు చెందిన యానాదులకు మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ ద్వారా గుర్తింపు కార్డులు వచ్చేలా డి.బి.ఆర్.సి. అధికారులతో అడ్వకసీ చేసి విజయం సాధించింది. దీంతో వారంతా ఇప్పుడు మున్సిపాలిటీలో పారిశుధ్య కార్మికులుగా జీవనం సాగిస్తున్నారు. డి.బి.ఆర్.సి. త్రికరణశుద్ధిగా చేసిన కృషి వల్ల డ్రైనేజి పూడిక, వీధి పంపుల ఏర్పాటుతో యానాదుల ఆరోగ్య సమస్యలు పరిష్కారమవ్వటమే కాకుండా పారిశుధ్య కార్మికులుగా ఉద్యోగం చేసే అవకాశం కలిగింది. ■

రూపుమారిన చిగురుపాడు ఎస్.సి. కాలనీ

డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో మౌలిక వసతుల ఏర్పాటు

చిగురుపాడు గ్రామంలో
 యస్.సి. (మాదిగ) లకు చెందిన 150
 కుటుంబాలకు చెందిన వారు ఎన్నో
 ఏళ్ళుగా వ్యవసాయ కూలీలుగా జీవనం
 సాగిస్తున్నారు. వీరిలో 90 శాతం
 మందికి కొంచెం భూమి కూడా లేదు.
 డి.బి.ఆర్.సి. ఆ గ్రామాన్ని ఎంచుకుని
 వారి జీవన ప్రమాణాల్లో మార్పుల
 తీసుకొచ్చే ప్రయత్నానికి శ్రీకారం చుట్టి
 ప్రాథమికంగా విజయం సాధించింది.

ఆ గ్రామాన్ని సందర్శించిన డి.బి.ఆర్.సి.
 ప్రతినిధి మల్లెల చిన్నప్ప వారితో సమావేశం
 ఏర్పాటుచేసి వారు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల్ని
 పరిష్కరించేందుకు పూనుకున్నారు. అక్కడ
 అంగన్ వాడీ కేంద్రాన్ని అద్దె భవనంలో
 నడుపుతున్నారనీ రోడ్ల నిర్మాణం లేకపోవడం
 వల్ల అనేక ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నట్లు
 గుర్తించారు. వెంటనే ఈ సమస్యలను
 పరిష్కరించేందుకు ప్రయత్నించి విజయం
 సాధించారు. అంగన్ వాడీ భవన నిర్మాణం
 చేపట్టాల్సిందిగా సి.డి.పి.బి.కు వినతిపత్రం
 అందించారు. అంతేకాకుండా స్థానిక

శాసనసభ్యుడుతోపాటు జిల్లా కలెక్టర్ ను
 కలిసి అంగన్ వాడీ భవన నిర్మాణ
 అవసరాన్ని తెలియచెప్పారు. వారు వెంటనే
 స్పందించడంతో ప్రభుత్వం నుంచి భవన
 నిర్మాణానికి రూ. 7 లక్షల రూపాయలు
 మంజూరయ్యాయి. ఆ నిధులతో భవన
 నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేశారు. సి.సి. రోడ్ల
 నిర్మాణం చేపట్టాల్సిందిగా ఎమ్.పి.డి.బి.
 కార్యాలయానికి వినతిపత్రం అందించారు.
 గ్రీవెన్స్ డే నాడు జిల్లా కలెక్టర్ ను కలిసి రోడ్ల
 నిర్మాణం లేకపోవడం వల్ల ఎస్.సి. కాలనీ
 వాసులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను తెలియ

గుంటూరు జిల్లా అచ్చంపేట మండలం
 చిగురుపాడు గ్రామం లోని ఎస్.
 సి. (మాదిగ) కాలనీ వాసులు ఎన్నో
 ఏళ్ళుగా ఎదుర్కొంటున్న మౌలిక వసతుల
 సమస్యలను దళిత బహుజన రిసోర్స్
 సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) పరిష్కారం
 చేసింది. అంగన్ వాడీ సెంటర్ తో
 పాటు సిసి రోడ్లు నిర్మాణం కోసం
 స్థానిక ప్రజలతో కలిసి అధికారులతో
 నిరంతరం అడ్వకేసీ చేసి
 విజయం సాధించింది.

చెప్పారు. అధికారులు, శాసన సభ్యులతో
 కూడా నిరంతరం మాట్లాడటంతో ఫలితం
 దక్కింది. ఎస్.సి., ఎస్.టి. సబ్ ప్లాన్ నుంచి
 3 సి.సి. రోడ్లు నిర్మాణానికి రూ. 7 లక్షల
 రూపాయలు కేటాయించారు. ఇప్పుడు రోడ్ల
 నిర్మాణం కూడా పూర్తయింది. ఎన్నో ఏళ్ళుగా
 ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు డి.బి.ఆర్.సి.
 కృషితో పరిష్కారం అయినందుకు వారంతా
 సంతోషం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. ■

గ్రామీణాభివృద్ధిపై ప్రత్యేక దృష్టి

గ్రామాలే దేశానికి పట్టుకొమ్మలు.. అలాంటి పట్టుకొమ్మల అభివృద్ధికి దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) త్రికరణశుద్ధితో పనిచేస్తోంది.

ప్రత్యేకించి గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని ఎస్.సి. కాలనీల్లో ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్న మౌలిక సమస్యల పరిష్కారానికి కృషి చేస్తోంది. గుంటూరు జిల్లా అచ్చంపేట మండలానికి 23 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న తాడువాయి గ్రామంలో 375 యస్.సి. కుటుంబాలు నివసిస్తున్నాయి. వీరంతా మాల మాదిగ, ఎరుకల, లంబాడి, సుగాలి సామాజిక వర్గాలకు చెందినవారు. వీరంతా తరతరాలుగా వ్యవసాయ కూలీలుగా పనిచేస్తూ రోజువారీ కూలీతో జీవనం సాగిస్తున్నారు.

ఈ గ్రామంలోనూ, పరిసర ప్రాంతాల్లోనూ పత్తి, మిరప, సపోటా లాంటి పండ్ల తోటలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. వీరంతా ఈ తోటల్లోనే పనిచేస్తున్నారు. ఎస్.సి., ఎస్.టి.ల్లో కేవలం పది శాతం మందికే... అది కూడా కొద్దిపాటి భూమి మాత్రమే ఉంది. మిగిలిన కుటుంబాలకు భూములు లేవు. సంవత్సరంలో 6 నెలలు మాత్రమే ఈ ప్రాంతంలో పనులు దొరుకుతాయి. మిగిలిన సమయాల్లో సత్తెనపల్లి, అచ్చంపేట ప్రాంతాలకు వెళ్లి బుట్టల్లో పళ్లు అమ్ముతూ జీవిస్తుంటారు.

డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో ఫలితాలు:

డి.బి.ఆర్.సి. ఎంపిక చేసుకుని పనిచేస్తున్న గ్రామాల్లో తాడువాయి ఒకటి. ఈ గ్రామం కృష్ణా నదికి కేవలం ఒక కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉంది. డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి మల్లెల చిన్నప్ప ఈ గ్రామాన్ని సందర్శించి గ్రామస్తులతో సమావేశం నిర్వహించి అక్కడ వారు ఎదుర్కొంటున్న ప్రధాన సమస్యలను అడిగి తెలుసుకున్నారు.

వారు మంచినీరు తెచ్చుకోవాలంటే కనీసం అర కి.మీ. దూరం

- ◆ డి.బి.ఆర్.సి. చొరవతో తాడువాయి గ్రామానికి మంచి నీరు
- ◆ అంగన్వాడీ ప్రభుత్వ పాఠశాలకు ఒనగూరిన సౌకర్యం

నడిచి తెచ్చుకోవాల్సి వస్తోందని, ఈ గ్రామంలో యస్.సి., యస్.టి. కాలనీలకూ, ప్రభుత్వ పాఠశాలకూ, యస్.సి. కాలనీలోని అంగన్వాడీ కేంద్రానికి మంచినీటి సౌకర్యం లేదనే విషయాలను డి.బి.ఆర్. సి. దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. దీంతో తక్షణం తాగునీటి సమస్యను పరిష్కరించాలని డి.బి.ఆర్.సి. సంకల్పించింది. వెంటనే ఈ సమస్య పరిష్కారం కోసం మండల స్థాయిలో ఎమ్.పి.డి.ఒ.కూ, పంచాయతీ కార్యాలయానికి వినతిపత్రాలు అందించారు. ఇదే విషయాన్ని గ్రీవెన్స్ దే నాడు జిల్లా కలెక్టర్ దృష్టికి తీసుకువెళ్లారు. దీనిపై కలెక్టర్ కార్యాలయం కింది స్థాయి అధికారులను నివేదిక కోరింది. మండల స్థాయి నుంచి క్షేత్రస్థాయి వాస్తవాలతో జిల్లా కలెక్టర్ కార్యాలయానికి నివేదిక అందించింది. ఈ పనులన్నీ వేగవంతంగా పూర్తయ్యేందుకు డి.బి.ఆర్. సి. అడ్వకసీ చేసింది. ఫలితంగా తాడువాయి గ్రామానికి తూర్పున ఉన్న కృష్ణానది నుంచి పైపు లైన్ నిర్మాణం చేశారు. మోటారు ద్వారా ఆ నీటిని తీసుకుని వ్యూరిపై చేసేందుకు ఫిల్టర్ ఏర్పాటు చేశారు. దీంతో అంగన్వాడీ కేంద్రంతోపాటు కాలనీకి, ప్రభుత్వ పాఠశాలకు తాగునీటి సౌకర్యం లభించింది. ఇప్పుడు గ్రామంలోని ప్రతి బజారులో పంచాయతీల ద్వారా మంచినీటి పైపు లైనులను ఏర్పాటుచేసి కొణాయిల ద్వారా నీరు పట్టుకొనే అవకాశం కల్పించారు.

ప్రభావం:

ఒకప్పుడు మంచినీటి కోసం అర కిలోమీటర్ల దూరం నడిచి అనేక రకాల సమస్యలు ఎదుర్కొంటున్న గ్రామస్తులు ఇప్పుడు ఊర్లోనే మంచినీటిని పొందుతున్నారు. దీనితోపాటు అంగన్వాడీ కేంద్రానికి, ప్రభుత్వ పాఠశాలకు కూడా తాగునీరు అందటంతో విద్యార్థుల ఇబ్బందులు తొలగిపోయాయి. ఆ గ్రామానికి తాగునీటి సౌకర్యం ఒనగూర్చటంలో డి.బి.ఆర్.సి. క్రియాశీలక పాత్ర పోషించి విజయం సాధించింది. ■

చెత్త బతుకుల్లో చైతన్య కాంతులు

▶ నాడు గుర్తింపు లేని వేస్తు పిక్కర్లు ▶ నేడు ప్రభుత్వ పథకాల లబ్ధిదారులు ▶ సహకార సంఘం ఏర్పాటు
▶ సంఘటితంగా సమస్యల పరిష్కారం ▶ డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో వేస్తు పిక్కర్ల జీవితాల్లో కొత్త మలుపులు

వాళ్ళు
వేస్ట్ పిక్కర్లు (పర్యావరణ
కార్మికులు) మనం నివసించే
పట్టణాలు, నగరాలు చుట్టూ కొండల్లా పేరుకుపోయిన
చెత్తాచెదారాలు ఏరుతూ సమాజానికి పరిశుభ్రతనిస్తూ తమ
ఆరోగ్యాన్ని సమిధులు చేసుకుంటున్న శ్రామికులు. సమాజంలో
అట్టడుగున జీవిస్తూ ఏ గుర్తింపు లేక కునారిల్లుతున్న కార్మికులు. వారికి
తలదాచుకునేందుకు గూడు లేదు. రేషన్ కార్డులు, ఆధార్
కార్డులు లేవు. ఫలితంగా అన్ని అర్హతలు ఉండి కూడా ప్రభుత్వం అందించే
ఏ పథకాలు వీరి దరిచేరటం లేదు. వీరి జీవితాల్లో కమ్ముకున్న చీకట్లను
తొలగించేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్
(డి.బి.ఆర్.సి.) నడుం కట్టింది. వారికి అందవలసిన అన్ని సంక్షేమ
పథకాలు అందేలా డి.బి.ఆర్.సి. తన అడ్వకేసీతో,
తీవ్రమైన కృషితో విజయం సాధించింది.
అసలేం జరిగిందో గుంటూరులోని శారదాకాలనీ 25వ
లైనులో నివాసం ఉంటున్న 'అక్కమ్మ'
మాటల్లోనే తెలుసుకుందాం.

నా పేరు **అక్కమ్మ**.. నేను గుంటూరులోని శారదా కాలనీ 25వ లైనులో నివాసం ఉంటున్నాను. నేను, నా భర్త గుంటూరు పరిసర ప్రాంతాలలో చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగించేవాళ్ళం. మా పేద బతుకులను కాలం కూడా కాటేసింది. 15 సంవత్సరాల క్రితం నా భర్త అనారోగ్యంతో మృతి చెందారు. అప్పటినుండి ఇంటిపోషణ భారం అంతా నాదే. వచ్చీరాని ఆదాయంతో ఇల్లు గడవడం కష్టంగా ఉండేది. కుక్కలు వెంటపడేవి. వాటి నుంచి తప్పించుకోవడం దినదినగండంగా ఉండేది. దీనికి తోడు భర్త లేకపోవడంతో మగవారి వేధింపులు కూడా ఎక్కువయ్యాయి. ఎవరిని అడగాలో, ఎలా దరఖాస్తు చేసుకోవాలో కూడా తెలియకపోవడంతో వితంతు పెన్షన్ కు కూడా నోచుకోలేక పోయాను. జీవితం సరకప్రాయంగా మారిన సమయంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) అండగా నిలిచింది. నాలో ముందుగా ఆత్మస్థైర్యాన్ని నింపింది.

నాలుగేళ్ల క్రితం డి.బి.ఆర్.సి. ఆధ్వర్యంలో చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్లను ఒకచోట చేర్చి ఏర్పాటుచేసిన అవగాహనా కార్యక్రమానికి నేను హాజరయ్యాను. “మీరు ఈ దేశంలో పుట్టి పెరిగిన పౌరులు..సమాజంలో అట్టడుగున జీవిస్తున్న కుటుంబాలు మీవి..ప్రభుత్వం రాజ్యాంగబద్ధంగా అనేక హక్కులను కల్పించింది. మీరు అన్ని విధాలుగా అభివృద్ధి చెందేందుకు సంక్షేమ పథకాల ను కూడా అమలు చేస్తోంది..వాటిమీద పూర్తి అవగాహన ఏ ర్పర్చుకోవడం ద్వారా అన్ని పథకాల లబ్ధిదారులుగా మారవచ్చని” బోధించారు. అంతేకాకుండా ఓటరు కార్డు, రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డుతో పాటు కులధృవీకరణ పత్రాలను ప్రభుత్వం నుంచి డి.బి.ఆర్.సి. ఇప్పించింది. అంతేకాకుండా పనిప్రదేశంలో పాటించాల్సిన జాగ్రత్తలపై అవగాహన కలిగించింది. చెత్తను ఏరుకోవటంతో పాటు చెత్తను వేరుచేసేచోట తీసుకోవాల్సిన ఆరోగ్య సూత్రాలపై తామంతా ఇప్పుడు ఎంతో చైతన్యంతో వ్యవహరిస్తున్నామంటే దానికి డి.బి.ఆర్.సి. కల్పించిన అవగాహన కార్యక్రమాలే కారణం. మా సమస్యలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువెళ్ళటంలో డి.బి.ఆర్.సి. ఎంతో కృషి చేసింది.

వేస్తు పిక్కర్ల సహకార సంఘానికి అంకురార్పణ:

గుంటూరు నగరపాలకసంస్థ ద్వారా ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో భాగస్వాములను చేసి వేస్తు పిక్కర్లకు చక్కని ఉపాధిని అందించడంలో డి.బి.ఆర్.సి. పూర్తిస్థాయిలో తోడ్పాటును అందించింది. నేను కూడా డి.బి.ఆర్.సి. ద్వారా ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో పనిచేస్తూ మంచి జీతం పొందుతున్నాను. డి.బి.ఆర్.సి. చొరవచేసి వేస్ట్ పిక్కర్లందరితో సహకార సంఘాన్ని కూడా ఏర్పాటు చేయించింది. ఇప్పుడు సంఘం ద్వారానే మా సమస్యలను సంఘటితంగా ప్రభుత్వ అధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్ళగలుగుతున్నాము. వేస్ట్ పిక్కర్లలో నాయకత్వ లక్షణాలను పెంపొందించేసేందుకు ఇటీవల కాలంలో అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహించింది. సహకార సంఘం కార్య నిర్వాహక కమిటీలో వేస్ట్ పిక్కర్లను భాగస్వాములను చేసింది డి.బి.ఆర్.సి. వేస్ట్ పిక్కర్ల సహకార సంఘానికి నేను ప్రెసిడెంట్ గా పనిచేస్తున్నాను. చెత్త ఏ రుకునే మా జీవితాల్లో ఇప్పుడు కొత్త వెలుగులు ప్రసరించాయంటే దానికి ప్రధాన కారణం డి.బి.ఆర్.సి. వేస్ట్ పిక్కర్లు డి.బి.ఆర్.సి. సంస్థకు ఎప్పటికీ రుణపడి ఉంటారు. ■

నాడు

ఒడ్డునపడ్డ చేపలు

నేడు

ఆత్మ స్థైర్యంతో యానాదులు

- కుల వృత్తిలో కొత్త ఒరవడి
- మార్కెటింగ్ నైపుణ్యాలు
- అక్షరాస్యత.. ఆర్థిక స్వావలంబన దిశగా యానాదులను నడిపించిన డి.బి.ఆర్.సి.

వాళ్ళు యానాదులు. చెరువుల్లో చేపలు పట్టుకొని జీవించడం వారి వృత్తి. తరతరాలుగా గాలం వేసి వలలో చిక్కుకున్న చేపలను అమ్ముకుని బతికే వారి జీవితాలు మాత్రం ఒడ్డునపడ్డ చేపల్లా గిలగిలలాడుతూనే ఉన్నాయి. సమాజం నుంచి ఆదరణ లేదు. ప్రభుత్వం నుంచి ఆదరణ లేదు. నిరక్షరాస్యత, అవగాహనలేమితో వారి బతుకులు ఎక్కడ వేసిన గొంగళి అక్కడే అన్న చందంగా మారాయి. ఈ నేపథ్యంలోనే డి.బి.ఆర్.సి. వారి జీవితాల్లోకి తొంగి చూసింది. వారి వెతలను తీర్చేందుకు కదిలింది. డి.బి.ఆర్.సి. రాకతో వారి జీవితాల్లో వచ్చిన మార్పులపై వెంకట రమణమ్మ ఏమంటుందో ఆమె మాటల ద్వారానే తెలుసుకుందాం.

నా పేరు వెంకట

రమణమ్మ. ప్రకాశం

జిల్లా అద్దంకి మండలం మణికోళ్ళరం మా గ్రామం. యానాది కులానికి చెందిన మేము తరతరాలుగా చేపలు పట్టుకొని జీవిస్తున్నాం. ప్రభుత్వం మాకు అనేక

ఒడ్డున పడ్డ చేపల్లా గిలగిల లాడుతున్న సమయంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) మాలో కొత్త ఆశలను చిగురింపచేసింది. మా శ్రమకు తగ్గ ఆదాయాన్ని రాబట్టుకునేలా మా వెన్నంటే

సంక్షేమ పథకాలను అమలు చేస్తున్నా నిరక్షరాస్యత వల్ల వాటికి మేము నోచుకోలేదు. ఎవరిని సంప్రదించాలో, ఎలా దరఖాస్తు చేసుకోవాలో కూడా మాకు ఎరుక లేదు. దీని వల్ల కష్టపడి చేపలు పట్టుకుంటున్నా వాటిని సకాలంలో మార్కెట్ కు చేరవేయడం, సరసమైన ధరలకు అమ్ముకోవడంలో బాగా వెనుకబడిపోతున్నాం. దీంతో అంతంత మాత్రపు సంపాదనతో కుటుంబాలను నెట్టుకొస్తున్నాం. సంపాదించిన డబ్బులు జీవనానికే సరిపోకపోతే.. పిల్లలను బడికి పంపించడం, చదివించడం.. అయ్యే పనేనా! అందువల్ల వారూ మా వెంట చేపల వేటకు వచ్చేస్తారు. అలా బతుకులు

ఉండి నడిపించింది. ప్రభుత్వంతో మాట్లాడి ముందుగా చేపలను వేగంగా మార్కెట్ కు తరలించేందుకు వీలుగా టీ.వి.ఎస్. మోపెడ్లను అందించింది. డి.బి.ఆర్. సి. కృషితో టీ.వి.ఎస్. వాహనం వచ్చాక చేపలు అమ్మకంలో వేగం పెరిగింది. సరైన సమయానికి మార్కెట్ కు వెళ్ళి తాజా చేపలను లాభాలతో అమ్ముకోగలిగే వెసులుబాటు కలిగింది. గతంతో పోలిస్తే మా ఆదాయం బాగా మెరుగుపడింది. దీనివల్ల మా పిల్లలను పాఠశాలలకు పంపించి చదివించుకోగలుగుతున్నాం. చదువుకు ఉన్న ప్రాధాన్యం, దాని అవసరాన్ని డి.బి.ఆర్.సి. తెలియజెప్పింది. ఇప్పుడు మా పిల్లలు పాఠశాలలకు వెళ్తుంటే

మా బతుకుల్లో కొత్త పొద్దుపొడిచినట్టుగా అనిపిస్తుంది. సమాజంలో అట్టడుగు కులాల్లో ఒకటైన యానాది కులంలో పుట్టిన తాము ప్రభుత్వం అందించే పథకాలను ఎలా సద్వినియోగం చేసుకోవాలో, చేతికందిన వనరులను ఎలా ఉపయోగించుకోవాలో డి.బి.ఆర్.సి. పూర్తిస్థాయిలో అవగాహన కల్పించింది. ప్రభుత్వం నుంచి మా కులవృత్తిలో నిత్యం ఉపయోగపడే ఆధునిక వలలను కూడా ఇప్పించింది. ఇప్పుడు ఎవరిమీద ఆధారపడాల్సిన అవసరం లేకుండా పోతోంది. చేపలు పట్టుకోవడంలో మెళుకువలు, ఆధునిక వలల సాయం, ఆ తరువాత వేగంగా మార్కెట్ కు తీసుకెళ్ళి అమ్ముకోగల నైపుణ్యాన్ని డి.బి.ఆర్.సి. సహాయంతో సాధించగలిగాం.

మెరుగైన ఆదాయంతో స్వయం ఉపాధి పొందుతున్నాం. మాలో ఆత్మస్థైర్యాన్నీ, ఆత్మ గౌరవాన్నీ, ఆర్థిక స్వావలంబనను కల్పించిన డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎల్లవేళలా కృతజ్ఞతగా ఉంటాం. ■

- ◆ నివాసాలకు చేరువగా అంగన్వాడీలు, పాఠశాలలు
- ◆ ఫలించిన డి.బి.ఆర్.సి. కృషి
- ◆ రాయలసీమలో అగ్రకుల దౌర్జన్యానికి వ్యతిరేకం
- ◆ ఎస్.సి. రైతుల తరపున పోరాటం

బడిబాట పట్టిన వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలు

చదువంటే సంస్కారం..చదువంటే విజ్ఞానం..చదువంటే సామాజిక గుర్తింపు, ఆర్థిక తోడ్పాటు కూడా. సమాజంలో అట్టడుగున జీవిస్తున్న వారి కుటుంబాల్లో పిల్లలకు చదువు ఎండమావిలా మారింది. చెత్త ఏరుకుని జీవించే కుటుంబాలకు చదువు విలువ చెప్పి, వారి పిల్లలను పాఠశాలలకు పంపించడంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) విశేష కృషి చేస్తోంది. అంతేకాదు.. రాయలసీమ జిల్లాల్లో అగ్రకుల దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా ఎస్.సి. రైతుల పక్షాన నిలిచి పోరాట పటిమను ప్రదర్శించింది. భూమి కొనుగోలు పథకం ద్వారా భూమిని ఇప్పించి, ఎంతోమంది ఎస్.సి.లను వ్యవసాయదారులుగా మార్చింది. రాయలసీమ జిల్లాల్లో చేస్తున్న పనినీ, ఫలితాన్ని దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) కర్నూలు జిల్లా కమిటీ మెంబరు హనుమ్మ మాటల్లోనే స్వయంగా తెలుసుకుందాం.

నా పేరు వరికూటి హనుమ్మ. మాది కర్నూలు జిల్లా ఆళ్ళగడ్డ గ్రామం. ఎం.ఎ. సోషియాలజీ చదువుకున్న నేను జిల్లా విజిలెన్స్ అండ్ మానిటరింగ్ కమిటీ మెంబరుగా పనిచేస్తున్నాను. మూడు సంవత్సరాలుగా దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) కర్నూలు జిల్లా కమిటీ మెంబరుగా

పనిచేస్తున్నాను. కర్నూలు జిల్లాలో డి.బి.ఆర్.సి. తరపున ఎస్సీ, ఎస్టీలలో ఉపాధి లేని వారికి ఉపాధి కల్పించడం..చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగించే వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన స్థితిగతులను మెరుగు పర్చేందుకు పని చేస్తున్నాము. మా పనిలో భాగంగా కల్లూరు మండలంలోని శ్రీనివాస నగర్ అనే ప్రాంతంలో చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న 50 కుటుంబాలను గుర్తించాము. కడు పేదరికం,

నిరక్షరాస్యత వల్ల చీకటిలో మగ్గిపోతున్న సమాజంలో అట్టడుగున జీవిస్తున్న వారికి అనేక విషయాలపై అవగాహన కార్యక్రమాలు నిర్వహించాము. వారి నివాస ప్రాంతాలకు సమీపంలో ఎక్కడా అంగన్వాడీ, పాఠశాలలు లేకపోవడంతో వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలంతా చదువులకు దూరమై ఇంటి వద్దనే ఉంటున్నారు. కొందరు పిల్లలైతే తల్లితండ్రులతో కలిసి చెత్త ఏరేందుకు వారితో కలిసి వెళుతున్నారు. పిల్లలందరూ పోషకాహార లేమితో బాధపడుతున్నారు, అనారోగ్యం బారిన పడుతున్నారు. ఈ పరిస్థితులను తక్షణం మార్చాలని డి.బి.ఆర్.సి. సంకల్పించింది. వెంటనే డి.బి.ఆర్.సి. వారి సమస్యలపై సమగ్ర నివేదిక తయారు చేసింది. వారి సమస్యలను ప్రభుత్వ అధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్ళింది. డి.బి.ఆర్.సి. అధ్యక్షులతో అధికారులు స్పందించారు. వేస్ట్ పిక్కర్ల నివాస ప్రాంతాల్లో అంగన్వాడీ, ప్రాథమిక పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేశారు. ఇప్పుడు 50 కుటుంబాలకు చెందిన వేస్ట్ పిక్కర్ల పిల్లలంతా పాఠశాలలకు వెళుతూ చదువుకుంటున్నారు. ■

అగ్రవర్ణ దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా డి.బి.ఆర్.సి.

కర్నూలు జిల్లా రుద్రవరం మండలంలో 46 సంవత్సరాల క్రితం ఎస్.సి. రైతు తన 2 ఎకరాల పొలాన్ని బడి నిర్మించేందుకు గాను ప్రభుత్వానికి అప్పగించారు. దీనికి గాను ఆ ఎస్సీ రైతుకు రెవెన్యూ అధికారులు ఊరి చెరువు కట్ట దగ్గర 4.46 ఎకరాల భూమిని ఇచ్చారు. ఆ తరువాత ఆ భూమిలో ఒక బోర్ పంపునూ, బావిని కూడా రైతు ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. ఆ రైతు పక్కనే ఉన్న అగ్రవర్ణ కులానికి చెందిన మరో పొలం యజమాని 'బోరు బావి' తన పొలం పరిధిలో ఉండంటూ దౌర్జన్యం చేసి ఆక్రమించుకున్నాడు. బాధితుడు పిర్యారు చేసినా పోలీసులు కూడా రెడ్డి కులస్థుడు వైపే నిలబడ్డారు. పైగా బాధితుడైన ఎస్.సి. రైతు పైనే కేసు పెట్టారు. దీంతో నిస్సహాయ స్థితిని ఎదుర్కొన్న ఆ కుటుంబం చివరకు ఆత్మహత్యాయత్నం చేసుకునే మానసిక స్థితికి వెళ్ళింది. ఈ నేపథ్యంలో డి.బి.ఆర్.సి. రంగంలోకి దిగింది. రెడ్డి కులస్థుడి దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా ఎస్.సి. రైతు పక్షాన పోరాటం చేసింది. పోలీసులను సంప్రదించి వాస్తవ పరిస్థితిని వివరించింది. చట్టానికి కట్టుబడి పనిచేయాల్సిన పోలీసులు ఆధిపత్య కులాల

దౌర్జన్యాలకు అండగా నిలబడటంపై గట్టిగా ప్రశ్నించింది. అక్రమ కేసులను ఎత్తివేయించడమే కాకుండా, బోరుబావి ఎస్.సి. రైతుకు దక్కేలా కృషి చేసింది. హక్కులు, అవకాశాల గురించే కాకుండా అన్యాయాన్ని ప్రశ్నించడంలోనూ రైతులకు అండగా నిలిచి విజయం సాధించింది.

భూమి కొనుగోలు పథకం ద్వారా లబ్ధి

అంతేకాక ఎస్సీ, ఎస్టీలలో అర్హులైన రైతులకు 'భూమి కొనుగోలు పథకం ద్వారా భూముల ఇప్పించేందుకు విశేషంగా కృషి చేసింది. భూమి కొనుగోలు పథకంపై పూర్తి అవగాహన కలిగించింది. అంతేకాకుండా పంట రుణాలు పొందటంలోనూ, ఇతర ప్రభుత్వ పథకాలను అందుకోవడంలోనూ ఎస్.సి. రైతులు చైతన్యవంతంగా వ్యవహరిస్తున్నారంటే..దానికి కారణం డి.బి.ఆర్.సి. కృషి కారణం. తరతరాల బానిసత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఆత్మగౌరవంతో, స్వతంత్రంగా బతికే అన్ని అవకాశాలను అణగారిన వర్గాలు అందిపుచ్చుకునేలా చేయటమే డి.బి.ఆర్.సి. లక్ష్యం..ఆ బాటలోనే డి.బి.ఆర్.సి. ప్రయాణం. ■

- ◆ ఎస్.సి. కుటుంబాల్లో అభివృద్ధి వెలుగులు
- ◆ డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో మైగ్రేషన్ సర్దిఫికెట్లు
- ◆ ప్రభుత్వ పథకాల్లో లబ్ధిదారులుగా మారిన వలస కుటుంబాలు

వాళ్ళు కౌలు రైతులు.. ఏడాదంతా రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొని సేద్యం చేస్తే మిగిలే నాలుగు గింజలే వారి జీవనాధారం. కష్టం చేసి బతకటం తప్ప అభివృద్ధి బాటలో ప్రయాణం చేద్దామన్న తలంపు వారికి లేదు. దీనికి కారణం నిరక్షరాస్యత.. అందువల్లనే కౌలు రైతులకు ప్రభుత్వం అందించే ఆర్థిక సహాయాలేవీ వారి దరిచేరటం లేదు. దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ ఈ విషయాలను గమనించింది. వారి కుటుంబాల్లో చదువుల వెలుగులను ప్రసరింపచేయటంతో పాటు కౌలు రైతులకు ప్రభుత్వం నుంచి అందే అన్ని రకాల సంక్షేమ పథకాల్లో వారిని లబ్ధిదారులను చేసింది. డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో తమ జీవన ప్రమాణాల్లో వచ్చిన మౌలికమైన మార్పుల గురించి వారి మాటల్లోనే తెలుసుకుందాం.

నా పేరు **జి. భీమయ్య**. ఎస్. సి. కులానికి చెందిన మాది శ్రీకాకుళం జిల్లా. ఎంతో కాలం క్రితం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పెదపాడు మండలానికి వలసవచ్చి బతుకుతున్నాం. కౌలుకు భూమి తీసుకుని పంటలు పండిస్తున్నాం. ఆసామికి ఇవ్వాల్సింది పోసు మిగిలిన దానితో సరిపెట్టుకొని బతుకుతున్నాం. జీవితమంతా అప్పుల బాధలే. జీవనానికే ఇబ్బందులు ఎదురవుతుంటే కుటుంబాల్లో పిల్లలకు చదువు చెప్పించాలన్న ధ్యాసే లేకుండా పోయింది. మా బతుకులు ఇలా సాగుతుండగా దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) మా చెంతకు వచ్చింది. మా కష్టాలను, నష్టాలను తెలుసుకొంది. కౌలు రైతులకు రాజ్యాంగబద్ధంగా ఉన్న హక్కులు, కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అందిస్తున్న పథకాలు.. ఆ పథకాలను అందుకునేందుకు అవసరమైన అర్హతలు, దరఖాస్తు చేసుకునే విధానం తదితర అనేక విషయాలపై మాకు అవగాహన కల్పించింది. మాతో అనేక పథకాలకు దరఖాస్తు చేయించింది. అధికారులతో మాట్లాడి అర్హత ఉన్న ప్రతి కౌలు రైతుకు

అన్ని పథకాలు వర్తింపచేసేలా కృషి చేసింది. అంతేకాదు.. మాకు చదువు విలువను తెలియచెప్పింది. చదువు సందెలు లేకపోవడం వల్లనే మా కుటుంబాల్లో ఆడపిల్లలకు చిన్నతనంలోనే పెళ్ళిళ్ళు చేసి పంపిస్తున్నాం. ఈ విధానం మంచిది కాదనీ, చిన్నతనంలో పెళ్ళిళ్ళు చేయడం వల్ల వచ్చే ఇబ్బందులను కూడా డి.బి.ఆర్.సి. చెప్పింది. డి.బి.ఆర్.సి. కల్పించిన చైతన్యంతో పిల్లలను బడికి పంపించటంతో పాటు చిన్నతనంలో ఆడపిల్లలకు పెళ్ళిళ్ళు చేసే సంప్రదాయాన్ని పూర్తిగా నిలిపివేశాము. ప్రత్యేకించి మాకు ప్రభుత్వ పథకాలు అందకపోవడానికి ప్రధాన కారణం.. మాకెవరికీ మైగ్రేషన్ సర్దిఫికెట్ లేకపోవడమేనని డి.బి.ఆర్.సి. గుర్తించి అధికారులతో మాట్లాడి సర్దిఫికెట్లను ఇప్పించింది. ఆ తరువాత కులదృవీకరణ పత్రాలు కూడా వచ్చాయి. ఇప్పుడు ఎస్.సి. కార్పొరేషన్ కు దరఖాస్తు చేసుకొని రుణాలు కూడా పొందగలుగుతున్నాం. పశువుల పెంపకం కోసం ప్రభుత్వం నుంచి సహాయం పొందాం. 50 కుటుంబాలకు చెందిన తాము ఇళ్ళ పట్టాలు కూడా పొందగలిగాం. ఆర్థికంగా మునుపటి కన్నా ఎంతో మేలైన స్థితిలో ఉన్నాం. పిల్లలను పాఠశాలలకు పంపించడం ఎంతో ఆనందంగా ఉంది.

మా జీవితాల్లో ఇలాంటి పెనుమార్పులు రావడానికి డి.బి.ఆర్. సి.నే కారణం. ఆ సంస్థకు ఎల్లవేళలా కృతజ్ఞులమై ఉంటాం. ■

'గుర్తింపు' ఇచ్చారు..సమాజంలో ఆత్మగౌరవంతో బతికేందుకు ఆసరా కల్పించారు. సమాజంలో చిన్నచూపు చూసేవారే తప్ప ప్రేమగా పలకరించే వారే కరువై అనాధల్లా బతుకుతున్న వారికి డి.బి.ఆర్.సి. కొండంత అండగా నిలిచింది. అనేక విషయాలపై అవగాహన కలిగించింది. అన్ని విషయాలలో తోడై, నీడై నిలిచింది. డి.బి.ఆర్.సి. కృషి పై ఏలూరుకు చెందిన రాంబాబు ఏం చెబుతున్నాడో తెలుసుకుందాం.

అర్హతలున్నా...అనాధలు

• డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో ప్రభుత్వ పథకాల్లో లబ్ధిదారులు

• చెత్త ఏరుకుని బతికే కుటుంబాల్లో మౌలిక మార్పులు తెచ్చిన డి.బి.ఆర్.సి.

కల్పించింది. పిల్లల్ని బడికి పంపాల్సిన అవసరంతో పాటు కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు

మా అభివృద్ధి కోసం కేటాయిస్తున్న నిధులు, పథకాలపై అవగాహనతో పాటు వాటిని అందుకునేందుకు చేయాల్సిన పనులపై మాలో చైతన్యం నింపింది. సమాజంలో ఏ గుర్తింపు లేని మాకు రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డుతో పాటు కులధృవీకరణ పత్రాలను అధికారులతో ఒకటికి నాల ఎగుసార్లు మాట్లాడి ఇప్పించింది. అప్పటి నుండి మా బతుకుల్లో మార్పు మొదలైంది. మమ్మల్ని ఒక సంఘటిత శక్తిగా మార్చింది. అసంఘటిత రంగ కార్మికులకు ప్రభుత్వం అందించే అన్ని పథకాల గురించి వివరించడమే కాకుండా వాటి నుంచి మేము లబ్ధి పొందేలా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేసింది. మా సమస్యలను అధికారుల వద్దకు వెళ్ళి విన్నవించుకునేలా అవసరమైన తర్ఫీదు ఇచ్చింది. ఇప్పుడు మా సమస్యలను మేము నిర్భయంగా అధికారుల దృష్టికి తీసుకుని వస్తున్నాము. అనేక సమస్యలను పరిష్కరించుకుంటున్నాం. పిల్లలను బడికి పంపించుకుంటున్నాం.

సమాజంలో అనాధల్లా బతుకుతున్న మాలో మంచి మార్పులు తీసుకువచ్చిన డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎల్లవేళలా రుణపడి ఉంటాం. ■

నా పేరు

రాంబాబు. మాది

ఏలూరు లోని వై.ఎస్సార్ కాలనీ. మేమంతా వాడి పారేసిన ప్లాస్టిక్ డబ్బాలు, కవర్లు, కాగితాలు ఇతరత్రా ఏరుకుని వాటిని అమ్మగా వచ్చిన ఆదాయంపై జీవనం సాగిస్తూ ఉంటాము. ఉదయం లేవగానే చెత్త ఏరుకోవడానికి వెళ్ళడం..తర్వాత వచ్చిన ఆదాయంతో భోజనం తయారు చేసుకుని తినడం తప్ప వేరే ఏ ఇతర పనుల గురించి మాకు అవగాహన లేదు. మా పిల్లలను కూడా బడికి పంపించే స్థోమత లేదు. వారిని కూడా మాతోపాటే చెత్త ఏరుకోవడానికి తీసుకెళుతూ ఉంటాం. ప్రభుత్వం అనేక పథకాలు అమలు చేస్తున్న విషయం ఆ నోటా ఈ నోటా వినడం తప్ప వాటిని ఎలా అందుకోవాలో, ఎవరిని సంప్రదించాలో, ఎలా దరఖాస్తు చేసుకోవాలో కూడా మాకు తెలియదు. ఈ దశలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) మా బతుకులను బాగు చేసేందుకు మా వద్దకు వచ్చింది. మేము నివసించే కాలనీలో చెత్త ఏరుకుని బతికే అందరినీ డి.బి.ఆర్.సి. ఒక చోటకు చేర్చింది. అనేక విషయాలపై అవగాహన

చదువు..పాఠశాల..భూమి

▶ అట్టడుగు కులాల అభివృద్ధికి డి.బి.ఆర్.సి. నిరంతర కృషి ▶ అన్యాయాలపై రాజీలేని పోరాట వైఖరి

పిల్లల్ని బడి బాట పట్టించడం... మహిళల ఆర్థిక స్వావలంబనకు చేయూతనివ్వటం... భూమి కోల్పోతున్న ఎస్.సి. రైతులకు అండగా నిలబడటం..మొత్తంగా సమాజంలో అణగారిన వర్గాల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి 'నేను సైతం' అని నడుంకట్టటం దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) తన సామాజిక బాధ్యతగా తీసుకొని పనిచేస్తోంది. గుంటూరు జిల్లా సత్తెనపల్లి మండలం భట్లూరు గ్రామంలో డి.బి.ఆర్.సి. చొరవతో జరిగిన మౌలిక మార్పుల గురించి భట్లూరి పెదకోటేశ్వరరావు ఏమంటున్నారో స్వయంగా ఆయన మాటల్లోనే తెలుసుకుందాం..

నా పేరు **భట్లూరి పెదకోటేశ్వరరావు**. మాది గుంటూరు జిల్లా సత్తెనపల్లి మండలం భట్లూరు గ్రామం దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) ద్వారా కలిగిన అవగాహనతో ఆ సంస్థ తరపున మా గ్రామంలో పనిచేస్తున్నాం. రాజ్యాంగ నిర్మాత, సామాజిక, రాజకీయ దార్శనికుడు డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్ అందించిన స్ఫూర్తితో 'ఒక మనిషి..ఒక ఓటు..ఒకే హక్కు' నినాదాన్ని ముందుకు తీసుకెళుతున్నాం. ప్రజలందరికీ సమాన హక్కులను కలిగించిన రాజ్యాంగ స్ఫూర్తిని అందరిలో నింపేందుకు ప్రచార కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నాం. ముఖ్యంగా 'చదువు' ప్రాధాన్యతను ప్రజలకు తెలియచెబుతున్నాం.

పాఠశాలలకు పంపిస్తున్నాం. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో బాగా చదువుతున్న 20 మంది విద్యార్థులను బెస్ట్ అవైలబుల్ పాఠశాలల్లో చేర్పించాం. అంతేకాకుండా గ్రామంలోని మహిళలందరికీ పొదుపు చేయడం వల్ల కలిగే ఉపయోగాలపై అవగాహన పెంచుతున్నాం. మహిళలతో స్వయం సహాయ సంఘాలను ఏర్పాటుచేసి వారి ఆర్థిక స్వావలంబనకు కృషి చేస్తున్నాం. అంతేకాకుండా గ్రామంలోని సమస్యలను ఎప్పటికప్పుడు అధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్లడం..పరిష్కరించడం మా పని విధానంలో నిత్యకృత్యమైంది. గ్రామంలో ఎవరికైనా ఏ కోణంలోనైనా అన్యాయం జరిగినట్టు రుజువైతే వారికి న్యాయం చేసేంతవరకు అండగా ఉండేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. తరపున రాజీలేని పోరాటం చేస్తున్నాం. ■

ఆ గ్రామంలో బడి మానేసిన అనేక కుటుంబాల్లోని పిల్లల్ని

ఉదాహరణకు:-

భట్లూరి గ్రామంలో ఎస్.సి.లకు చెందిన 50 కుటుంబాల వారికి 30 సం॥ల క్రితం 8 ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వం కేటాయించింది. ఇప్పుడు అదే భూమిలో చెరువు త్రవ్వకం చేపట్టాలని ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ప్రభుత్వం చెరువు త్రవ్వకం మొదలయితే ఈ 50 కుటుంబాల వారు జీవనాధారం కోల్పోతారు. ఈ సమస్యలను బాధితులు డి.బి.ఆర్.సి. దృష్టికి తెచ్చారు. ఈ విషయమై న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించాలని డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు సూచించారు. మొదట వెనుకడుగు

వేసినా, పోరాటం ద్వారా సమస్యను పరిష్కరించుకోగల మని తెలిసి న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించటంతో కోర్టు స్టే ఇచ్చింది. చెరువు త్రవ్వకం పనులు ఆగిపోయాయి. జీవనాధారమైన భూమిని కోల్పోతే బతికేదెలా అని దిగులుపడుతున్న వారికి డి.బి.ఆర్.సి. అండగా నిలిచింది. భవిష్యత్లో కోర్టు ఏ నిర్ణయం తీసుకున్నా వారికి న్యాయం జరగటం తథ్యం. డి.బి.ఆర్.సి. చొరవతో తమకు జరిగిన న్యాయంపై వారంతా ఆనందం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. ■

అవగాహన..చైతన్యం..సమాజంలో అట్టడుగున జీవిస్తున్న కులాల ప్రజలకు ఈ రెండు అవసరం. రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన హక్కుల సంరక్షణతో పాటు ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న పథకాలను అందుకునే విషయంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) అణగారిన వర్గాలకు విస్తృత అవగాహన కల్పిస్తోంది. వారిని చైతన్యముఖులను చేస్తోంది. ఈ విషయంలో డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహిస్తున్న ముఖ్య భూమిక గురించి శ్రీనివాసరావు చెప్పే సంగతులను తెలుసుకుందాం.

“

అవగాహన.. చైతన్యం.. పోరాటం

◇ కృష్ణాజిల్లాలో విస్తృతంగా డి.బి.ఆర్.సి. కార్యక్రమాలు

◇ రాజ్యాంగ హక్కుల పరిరక్షణతో పాటు సంక్షేమ పథకాల్లో భాగస్వామ్యానికి కృషి

నా పేరు శ్రీనివాసరావు. మాది విజయవాడ. దళిత గిరిజన బడ్జెట్ వాచ్, కృష్ణా జిల్లా కమిటీ మెంబరుగా పనిచేస్తున్నాను. రాజ్యాంగ నిర్మాత, అణగారిన వర్గాల ఆశాజ్యోతి, సామాజిక దార్శనికుడు డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ ఆలోచనా విధానాలను సమాజంలోకి తీసుకువెళ్ళేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. ద్వారా విస్తృత ప్రచార, అవగాహనా కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నాము. భారత రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన హక్కులనూ, ఫలాలను కొద్దిమంది మాత్రమే అనుభవిస్తూ మెజారిటీ ప్రజలుగా ఉన్న అణగారిన కులాలు వాటికి దూరమవుతున్నాయి. సమాజంలో అట్టడుగున నివసిస్తున్న కులాల ప్రజలు వాటిని అందుకునేందుకు అవసరమైన చైతన్యాన్నీ, అవగాహనను ప్రోది చేసేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. క్షేత్ర స్థాయిలో పనిచేస్తోంది. గ్రామాల్లో పర్యటిస్తూ ప్రజలను ఒక్క తాటిపైకి తీసుకొచ్చి వారికి అన్ని విషయాలపై అవగాహన కల్పిస్తోంది. ప్రభుత్వం అమలుచేస్తున్న పథకాలనూ, వాటిని

అందుకునేందుకు అనుసరించాల్సిన విధానాలను వారికి విపులంగా వివరిస్తోంది. పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులు, వాటి రక్షణతో పాటు ఆర్థిక, సామాజిక వెనుకబాటుతనంతో ముడిపడి ఉన్న అణగారిన కులాల వద్ద ప్రాథమికంగా ఉండాల్సిన రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డు, కుల ధృవీకరణ పత్రాలు వారికి ఉండేలా అవసరమైన చర్యలు చేపడుతోంది. అధికారులతో మాట్లాడి అర్హత ఉన్న ప్రతి ఒక్కరికీ రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డు, కుల ధృవీకరణ పత్రాలు అందేలా కృషి చేస్తోంది. సంక్షేమ పథకాలు వారికి చేరువ కావటంలో ఎదురవుతున్న ఇబ్బందులను ఎప్పటికప్పుడు గ్రీవెన్స్ సెల్ ద్వారా డి.బి.ఆర్.సి. వారి దృష్టికి తీసుకెళుతోంది. అణగారిన కులాలవారి సమస్యల పరిష్కారానికి వారే చొరవ చూపేలా, అవసరమైన సందర్భాల్లో పోరాడి సాధించుకునేలా డి.బి.ఆర్.సి. అనేక అవగాహనా కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తూ సత్ఫలితాలను రాబడుతోంది. ■

నిన్నటి దాకా నేరాలు.. ఘోరాలు నేడు అవగాహనతో.. సంస్కరణలు

అసంఘటిత కార్మిక కుటుంబాల్లో

చైతన్యపు కాంతులు నింపిన డి.బి.ఆర్.సి.

కడు పేదరికం ఒక వైపు..నిరక్షరాస్యత మరోవైపు..సామాజికంగా, ఆర్థికంగా, సాంస్కృతికంగా తీవ్రమైన వెనుకబాటుతనాన్ని ఎదుర్కొంటున్న ప్రజల్లో నేర ప్రవృత్తి ప్రబలుతుంది. ఫలితంగా ఆడపిల్లలపై అఘాయిత్యాలు, అత్యాచారాలే కాదు..చివరకు వారిని అమ్ముకుని బతికే దారుణమైన నేరంతో కూడిన వెనుకబాటుతనం సమాజంలో వ్రేళ్ళూనికొనిపోయింది. విజయవాడలో రోడ్డు పక్కన వేర్వేరు వృత్తులు చేసుకుంటున్న అసంఘటిత కార్మికుల కుటుంబాలు ఒకే చోట నివసించాల్సి వచ్చినప్పుడు ఈ నేరాలు ఒక్కసారిగా వెలుగులోకి వచ్చాయి. ఈ నేపథ్యంలో దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) వారిలో నేర ప్రవృత్తిని నశింపచేసి.. చైతన్య కాంతులను విరజిమ్మిన వాస్తవాలను వారి మాటల్లోనే తెలుసుకుందాం.

నా పేరు **మల్లేశ్వరి**. మాది విజయవాడ రూరల్ మండలంలోని వై.ఎస్సార్. కాలనీ. విజయవాడలోని వేర్వేరు ప్రాంతాలలో రోడ్డు పక్కన ఫుట్‌పాత్‌లపై నివసిస్తున్న అసంఘటిత కార్మికులందరినీ వారు నివసిస్తున్న ప్రాంతాల నుంచి ఖాళీ చేయించి వై.ఎస్సార్ కాలనీలో స్థలాలు ఇచ్చి అక్కడే నివసించాల్సిందిగా ఆదేశించారు. వేర్వేరు ప్రాంతాలు, వేర్వేరు వృత్తులు, వేర్వేరు సామాజిక నేపథ్యాల నుంచి వచ్చిన వారంతా ఒకే చోట నివసించడం మొదలుపెట్టాక అనేక సమస్యలు ఎదురయ్యాయి. ముఖ్యంగా నేరాలు ప్రబలిపోయాయి. అత్యంత ఘోరమైన నేరంగా, సామాజిక దురాచారంగా ఉన్న 'ఆడపిల్లల అమ్మకం' కూడా మొదలయింది. దిక్కతోచని స్థితిలో ఉన్న మాకు డి.బి.ఆర్. సి. అండగా నిలిచింది. మమ్మల్ని గుర్తించి మా పరిస్థితిని అర్థం చేసుకొని అవగాహన కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేసింది. తమ ప్రాంతాల్లో జరుగుతున్న నేరాలను ఎలా ఎదుర్కోవాలో, ఆడపిల్లలను ఎలా కాపాడుకోవాలో అవగాహన కార్యక్రమాల్లో తెలియజెప్పారు. కుటుంబంలో స్త్రీలు ఎంతటి ముఖ్యపాత్ర వహిస్తారో వివరించి మా కుటుంబాలు అభివృద్ధి చెందాలంటే ముందుగా ఆడవారిలో మార్పు రావాలని సూచించారు. మమ్మల్నందరినీ స్వయం సహాయక సంఘాలలో భాగస్వాములను చేసి పొదుపు చేసుకోవడం అలవాటు

చేశారు. మెల్లగా స్వయం సహాయక సంఘాల సహకారంతో మహిళలంతా స్వయం ఉపాధి వైపు అడుగులు సారించేలా కృషి చేశారు. అయితే సామాజిక అర్హతలైన రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డు, కుల ధ్రువీకరణ పత్రం తదితర గుర్తింపు కార్డులేవీ లేకపోవడంతో ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలను కూడా వినియోగించుకోలేకపోయాము. అయితే డి.బి.ఆర్.సి. వారు మాకు రేషన్, ఆధార్, కుల ధ్రువీకరణ పత్రములు ఇప్పించడంలో ఎంతగానో సహాయం అందించారు. అంతేకాక మా నివాస ప్రాంతాల్లోని మౌలిక సమస్యల పరిష్కారానికి కృషి చేశారు. అధికారులతో మాట్లాడి తాగునీటి సౌకర్యం కల్పించారు. విద్యుత్ సౌకర్యాన్ని ఏర్పాటు చేయించారు. అంతేకాక సమస్యలు పరిష్కారమయ్యే వరకు మాకు అండగా నిలిచారు. ఒకరిపై ఆధారపడకుండా ఎవరి సమస్యలను వారే అవగాహనతో, చైతన్యంతో పరిష్కరించుకునేలా అవగాహన కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు.

ఇప్పుడు ఎవరు తప్పు చేస్తున్నా వారికి కౌన్సిలింగ్ ఇవ్వటం..కుదరని పక్షంలో సంబంధిత అధికారులకు ఫిర్యాదు చేయడం ప్రారంభించాము. ఇప్పుడు వైఎస్ఆర్ కాలనీలో నేరాలు బాగా తగ్గముఖం పట్టాయి. క్రమేపీ కాలనీలో ప్రశాంత వాతావరణం ఏర్పడుతోంది. ■

ప్రశ్నించే తత్వం.. పోరాడే నైజం

- నిధులు పక్కదారి పట్టకుండా నిఘానేత్రం
- క్షేత్రస్థాయిలో సత్ఫలితాలిస్తున్న దళిత గిరిజన బడ్జెట్ వాచ్ కమిటీ పని విధానం

దళిత గిరిజనులకు ప్రశ్నించే తత్వాన్నీ, పోరాడే నైజాన్నీ నేర్పించటంతోపాటు వారి అభివృద్ధి, సంక్షేమం కోసం రూపొందించిన పథకాలు, కేటాయించిన నిధులు పక్కదారి పట్టకుండా 'దళిత గిరిజన బడ్జెట్ వాచ్ కమిటీ' నిరంతరం నిర్వహిస్తోన్న 'ప్రజా పర్యవేక్షణ' సత్ఫలితాలను అందిస్తోంది. ప్రకాశం జిల్లాలో కమిటీ అధ్యక్షులుగా పనిచేస్తున్న గురజాల కోటేశ్వరరావు ఆ జిల్లాలో క్షేత్రస్థాయిలో చేస్తున్న పనిని మనతో పంచుకుంటున్నారు.

నా పేరు **గురజాల శ్రీనివాసరావు**. మాది ప్రకాశం జిల్లా. నేను ప్రకాశం జిల్లా దళిత గిరిజన బడ్జెట్ వాచ్ కమిటీకి ప్రెసిడెంట్ గా పనిచేస్తున్నాను.

జిల్లాలో డి.బి.ఆర్.సి. వారు నిర్వహించే కార్యక్రమాలన్నింటి లోనూ పాల్గొంటాను. ప్రభుత్వం నుండి దళితులకు (ఎస్సీ, ఎస్టీ) కేటాయించిన నిధులు సద్వినియోగం అవుతున్నాయా, లేదా..! ప్రభుత్వ నిధులు దళితులకు చేరే క్రమంలో ఏమైనా లోపాలు చోటు చేసుకుంటున్నాయా అనే అంశాలపై నిరంతరం నిఘా పెడుతూ, అధ్యయనం చేస్తూ, క్షేత్ర స్థాయిలో లబ్ధి దారులతో, మరోవైపు అధికారులతో మాట్లాడుతూ వాస్తవాలను సంగ్రహించడం, ఏమైనా సమస్యలు ఉత్పన్నమైతే ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకెళ్ళటం.. వాటిని పరిష్కరించడం 'దళిత గిరిజన బడ్జెట్ వాచ్ కమిటీ' ముఖ్యోద్దేశం. డి.బి.ఆర్.సి. ఆధ్వర్యంలో రాజ్యాంగ నిర్మాత బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ ను స్ఫూర్తిగా తీసుకుని ఎంతో సంకల్ప బలంతో, సమర్థవంతంగా కమిటీ బాధ్యతలు నిర్వహిస్తోంది. ఎస్.సి., ఎస్.టి. సబ్ ప్లాన్ నిధులతో పాటు దళితుల అభివృద్ధికి, సంక్షేమానికి ఉద్దేశించిన అనేక పథకాల అమలు తీరును నిరంతరం పర్యవేక్షించటం ద్వారా కమిటీ ఇప్పటికే అనేక లోపాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకెళ్ళి పరిష్కారం చేసింది. అర్జులైన హక్కుదారులకు పథకాలు చేరేలా కమిటీ మార్గనిర్దేశం చేసింది. దళిత గిరిజన బడ్జెట్ వాచ్ కమిటీ కేవలం పథకాలు, నిధుల సక్రమ వినియోగం మీదనే కాకుండా దళిత, గిరిజన కుటుంబాల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి ఉపయోగపడేలా 'చదువు' విలువలను గురించి విస్తృతమైన అవగాహన కార్యక్రమాలు

నిర్వహిస్తోంది. బడిమానేసిన దళిత కుటుంబాల్లోని పిల్లలను మళ్ళీ బడి బాట పట్టించటంలో క్రియాశీలక పాత్ర పోషిస్తోంది. ఈ మేరకు వారి తల్లితండ్రులకు అవగాహన

కలిగిస్తోంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గత ఏడాది నుంచి ప్రవేశపెట్టిన 'అమ్మ ఒడి' పథకంలో అందరికీ లబ్ధి చేకూరేలా అవసరమైన చర్యలు చేపట్టింది. ప్రతి ఒక్క కుటుంబంతో అమ్మ ఒడి పథకానికి దరఖాస్తు చేయించటమే కాకుండా అందరికీ ఆ పథకం వర్తింప చేసేందుకు తీవ్రంగా కృషి చేసింది. దీంతో దళిత గిరిజన కుటుంబాల్లోని అనేకమంది పిల్లలు ఇప్పుడు పాఠశాలలకు వెళ్ళి చదువుకుంటున్నారు. ఎక్కడ డ్రాపవుట్స్ ఉన్నా వెంటనే గుర్తించి వారి కుటుంబాల్లోని సమస్యలను తెలుసుకొని వాటి పరిష్కారాలకు మార్గాలను అన్వేషిస్తూనే తల్లితండ్రులకు కౌన్సిలింగ్ చేయటం ద్వారా పిల్లలను మళ్ళీ బడికి పంపించేందుకు కమిటీ కృషి చేస్తోంది. జిల్లాలోని వివిధ గ్రామాల్లో దళిత రైతులు ఎదుర్కొంటున్న భూమి సమస్యలు, కౌలు సమస్యలను కూడా కమిటీ అధ్యయనం చేసింది.

ఆ సమస్యల పరిష్కారానికి ఎప్పటికప్పుడు ప్రయత్నిస్తూ సఫలీకృతమవుతూ ఉంది. దళిత గిరిజనుల్లో రాజకీయ చైతన్యాన్ని పెంపొందించడం ద్వారా వారి సమస్యలను వారే పరిష్కరించుకునేలా ప్రయత్నాలు చేస్తోంది. ప్రశ్నించే తత్వంతో పాటు పోరాట స్ఫూర్తిని వారిలో పెంపొందిస్తుంది. ■

యానాదుల జీవితాల్లో వెలుగురేఖలు

నా పేరు **అంకయ్య**. మాది పాత గుంటూరు లోని యానాది కాలనీ. మేము గుంటూరు నగర పరిసర ప్రాంతాల్లో చెత్త కాగితాలు, ప్లాస్టిక్ డబ్బాలు, సంచులు ఇతరత్రా వీధుల్లో పారేసిన వాటిని ఏరుకుంటూ వాటిని అమ్మగా వచ్చిన ఆదాయంపై జీవనం సాగిస్తూ ఉంటాము. మాకు చెత్త ఏరుకోవడం తప్ప వేరే జీవనాధారం లేదు. మేము నివసిస్తున్న యానాది కాలనీలో తాగునీటి సౌకర్యం లేదు. మరుగుదొడ్లు లేవు. విద్యుత్ సౌకర్యం కూడా లేదు. గడిచిన 30 సం॥లుగా దీనస్థితిలో బతుకుతున్నాము. ప్రభుత్వ అధికారులు ఎవ్వరూ మమ్మల్ని పట్టించుకోలేదు. మా సమస్యల పరిష్కారానికి ముందుకు రాలేదు. మాకు ఎవరికీ చదువులు లేవు. నిరక్షరాస్యత కారణంగా మా సమస్యల గురించి ఎవరికి చెప్పుకోవాలో, ఎలా పరిష్కరించుకోవాలో కూడా తెలియదు. ఇలాంటి పరిస్థితిలో 4 సంవత్సరాల క్రితం

డి.బి.ఆర్.సి. పరిచయమైంది. మా స్థితిని గమనించి మాకు ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రత గురించి ఎన్నో అవగాహనా కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. మాకు అర్హత కలిగిన ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలను గురించి వివరించారు. రేషన్ కార్డు, ఆధార్ కార్డు, కుల దృవీకరణ పత్రాల కోసం ఎలా దరఖాస్తు చేసుకోవాలో తెలియజేయడమే కాకుండా గుర్తింపు కార్డులను పొందడంలో ఎంతగానో సహకరించారు. మా ప్రాంతంలోని ప్రాథమిక సదుపాయాల లేమిని గురించి అధికారుల దృష్టికి తీసుకువెళ్ళి సమస్యల పరిష్కారానికి కృషి చేశారు. ఇప్పుడు మా ప్రాంతంలో త్రాగునీటి సౌకర్యం, మరుగుదొడ్డి, విద్యుత్ సౌకర్యాలు ఏర్పడ్డాయి. సరైన ఆదాయం రాకపోవడంతో సమయానికి మంచి ఆహారం తీసుకోక చిన్నపిల్లలు, గర్భిణీలు, బాలింతలు పోషకాహార లోపంతో ఇబ్బంది పడేవారు. అప్పుడు డి.బి.ఆర్.సి. వారు అధికారులతో మాట్లాడి మా ప్రాంతంలో ఒక అంగన్వాడీ కేంద్రం ప్రారంభించేలా చేశారు. మా జీవన పరిస్థితి మెరుగు

మౌలిక వసతులతోపాటు విద్యావకాశాలు, ఉపాధి కల్పన ఉంటే ఏ సామాజికవర్గమైనా క్రమేపీ అభివృద్ధి చెందుతుంది. దురదృష్టవశాత్తూ సమాజం నిర్లక్ష్యానికి గురై విసిరివేతకు గురైన జాతిగా ఉన్న అణగారిన వర్గాలు అలాంటి అవకాశాలు ను అందిపుచ్చుకోవటానికి కొన్ని తరాలు ఎదురుచూడాల్సి వస్తోంది. అలా ఎదురుచూస్తూ, ఎలాంటి అభివృద్ధికి నోచుకోకుండా బతుకుడులీస్తున్న గుంటూరులోని యానాది కాలనీ వైపు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సింటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) చూపు మరల్చింది. వారిలో కొత్త ఆశలు నింపి జీవన గమ్యాన్ని మార్చింది.

- ✿ కాలనీలో కనీస వసతుల ఏర్పాటు
- ✿ బడులకు వెళుతున్న పిల్లలు
- ✿ మహిళలకు వృత్తి విద్యలో శిక్షణ
- ✿ డి.బి.ఆర్.సి. కృషితోనే సాధ్యమైందంటున్న యానాదులు

పరుచుకోవటానికి చదువే ముఖ్యమైన ఆయుధమని డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు మాకు తెలియజేశారు. బడికి వెళ్ళకుండా పనులకు వెళుతున్న మా పిల్లల్ని బడికి పంపేలా మమ్మల్ని ప్రోత్సహించారు.

ప్రస్తుతం మా ప్రాంతంలో చిన్న పిల్లలందరూ క్రమం తప్పకుండా బడికి వెళ్తున్నారు. అంతేకాకుండా చెత్త ఏరుకునే స్థితి నుంచి మా బ్రతుకులు మారాలి అని మమ్మల్ని 'ప్రత్యామ్నాయ జీవనోపాధి' వైపు ప్రోత్సహిస్తున్నారు. మా నివాస ప్రాంతంలోని మహిళలకు డి.బి.ఆర్.సి. టైలరింగ్ శిక్షణ ఇప్పించారు. ఇప్పుడు మా కుటుంబాల్లోని అనేకమంది మహిళలు టైలరింగ్ వృత్తి చేస్తున్నారు. మా అభివృద్ధికి మేమే బాటలు నిర్మించుకోవాలి. మా సమస్యలను మేమే అధికారుల దృష్టికి తీసుకుని వెళ్ళాలనే ఉద్దేశ్యంతో మాలో నాయకత్వ లక్షణాలను పెంపొందించేందుకు శిక్షణా కార్యక్రమాలను కూడా నిర్వహిస్తున్నారు. ఇప్పుడు మేము ఆత్మగౌరవంతో, స్వతంత్రంతో జీవిస్తున్నాము. ఇదంతా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి, వారు మాకు అలవర్చిన నాయకత్వ లక్షణాల వల్లనే సాధ్యమైంది. ■

డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో

సురక్షిత మంచినీరు

నీరు పంచ భూతాలలో ప్రధానమైనది. మానవాళి మనుగడకు ప్రకృతి ప్రసాదించిన అద్భుతమైన వరం నీరు. సహజ వనరుగా అందరికీ అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ పెరుగుతున్న మానవుని అవసరాలు, నానాటికీ నాగరికత పేరుతో జరుగుతున్న మార్పులు మన నిత్యావసరాల్లో భాగమైన నీటిని అనేక రకాలుగా కలుషితం చేస్తున్నాయి. పెరుగుతున్న నీటి కాలుష్యాన్ని సరైన నివారణ చర్యలతో అడ్డుకోలేకపోతే మన మనుగడ సైతం నానాటికీ ప్రశ్నార్థకమాతుంది. అటువంటి నివారణ చర్యలలో డి.బి.ఆర్.సి. చూపిన చొరవను ఓసారి గమనిద్దాం.

దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ కమ్యూనిటీల జీవన ప్రమాణాల అభివృద్ధి కోసం అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తోంది. డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు ఎప్పటికప్పుడు చురుకుగా, క్రియాశీలంగా పనిచేస్తూ ఉంటారు. కమ్యూనిటీ సమస్యలు అడిగి తెలుసుకోవడం, వారి సమస్యల్ని అవసరాల్ని గుర్తించడంలో ముందుంటారు. క్షేత్ర

మంచినీటి సమస్యను గూర్చి తెలుసుకున్న జిల్లా అధికార యంత్రాంగం వెంటనే స్పందించి ఆ హాస్టల్లోని సమస్యను పరిష్కరించేందుకు మంచినీటి పంపును ఏర్పాటు చేశారు. ప్రస్తుతం పిల్లలంతా కలుషిత నీటిని వాడాల్సిన అవసరం లేకుండా సురక్షిత మంచినీరు ఉపయోగించుకుంటున్నారు.

ఏదైనా ఒక సమస్యను చక్కగా పరిష్కరించాలన్నా, ఒక కమ్యూనిటీలో అభివృద్ధిని తీసుకురావాలన్నా ఎవరో ఒకరు లేదా ఒక సంస్థ కృషి చేస్తుంది. సమాజంలో ప్రతిఒక్కరూ, ప్రతి అధికారి, వివిధ శాఖలకు చెందిన ఉద్యోగులు, మీడియా తోడ్పాటు అవసరం అనేది డి.బి.ఆర్.సి. ఉద్దేశ్యం. అందుకోసం ఎప్పుడూ వివిధ సంస్థలు, సంఘాలు, అధికారులు అందరినీ అభివృద్ధి పనుల్లో భాగస్వాముల్ని చేస్తూ ముందుకు పోతుంది డి.బి.ఆర్.సి. ■

సందర్భంలో భాగంగా డి.బి.ఆర్.సి. పశ్చిమ గోదావరి ప్రతినిధి సింగవరపు జ్యోతి పెదవేగి మండలం కూచిపూడి గ్రామంలోని సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టల్ను సందర్శించారు.

అయితే జ్యోతి హాస్టల్కు వెళ్ళేటప్పటికి పిల్లలంతా త్రాగునీటికై మరుగుదొడ్లకు ఉపయోగించే నీటిని బాటిళ్లు మరియు గ్లాసులలో పట్టుకోవడం జరుగుతోంది. వెంటనే పిల్లలందరినీ అడుగగా వారికి హాస్టల్లో సరైన మంచినీటి సదుపాయం లేదని ప్రతిరోజూ మంచినీటి కోసం ఏమీ చేయలేక చివరకు మరుగుదొడ్లకు ఉపయోగించే కలుషితమైన నీటిని ఉపయోగిస్తున్నట్లు చెప్పారు.

ఇదే విషయం గురించి వార్డెన్ను ఆరాతీయగా కాంట్రాక్టర్కు డబ్బులు సరిగా అందకపోవడంతో పని మధ్యలోనే ఆపేశారనీ, దాంతో మంచినీటి ట్యాంకర్లు ఉన్నా వినియోగించుకోలేని స్థితిలో ఉన్నామని హాస్టల్ వార్డెన్ వివరించారు. ఇదే పరిస్థితి కొనసాగితే కలుషితమైన నీరు త్రాగి పిల్లలంతా అనారోగ్యంపాలై ఎంతగానో నష్టపోతారని గమనించిన సింగవరపు జ్యోతి వెంటనే ఈ సమస్యను స్థానిక మీడియా ప్రతినిధుల దృష్టికి తీసుకువెళ్ళారు. మీడియా ప్రతినిధుల చొరవతో ఈ సమస్యను గూర్చి మరుసటి రోజు దినపత్రికలలో వచ్చింది. పేపరులో వచ్చిన ఈ

డి.బి.ఆర్.సి., విజయవాడ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ సంయుక్తంగా వేస్ట్ పిక్కర్లకు గుర్తింపు కార్డులు అందజేస్తున్న దృశ్యం

చెత్త ఏరుకోవడం సుండి మార్కు వైపుకు లుడుగులు

గ్రంథసిరి దుర్గ వయస్సు 49సంలు. విజయవాడలోని రాజరాజేశ్వరీపేట అనే మురికివాడలో జీవనం సాగిస్తోంది. చిన్ననాటినుండి రోడ్డు ప్రక్కల పడివుంటే చెత్త, ప్లాస్టిక్, కాగితాలు, ఇతర వస్తువులు ఏరుకుని అమ్మడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంపై జీవిస్తోంది. చెత్త ఏరుకోవడం తప్ప వేరే వృత్తి తెలియదు. అక్షరం, విద్య అన్న పదాలు ఆమె వినికీడిలో కూడా లేని పదాలు. ఆమె బాల్యమంతా చెత్తతో సావాసం చేయడంలోనే గడిచిపోయింది.

పెళ్ళితో అయినా తన జీవనం మారుతుందనుకున్న దుర్గకు అందులోనూ నిరాశే ఎదురైంది. చిన్న వయస్సులోనే దుర్గకు గురవయ్యి అనే వ్యక్తితో వివాహం అయ్యింది. జీవితం అంటే ఏమిటో కూడా తెలియకుండానే 7గురు పిల్లలకు తల్లి అయింది దుర్గ. భర్త పచ్చి త్రాగుబోతు అని తనకు తెలియదానికి ఎక్కువ సమయం కూడా పట్టలేదు. కుటుంబ పోషణ

గురించి పట్టించుకోని భర్త, అక్షరం ముక్క కూడా రాని తన నిస్సహాయత స్థితిని తలుచుకుంటూ దుర్గ బాధపడని రోజు లేదు. ఏమీ తోచని పరిస్థితిలో పిల్లల పోషణ, కుటుంబ భారం మోసేందుకు దుర్గ మరలా చెత్త ఏరుకోవడానికి వెళ్ళక తప్పలేదు. రోజూ ఉదయాన్నే 4 గం||కల్లా గోనె సంచి పట్టుకుని 12-15 కి.మీ. దూరం వెళ్ళితేగాని రోజు భోజనానికి సరిపడా డబ్బులు రావు. అయినప్పటికీ తన పిల్లల్ని పోషించుకునేందుకు ఎండైనా, వానైనా రోజూ దుర్గ చెత్త ఏరుకోవడానికి వెళ్ళేది. రోజు మొత్తం తిరగ్గా వచ్చిన చెత్తను వ్యాపారికి అమ్మి వచ్చిన డబ్బుతో ఇంటికి సరిపడా వస్తువులు కొనుక్కోనేది దుర్గ. తన పరిస్థితి తన పిల్లలకు రాకూడదని దుర్గ ఎప్పుడూ కోరుకునేది. అందుకోసం పిల్లల్ని బడిలో చేర్పించి చక్కగా చదువుకొమ్మని ఎప్పటికప్పుడు ప్రోత్సహించేది దుర్గ.

అయితే వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన ప్రమాణాల్ని మెరుగుపర్చే పనిలో భాగంగా దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ ఆమెను

రాజరాజేశ్వరీపేటలో డి.బి.ఆర్.సి. తరపున కమ్యూనిటీ లీడర్ గా నియమించింది. అంతటితో ఆగకుండా ఆమెకు ఆరోగ్యం, వ్యక్తిగత మరియు పరిసరాల పరిశుభ్రత, చదువు మొదలైన అంశాలను గూర్చి అవగాహన కల్పించింది డి.బి.ఆర్.సి. డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన వివిధ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొని ఒక సమస్యను గూర్చి ఏవిధంగా మాట్లాడాలి, అధికారుల దృష్టికి ఏవిధంగా తీసుకు వెళ్ళాలో నేర్చుకుంది దుర్గ. 'అల యెస్ ఆఫ్ వేస్ట్ పిక్కర్స్' అనే సంస్థ పూణేలో నిర్వహించిన జాతీయస్థాయి సమావేశంలో పాల్గొని వేస్ట్ పిక్కర్లు ఎదుర్కొంటున్న ఇబ్బందులు, సమస్యలను చక్కగా ధైర్యంగా వివరించింది.

డి.బి.ఆర్.సి. సహకారంతో తన సామర్థ్యాలను పెంచుకోవడం మాత్రమే కాక తను నేర్చుకున్న విషయాలను తన కమ్యూనిటీలోని తోటి వేస్ట్ పిక్కర్లందరికీ తెలియజేస్తూ అందరినీ చైతన్యవంతులను చేస్తోంది. చదువు యొక్క ప్రాముఖ్యతను వివరించి తమ ప్రాంతాలలోని పిల్లలందరూ బడికి వెళ్ళేలా పిల్లల్ని తల్లిదండ్రుల్ని ప్రోత్సహించింది. చదువు సంధ్య లేని వారనీ, ఎవరి అండా లేదని అనవసర కేసులు పెట్టూ వేస్ట్ పిక్కర్లను బాధిస్తున్న పోలీసుల ఆటకట్టించేందుకు ఐకమత్యమే సరైన ఆయుధం అని అందరినీ ఐకమత్య బాటలో నడిపించింది దుర్గ. అవగాహన లేకపోవడం, తమ నిర్లక్ష్యమే వారి పేదరికానికి కారణమని గుర్తించి పొదుపు యొక్క ప్రాముఖ్యతను వివరించి, వారి ప్రాంతంలోని మహిళలందరినీ రెండు గ్రూపులుగా చేసి పొదుపు చేసుకోవడం అందరికీ అలవాటు చేసింది దుర్గ.

చెత్త ఏరుకోవడం, కుటుంబాన్ని పోషించుకోవడం తప్ప వేరే ఆలోచన లేని ఒక సామాన్యురాలైన దుర్గ ప్రస్తుతం తన కమ్యూనిటీ అంతటికీ మార్గనిర్దేశకరాలు. దుర్గలో వచ్చిన మార్పు తన కమ్యూనిటీ అంతటిలో వస్తే వేస్ట్ పిక్కర్ల అభివృద్ధి ఎంతో దూరంలో లేదన్నమాటే. ■

అభివృద్ధి బాటలో... యానాదులు

యానాదుల అభివృద్ధి ద్వేయంగా ముందుకు సాగుతున్న దళిత బహుజన రిసోర్స్ సింటర్ కేంద్రీకరించి పనిచేస్తున్న ప్రాంతాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ప్రకాశం జిల్లా ఒకటి. ప్రకాశం జిల్లాలోని గుండ్లకమ్మ రిజర్వాయర్ పరిసర ప్రాంతాలలోని గ్రామాలకు తాగునీటిని మాత్రమేకాక పంటలు సాగుచేసుకునేందుకు సరిపడా సాగునీటిని అందిస్తూ ఆ ప్రాంతవాసులందరికీ కల్పతరువుగా మారింది.

డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి దార్ల కోటేశ్వరరావు క్షేత్రస్థాయి పర్యటనలో భాగంగా ప్రకాశం జిల్లా అడ్డంకి మండలంలోని కొంగపాడు గ్రామానికి వెళ్ళడం జరిగింది. అక్కడ చేపలు పట్టడమే ఏకైక జీవనోపాధిగా గల 30 యానాది కుటుంబాలను గుర్తించారు. అయితే వీరంతా నిరక్షరాస్యులు కావడం, తరతరాలుగా చేపలు పట్టడం తప్ప వేరే వృత్తులను గూర్చిన కనీస అవగాహన లేకపోవడంతో వీరి బ్రతుకులు అధ్వానంగా గడుస్తున్నాయి. అయితే డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి దార్ల కోటేశ్వరరావు వీరితో మాట్లాడినప్పుడు వీరందరికీ ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలను గూర్చిన కనీస అవగాహన కూడా లేదన్న విషయం అర్థమయ్యింది. అంతేకాక వీరంతా అనేక సం॥లుగా ఇదే ప్రాంతంలో చేపలు పట్టే వృత్తిలోనే కొనసాగుతున్నప్పటికీ నేటికీ అగ్రవర్ణాల అణచివేతకు గురి అవుతున్నట్లు తెలిసింది. దగ్గర్లోని గుండ్లకమ్మ రిజర్వాయర్ లో చక్కగా చేపలు పట్టుకునే వీలున్నా కాంట్రాక్టర్లు తమని అక్కడ చేపలు

పట్టుకోనివ్వరని, బలవంతులైన కాంట్రాక్టర్లను ఎదిరించలేక వేరే పన్ను చేతకాక ఏమీ చేయలేని పరిస్థితుల్లో జీవనానికై దగ్గర్లోని చెరువులు, చిన్న చిన్న కాలువల్లో చేపలు పట్టుకుంటూ చాలీచాలని ఆదాయంతో రోజులు వెళ్ళదీస్తున్నారు ఈ యానాదులు.

చేపలు పట్టే చక్కని నైపుణ్యం ఉన్నప్పటికీ అధికారికంగా రిజర్వాయర్ లో చేపలు పట్టుకునేందుకు వీరిలో ఎవ్వరికీ ప్రభుత్వ గుర్తింపు కార్డులు లేవు. కనీసం గుర్తింపు కార్డులు కోసం ఎక్కడ, ఎలా దరఖాస్తు చేసుకోవాలో కూడా తెలియని స్థితిలో ఖచ్చితంగా మార్పు తీసుకురావాలని నిర్ణయించుకుంది డి.బి.ఆర్.సి. అందుకోసం తరచుగా డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి ఆ ప్రాంతానికి వెళ్ళి వారి సమస్యలను గూర్చి అడిగి తెలుసుకోవడం, అలాగే ప్రభుత్వం వీరి సంక్షేమం కోసం అమలుచేస్తున్న ప్రభుత్వ పథకాలను గూర్చి ఎప్పటికప్పుడు సమాచారం అందిస్తూ అవగాహన కల్పించింది.

అంతటితో ఆగకుండా మత్యశాఖ అధికారులతో అనేకసార్లు అడ్వకసీ చేసి ఈ 30 కుటుంబాల వారికి ప్రభుత్వ గుర్తింపు కార్డులు వచ్చేలా కృషి చేసింది డి.బి.ఆర్.సి. అంతేకాక వీరిలో కొందరికి (6) పట్టిన చేపల్ని వెంటనే పట్టణానికి తీసుకువెళ్ళి అమ్ముకునేందుకు వీలుగా 2 వీలర్ బండ్లను ఇప్పించింది, చేపలు పట్టుకునేందుకు అవసరమైన వలల్ని, వేటకు వెళ్ళేందుకు 2 ఫైబర్ బోట్లను, చేపల్ని నిల్వ ఉంచేందుకు అవసరమైన 5 ఐస్ బాక్సులను ప్రభుత్వం నుండి వీరికి అందేలే చేసింది డి.బి.ఆర్.సి.

నిరంతరం కమ్యూనిటీని కలుస్తూ వారి సమస్యలు, అవసరాల్ని గుర్తించి వాటిని ప్రభుత్వ అధికారుల దృష్టికి తీసుకువెళ్ళడంలో డి.బి.ఆర్.సి. విజయం సాధించింది. ప్రస్తుతం వీరంతా ఏ భయమూ లేకుండా ధైర్యంగా రిజర్వాయర్ లో చేపల వేటకు వెళ్ళగలుగుతున్నారు, అమ్ముకోగలుగుతున్నారు. మొత్తంగా దార్ల కోటేశ్వరరావు చొరవతో వీరందరి జీవనశైలిలో వచ్చిన మార్పుకు వీరంతా డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎంతగానో ధన్యవాదాలు తెలియజేశారు. ■

- ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో భాగస్వామ్యం
- పని భద్రతతో పాటు గుర్తింపు కార్డులు
- జీవన సరళిలో మౌలిక మార్పులు
- డి.బి.ఆర్.సి. విశేషమైన కృషికి ఫలితం

డి.బి.ఆర్.సి. శిక్షణతో మౌలిక మార్పులు:

గుంటూరు నగరంలో రోడ్డు పక్కన విసిరిపారేసిన ఖాళీ సీసాలు, కవర్లు, కాగితాల్ని ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన స్థితిగతులను మార్చేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. పూనుకుంది. వారితోపాటు వారి పిల్లలకు కూడా చదువు లేదు. ఇల్లు లేదు. నివాసిత ప్రాంతాల్లో ఆరోగ్యకరమైన వాతావరణం లేదు. ఊరి నుంచి వెలివేసినట్టు ఎక్కడో శివారు ప్రాంతాల్లో మురికి కూపాల్లో జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఏ పూటకాపూట వీధుల్లో ఏరుకున్న వస్తువులను అమ్ముకుంటేనే ఆ రోజు గడుస్తుంది. లేదంటే వస్తే.. అన్నింటికి మించి వారు చేసే పనిమీద సమాజంలో గౌరవం లేదు..గుర్తింపు లేదు. ప్రజలు, పోలీసులు, అధికారుల చీత్యరింపులు, వేధింపులే తప్ప వారి కష్టాన్ని గుర్తించే వారు లేరు. ఈ స్థితిలో డి.బి.ఆర్.సి. 'గ్రీన్ వర్కర్స్ ఇనిషియేటివ్ ప్రోగ్రాం' పేరుతో వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన ప్రమాణాల్ని మెరుగుపర్చేందుకు సంకల్పించింది ముందుగా వీరికి 'పని భద్రత' కల్పించాలని

వేస్ట్ పిక్కర్ల వెలుగుబాటు

నైపుణ్యం ఎవరి సొత్తు కాదు..ప్రతిభా పాటవాలు ఎవరి ఆస్తి కాదు..అవకాశాలు లేక, అండగా నిలిచి చేయూత నిచ్చేవారు లేక సామాజిక నిర్లక్ష్యానికి గురయిన అణగారిన వర్గాలు తరతరాలుగా అన్ని రంగాల్లో వెనుకబాటుకు గురవుతున్నాయి. సామాజికంగా అండదండలున్న వారు మాత్రం నైపుణ్యమైన, ప్రతిభావంతమైన వర్గంగా చెలామణి అవుతోంది.

ఈ సామాజిక దొంతరలను చీల్చి అట్టడుగున వర్గాలు మంచి అవకాశాలు అందిపుచ్చుకునేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ విశేషమైన కృషి చేస్తోంది. ఫలితాలను కూడా రాబడుతోంది. వృత్తిపరమైన వివక్షలకు ముగింపు పలుకుతూ సమాజంలో వారికి కూడా గౌరవప్రదమైన స్థానాన్ని కల్పిస్తోంది. వారి ఆర్థిక స్థితిని మెరుగుపరుస్తోంది.

భావించింది. దీనిలో భాగంగా మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ పరిధిలో చేస్తున్న 'ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణ'లో భాగస్వాములను చేసేందుకు అనేకసార్లు అధికారులను సంప్రదించింది. ఎన్నోసార్లు అధికారులతో అడ్డుకసీ చేసినా ఫలితం లేకుండా పోయింది. వీధుల్లో చెత్త ఏరుకునే వీరు నైపుణ్యంతో కూడిన పని చేయలేరని వీరి భావన. అన్నింటికి మించి వారి పట్ల, వీరు వీధుల్లో చేస్తున్న పని పట్ల

తేలికభావం అధికారుల స్పందనలో తొంగిచూసింది. ఈ నేపథ్యంలోనే డి.బి.ఆర్.సి. వారందరినీ కూడగట్టి శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించింది. ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణపై పూర్తిస్థాయి అవగాహన కల్పించటంతో పాటు వ్యక్తిగత ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రతల ప్రాధాన్యతను వివరించింది. ఉచిత వైద్య శిబిరాలు నిర్వహించి వివిధవిభాగాల్లోని డాక్టర్లను తీసుకొచ్చి వారికి వైద్య పరీక్షలు చేయించింది. వారి రోజువారీ అలవాట్లలో మార్పు కోసం కౌన్సిలింగ్ ఇప్పించింది. ప్రభుత్వ పథకాలు, వాటిని అందించుకునేందుకు అవసరమైన అర్హతలు, చదువు ప్రాధాన్యత.. పిల్లలను బడికి పంపాల్సిన ఆవశ్యకత..దాని కోసం ప్రభుత్వం కల్పిస్తున్న అవకాశాలు తదితర అనేక విషయాలపై శిక్షణా కార్యక్రమాల్లో వివరించింది. వేస్ట్ పిక్కర్ల ఆలోచన, అలవాట్లలో పెను మార్పులు రావటానికి డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన శిక్షణా కార్యక్రమాలు ఎంతగానో ఉపయోగపడ్డాయి.

స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ లో భాగస్వామ్యం:

ఈ నేపథ్యంలోనే కేంద్ర ప్రభుత్వం 2018 లో 'స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్' పేరుతో కొత్త జీవోను తీసుకువచ్చింది. దానిలో భాగంగా ప్రతి మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ పరిధిలో పరిసరాల పరిశుభ్రత, ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణ కార్యక్రమాలను నిర్వహించటంతోపాటు ఆ పనిలో వేస్ట్ పిక్కర్లను భాగస్వాములను చేయాల్సిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆదేశాల్ని జారీ చేసింది. అంతే కాకుండా 'ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణ' లో వేస్ట్ పిక్కర్లను భాగస్వాములను చేస్తే ఆ కార్పొరేషన్ కు 32 మార్కులు కూడా జతచేస్తారు.

స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ కార్యక్రమంపై పూర్తి అవగాహన కలిగి వున్న డి.బి.ఆర్.సి. నగరంలోని చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్లను ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో భాగస్వాములను చేసి వారికి చక్కని పని భద్రత కల్పించాలని అధికారులను కోరింది. అనేకసార్లు అధికారులను కలిసి వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన పరిస్థితులపై డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన సర్వేలో భాగంగా గమనించిన అంశాలతో కూడిన నివేదికను మరియు గుర్తించిన వేస్ట్ పిక్కర్ల జాబితాను అందించడం జరిగింది. ముందుగా వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవనశైలి, అలవాట్లు, పనితీరును బట్టి వీరిని ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో భాగస్వాములను చేసేందుకు అధికారులు వెనుకాడినప్పటికీ తరచుగా డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన అధ్యక్షుని ఫలితంగా 2017 నవంబర్ లో నగరంలోని 211 మంది వేస్ట్ పిక్కర్లను ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో భాగంగా పని కల్పించడం జరిగింది. పని కల్పించినప్పటికీ ఈ వేస్ట్ పిక్కర్లను రెగ్యులర్ పారిశుధ్య కార్మికులతో సమానంగా కాకుండా రోజు కూలీలుగా చూసేవారు. అదే ప్రాతిపదికన జీతం ఇచ్చేవారు. (11000 ÷ పనిచేసిన రోజులు = నెలజీతం) అంతేకాక పిఎఫ్, ఇ.ఎస్.ఐ. వంటి సదుపాయాలు కూడా కల్పించలేదు. అయితే ఈ వేస్ట్ పిక్కర్లకు కూడా పని భద్రతతోపాటు

ఆరోగ్య భద్రత, సామాజిక భద్రత అవసరమని వీరికి కూడా పిఎఫ్, ఇ.ఎస్.ఐ. సదుపాయాలు కల్పించాలని అధికారులతో ఎంతగానో పోరాడింది డి.బి.ఆర్.సి. ఫలితంగా 2018 ఫిబ్రవరి నుండి వీరికి కూడా రెగ్యులర్ వర్కర్ల మాదిరిగానే పిఎఫ్, ఇ.ఎస్.ఐ. సదుపాయాల ను కల్పించడం జరిగింది.

ఉద్యోగం ఇప్పించి పని భద్రత కల్పించినప్పటికీ అనేక సాంకేతిక కారణాల వలన కార్పొరేషన్ నుంచి జీతాల మంజూరులో ఆలస్యం వీరిని ఎంతగానో ఇబ్బంది పెట్టేది. కొన్నిసార్లు 7 నుండి 8 నెలలు వరకు జీతాలు రాని పరిస్థితిని ఎదుర్కొన్నారు ఈ వేస్ట్ పిక్కర్లు. అటువంటి సమయంలో ఎంతోమంది పనిమానేసి తిరిగి మునుపటి వలే చెత్త ఏరుకునేందుకు సిద్ధమయ్యారు. అలాంటి పరిస్థితుల్లో పని భద్రతను వాదులుకోవద్దని, భవిష్యత్లో వారి పనిని ప్రభుత్వం పర్మినెంట్ చేస్తుందని, జీతం కూడా ఖచ్చితంగా పెరుగుతుందని తెలియజేసింది. ప్రభుత్వం తరపున వీరందరికి గుర్తింపు కార్డులు, రక్షణ పరికరాలు వచ్చేలా డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేసి విజయం సాధించింది. ఈ క్రమంలో 2019 ఫిబ్రవరిలో వీరి జీతం 11,000/- నుండి 12,000/-కు కార్పొరేషన్ పెంచడం జరిగింది. కానీ అప్పటికీ వారిని రోజు కూలీలుగానే చూసేవారు. నెలకు 26 రోజులు పనిచేసినా మొత్తం జీతం వచ్చేది కాదు. (నెల జీతం = 12000/- / పని దినాలు). ఈ వివక్షలో మార్పుకై డి.బి.ఆర్.సి. ఎంతగానో ప్రయత్నించింది. ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణలో పనిచేస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్లను ఇతర పారిశుధ్య కార్మికులతో సమానంగా చూడాలని అధికారులను కోరింది. ఫలితంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పారిశుధ్య కార్మికుల శ్రమను గుర్తించి వారి జీతాన్ని ఆగస్టు, 2019 నుండి 18,000/-లకు పెంచినప్పటి నుండి డోర్-టు-డోర్ కలెక్షన్లో భాగస్వాములుగా ఉన్న వేస్ట్ పిక్కర్లను కూడా ఇతర పారిశుధ్య కార్మికులతో సమానంగా గుర్తించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం వీరు రోజు కూలీలు కాదు. జీతం కూడా పిఎఫ్, ఇ.ఎస్.ఐ. సదుపాయాలతో నెలవారీగా సమయానికి వారి బ్యాంకు ఖాతాలో జమ అవుతుంది.

గతంలో వేస్ట్ పిక్కర్లు తమ జీవన విధానమైన చెత్తా చెదారాన్ని ఏరుకుంటూ ప్రతి రోజు కొన్ని మైళ్ల దూరం తిరిగేవారు. ఇప్పుడా అవసరం లేదు. ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణకు నిర్దేశించిన ప్రాంతానికి వెళ్లి అక్కడ మాత్రమే పనిచేసే వెసులుబాటు కలిగింది. పని భద్రత వల్ల వారి ఆర్థిక స్థితి మెరుగుపడింది. సమాజంలో వారి వృత్తి పట్ల గౌరవభావం ఏర్పడింది. అవకాశాలు వస్తే ఎంతటి పనిలోనైనా తమ ప్రతిభాపాటవాలను ప్రదర్శించగలమని వారు నిరూపిస్తున్నారు. తమ జీవితాల్లో మౌలికమైన మార్పుల కోసం కృషి చేసిన దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్కు వారు మనస్ఫూర్తిగా కృతజ్ఞతలు తెలుపుతున్నారు. ■

దళిత యువకుల జాబ్ మేళాలు

నానాటికీ అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతిక, పరిజ్ఞానం అనేవి ప్రపంచ దేశాల అభ్యున్నతిని పెంచేవిగా ఉన్నాయి కానీ నేటికీ దళిత కుటుంబాల బ్రతుకుల్లో మాత్రం ఏ విధమైన మార్పు లేదు. దళితులు అంటే అణగారిన వర్గాలకు చిరునామా అనేలా మారిపోయింది నేటి దళిత కుటుంబాల పరిస్థితి. సామాజికంగా, ఆర్థికంగా దేశాలైతే అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి కానీ ఆ అభివృద్ధి అనేది దళిత కుటుంబాలలో మచ్చుకైనా కనబడడం లేదు. రక్ష్యరాస్యత నుండి అక్షరాస్యత వైపు పరుగులు తీస్తున్నప్పటికీ దళిత యువత మాత్రం ఉద్యోగావకాశాలను అందిపుచ్చుకోవడంలో నేటికీ వెనుకబడే ఉన్నారు. చిన్ననాటి నుండి ఎదుర్కొన్న వివక్ష, అంటరానితనం దళిత యువతలోని ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నీరుగారుస్తున్నాయి. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో దళిత కుటుంబాల జీవన ప్రమాణాలలో మార్పుకై దళిత యువత ఉద్యోగావకాశాలను ధైర్యంగా అందిపుచ్చుకునేలా వారిలో ఆత్మస్థైర్యాన్ని నింపేందుకు వారందరికీ ఒక చక్కని వేదిక ఏర్పాటు చేయాల్సిన అవసరం ఎంతో ఉంది.

దళిత సాధికారతే ధ్యేయంగా పనిచేస్తున్న డి.బి.ఆర్.సి. ఈ అవసరాన్ని గుర్తించింది. వెంటనే వివిధ ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేటు సంస్థల సహకారంతో దళిత యువత కోసం స్కీల్ డెవలప్ మెంట్

వర్క్ షాప్ ను 2018 జూలై, ఆగస్టు, సెప్టెంబర్ లలో కామారెడ్డి జిల్లాలో నిర్వహించింది. తెలంగాణ లోని సిద్దిపేట, వరంగల్, మెదక్, గజ్జేట్, కామారెడ్డి జిల్లాల నుండి దళిత యువత పాల్గొన్నారు. ఈ వర్క్ షాప్ లో ఎలక్ట్రిషియన్, ఆటోమొబైల్, డ్రెవింగ్, కంప్యూటర్ అప్లికేషన్, హోటల్ మేనేజ్ మెంట్, టైలరింగ్ మొదలైన వృత్తివిద్యా కోర్సులను గూర్చి అవగాహన కల్పించడం జరిగింది.

మొత్తంగా 5 జిల్లాల నుండి మొత్తం 456 మంది (పురుషులు, 294; మహిళలు-162) దళిత యువత పాల్గొన్నారు. వీరిలో 120 మంది ఇప్పటికీ వేరువేరు ఉద్యోగాలలో అవకాశం పొందారు, మరొక 100 మంది ఉద్యోగాలకు దరఖాస్తు చేసుకున్నారు.

దళిత కుటుంబాల అభివృద్ధికి ఉద్యోగ భద్రత ఎంతో ముఖ్యమని అందుకోసం దళిత యువత ఎప్పటికప్పుడు ఉద్యోగావకాశాలను ధైర్యంగా అందిపుచ్చుకునేలా వారిలో ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నింపేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. స్కీల్ డెవలప్ మెంట్ వర్క్ షాప్ లు, జాబ్ మేళాలను నిర్వహిస్తూ దళిత యువతను ప్రోత్సహిస్తోంది. ■

నైపుణ్యం బాటలో..

25 సం॥ల గోళ్ళ నవీన్ అనే యువకుడు నిరుపేద. దళిత కుటుంబంలో జన్మించాడు. పేదరికాన్ని సైతం ఎదిరించి గ్రాడ్యుయేషన్ వరకు పూర్తిచేయగలిగాడు. చదువు పూర్తి చేయగలిగాడు కానీ తన కుటుంబ పరిస్థితిని మార్చగలిగేలా ఉద్యోగాన్నైతే సంపాదించలేకపోయాడు. మంచి ఉద్యోగం కోసం కావాల్సిన అనువైన నైపుణ్యం లేకపోవడం, చిన్ననాటి నుండి ఎదుర్కొన్న వివక్ష, చదువుకున్నా నిరుపయోగంగా వున్న తన డిగ్రీ నవీన్ ను మానసికంగా ఎంతగానో కుంగదీశాయి. అదేసమయంలో డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహిస్తున్న జాబ్ మేళాను గూర్చి తెలుసుకుని నవీన్ ఆ వర్క్ షాప్ కు హాజరయ్యి హోటల్ మేనేజ్ మెంట్ కోర్సును

గురించి తెలుసుకున్నాడు. ఆ వెంటనే డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధుల సహకారంతో హోటల్ మేనేజ్ మెంట్ కోర్సులో 3 నెలల పాటు ఉచిత శిక్షణ కార్యక్రమంలో పాల్గొని ప్రస్తుతం 'కాఫీ డే' అనే షాపులో నెలకు 10,500/- జీతానికి పనిచేస్తున్నాడు. ప్రస్తుతం తన కుటుంబాన్ని ఎవరిమీదా ఆధారపడకుండా చక్కగా పోషించుకోగలుగుతున్నానని, ఉద్యోగం లేక అయోమయంగా జీవనం సాగిస్తున్న నాకు చక్కని ఉద్యోగ అవకాశాన్ని కల్పించినందుకు డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎప్పటికీ కృతజ్ఞుడుగా ఉంటానని తన సంతోషాన్ని పంచుకున్నాడు నవీన్. ■

దళిత కుటుంబాలకు వ్యవసాయ భూమి

భూమి అంటే తిండి గింజలను అందించే ఉత్పత్తి సాధనం మాత్రమే కాదు. భూమి అంటే ఆత్మగౌరవం. భూమి అంటే ఆర్థిక స్వావలంబనం. అలాంటి భూమి ఈ దేశంలో కొందరికే పరిమితమై మరెందరికో దూరమైంది. భూమి లేని వారిలో నూటికి 90 శాతం మంది దళిత గిరిజనులు, మన రాజ్యాంగాలు, పార్లమెంట్లు అట్టడుగు వర్గాలకు భూమిని అందించే వెసులుబాటును ఒక హక్కుగా కల్పించాయి. దురదృష్టవశాత్తూ అవి క్షేత్రస్థాయిలో అమలు కావడం లేదు. ఈ నేపథ్యంలోనే దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ తన వంతు సామాజిక బాధ్యతగా ముందుకు కదిలింది. ప్రకాశం జిల్లా దర్శి మండలం రాజుపల్లెలో భూమి లేని 200 మంది యస్.సి. (మాదిగ) కుటుంబాలకు అండగా నిలిచింది. ప్రభుత్వం ద్వారా వారికి వ్యవసాయ భూమి వచ్చేలా తీవ్రంగా కృషి చేసి సఫలీకృతమైంది.

వాళ్ళంతా ఎస్.సి. (మాదిగ)లు. నేలతల్లిని నమ్ముకుని వ్యవసాయ కూలీలుగా బతుకులీడుస్తున్న వారికి చారెడు సొంత భూమి కూడా లేదు. ప్రకాశం జిల్లా దర్శి మండలం లోని రాజుపల్లెలో సుమారు 200 యస్.సి.(మాదిగ) కుటుంబాలు నివసిస్తున్నాయి. వీరిలో కేవలం 20 కుటుంబాలకు తప్ప మిగతా వారికి భూమి లేదు. దళిత, గిరిజనులకు భూమి ఉంటేనే సమాజంలో గౌరవం ఉంటుందనీ..చాలా సంవత్సరాలుగా పేదలకు భూమిని పంచాలనీ.. భూమి కొనుగోలు చేసినా వారికి పంచాలని డి.బి.ఆర్.సి. ఎంతో కాలంగా ప్రభుత్వాలకు అనేక విధాలుగా విజ్ఞప్తులు చేస్తోంది. దీనిలో భాగంగా గతంలో 5 లక్షల రూపాయలతో ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన భూమి కొనుగోలు పథకం అమల్లో ఉన్న లోపాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి సవివరంగా తీసుకువెళ్ళింది. కేవలం 5 లక్షల రూపాయలు మాత్రమే కేటాయింపు చేయడం వల్ల క్షేత్ర స్థాయిలో ఎదురవుతున్న ఇబ్బందుల్ని నివేదిక రూపంలో ప్రభుత్వానికి ఇచ్చింది. దీంతో ఎట్టకేలకు భూమి కొనుగోలు పథకం యూనిట్ విలువను 15 లక్షలకు పెంచుతూ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. యస్.సి., యస్.టి. సబ్ప్లాన్ నుండి నిధులు వినియోగించి యస్.సి., యస్.టి. కార్పొరేషన్ల ద్వారా ఈ పథకాన్ని అమలు చేసేందుకు వీలుగా ఉత్తరువులు వెలువరించింది.

- ✦ భూమి కొనుగోలు పథకం అమలులో విజయవంతమైన డి.బి.ఆర్.సి.
- ✦ పథకంలో విస్తృతంగా ప్రచారోద్యమం
- ✦ ప్రకాశం జిల్లాలో సఫలీకృతం

భూమి కొనుగోలు పథకానికి సంబంధించి ప్రభుత్వం రూపొందించిన విధి విధానాలను డి.బి.ఆర్.సి. సేకరించి కరపత్రాన్ని రూపొందించింది. దీనిపై అవగాహన కల్పించేందుకు జీపుల ద్వారా పశ్చిమ గోదావరి, గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాల్లో పెద్దఎత్తున ప్రచారోద్యమ కార్యక్రమాలను నిర్వహించింది. ఒక్కొక్క జిల్లాలో అయిదు రోజులపాటు విస్తృతంగా నిర్వహించిన ప్రచారోద్యమం ద్వారా అన్ని అర్హతలున్నా ఇంతకాలం గుప్పెడు భూమికి నోచుకోని దళిత, గిరిజనుల్లో చైతన్యం పెల్లుబికింది.

ప్రకాశం జిల్లాలో...

భూమి కొనుగోలు పథకంపై డి.బి.ఆర్.సి. ప్రకాశం జిల్లాలోని దర్శి, అద్దంకి, కొరిశెపాడు, ముండ్లమూరు, దొనకొండ మరియు కురిచేడు మండలాల్లో ఈ భూమి కొనుగోలు పథకంపై జీపుల ద్వారా పెద్దఎత్తున ప్రచారోద్యమం నిర్వహించింది.

ఈ క్రమంలో భాగంగా ప్రకాశం జిల్లా దర్శి మండలం లోని రాజుపల్లి యస్.సి. (మాదిగ) కాలనీని సందర్శించి వారందరితో సమావేశం ఏర్పాటుచేసింది. భూమి కొనుగోలు పథకం గురించి డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు వారికి సవివరంగా తెలియజేశారు. ఈ సమావేశంలో భూమి అమ్మే రైతులను ‘మనమే చూసుకోవాలని’ స్పష్టంగా తెలియచేయటంతో ఆ బాధ్యతను నిర్వహించేందుకు 60 మంది ముందుకు వచ్చారు. రైతులతో మాట్లాడేందుకు వారు ఉత్సాహం చూపించారు. ఆ తరువాత 5 నెలలకు భూమి అమ్మే రైతుల పట్టడారు పాసుపుస్తకాలు జిరాక్స్ తెచ్చి ఇచ్చారు. దీంతో 65 మంది భూమి లేని యస్.సి. లతో దరఖాస్తులు పూర్తిచేసి అప్పటి దర్శి శాసనసభ్యుడు, రోడ్లు, భవనాల శాఖ మంత్రి శిద్దా రాఘవరావు నుంచి సిఫార్సు లేఖలను కూడా తీసుకుని ఎస్.సి. కార్పొరేషన్ కు డి.బి.ఆర్.సి. దరఖాస్తులు అందించింది. ఆ తరువాత అక్కడ నుంచి ఫైల్ స్థానిక తహశీల్దార్ కార్యాలయానికి వెళ్ళటం.. అక్కడ స్థానికంగా విచారణలు చేపట్టటం.. మళ్ళీ శాసన సభ్యులతో పాటు నిరంతరం సంబంధిత అధికారులతో అడ్వకసీ చేయటంలో డి.బి.ఆర్.సి. అలుపెరగక శ్రమించింది. ఫలితంగా ఎట్టకేలకు వారికి భూములు దక్కాయి.

మన రాజ్యాంగ హక్కులను పరిరక్షించుకునేందుకు త్రికరణశుద్ధితో శ్రమిస్తే ఫలితం దక్కతుందని చెప్పటానికి ఇదే ఉదాహరణ. ■

భూమి.. దళితులకు అదొక ఎండమావి. దున్నీ, దుక్కీ పంటలు పండించటం తప్ప గుప్పెడు భూమిని కూడా సొంతం చేసుకోలేని సామాజిక, ఆర్థిక అణచివేత దళితులను తరతరాలుగా వెన్నంటి వేధిస్తోంది. 'మారాలి..మన తరం మారాలి.. ఈ తరమైనా' భూమిపై హక్కు సాధించాలి.. ఇదే సంకల్పంతో దళితులను భూయజమానులను చేసేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) కదిలింది. తెలంగాణలోని సిద్దిపేట జిల్లాలో వందలాది కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం ద్వారా భూమిని ఇప్పించి వారి ఆర్థిక స్వావలంబనకూ, సామాజిక గౌరవానికి బాటలు పలిచింది.

తెలంగాణలోని సిద్దిపేట జిల్లాలోని మిరుదొడ్డి, దుబ్బాక, సిద్దిపేట రూరల్ మండలాల్లోని 25 గ్రామాలలోని 750 దళిత కుటుంబాల ఆర్థిక, సామాజిక జీవన చిత్రం మారేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ పనిచేస్తోంది. తరతరాలుగా వ్యవసాయ కూలీలుగా ఉన్న వారిని భూ యజమానులుగా మార్చి సొంత భూమిలో సేద్యం చేసుకునే అవకాశం కల్పించడం కోసం డి.బి.ఆర్.సి. ఎంతగానో కృషి చేసి సఫలీకృతమైంది. కాసులాబాద్, లక్ష్మినగర్, చింతనుడుక, బింస్టాపూర్, ఇబ్రహింపూర్, హబ్బిపూర్, అచ్చునూయిపల్లె, రుద్రారం, చిక్కోడు గ్రామాలకు చెందిన 75 మంది మహిళలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భూమి పంపిణీ చేసింది. 2014 నుంచి ఇప్పటివరకు 347 కుటుంబాలకు చెందిన మహిళలు భూ పంపిణీలో పాల్గొన్నారు. వారికి ఒక్కొక్కరికి మూడు ఎకరాల చొప్పున 824.39 ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వం పంపిణీ చేసింది. భూమి కొనుగోలు పథకం (ఎల్.పి. ఎస్) పై డి.బి.ఆర్.సి. అనేకసార్లు మహిళా రైతులతో గ్రామస్థాయిలో సమావేశాలు ఏర్పాటు చేసి వారిలో అవగాహన కల్పించిన ఫలితంగా వారికి భూమి దక్కింది. వారంతా తమకు పంపిణీ చేసిన భూముల్లో వర్షాధార పంటలైన మొక్కజొన్న, కందులు తదితర పంటలను పండించుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఈ సమయంలో వీరిని ఏకంచేసి వ్యవసాయ రంగంలో మెలకువలను పొటించాలని, సబ్సిడీ రూపంలో లభించే ఎరువులు, విత్తనాలు, వ్యవసాయ పరికరాలు, 100 శాతం సబ్సిడీ, డ్రిప్ ద్వారా తక్కువ నీటితో ఎక్కువ లాభాలు వచ్చే కూరగాయల సాగు గురించి అవగాహన కల్పించింది. ఈ విధానాలతో పంటలు పండిస్తున్న వ్యవసాయ క్షేత్రాలకు దళిత మహిళా రైతులను తీసుకెళ్ళింది. డి.బి.ఆర్.సి. ఆధ్వర్యంలో సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులపై మండల, జిల్లా స్థాయి అధికారులతో అవగాహనా సదస్సులను ఏర్పాటు చేసింది. అంతేకాకుండా డి.బి.ఆర్.సి. స్వయంగా ఉచితంగా కూరగాయల విత్తనాలను వారికి పంపిణీ చేసింది.

- సిద్దిపేట జిల్లాలో వందలాది మందికి భూమి పంపిణీ
- డి.బి.ఆర్.సి. నిరంతర కృషితో దక్కిన ఫలితం
- దళిత మహిళలు రైతులుగా మారిన వైనం

అదేవిధంగా నీటి వసతి లేని దళిత మహిళా రైతుల పంట పొలాలకు నీటి వసతిని కల్పించాలని డి.బి.ఆర్.సి. ఎస్.సి. కార్పొరేషన్ అధికారులకు వినతి పత్రాలు ఇవ్వడంతో పాటు నిరంతరం గ్రీవెన్స్ సెల్లో అధికారులను కలిసి వివరించింది. ఫీల్డ్ విజిట్ కు అధికారులను తీసుకువెళ్ళి వాస్తవ పరిస్థితులను తెలియజెప్పింది. దీంతో జిల్లా వ్యాప్తంగా మంజూరు చేసిన 156 బోర్లలో డి.బి.ఆర్.సి. పనిచేస్తున్న గ్రామాలకు 24 బోర్లను కేటాయించారు. ఒక్కొక్క బోరుకు రూ. 50 వేల చొప్పున 12 లక్షల రూపాయల మేర ప్రభుత్వం ఆర్థిక సాయం కూడా అందించింది. విద్యుత్ కనెక్షన్ కోసం 40 మంది దళిత మహిళా రైతులతో రూ. 30 వేలు విద్యుత్ సంస్థకు డి.డి.ల రూపంలో చెల్లించాము. ఎస్సీ కార్పొరేషన్ ద్వారా ఒక్కొక్క విద్యుత్ కనెక్షన్ కోసం రూ. 5 వేల చొప్పున రెండు లక్షల రూపాయలతో అధికారులు అంచనా వేయటమే కాకుండా విద్యుత్ స్తంభాలు, వైర్, ట్రాన్స్ఫార్మర్లు బిగించి విద్యుత్ కనెక్షన్ కూడా ఇచ్చారు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖరరావు సొంత గ్రామమైన చింతమడకలో మూడు దళిత కుటుంబాలకు 2014-15 సంవత్సరంలో 9 ఎకరాల భూ పంపిణీ చేశారు. మూడు బోర్లు కూడా వేసినా వాటికి మోటార్లు బిగించటం మాత్రం మరిచిపోయారు. అదేవిధంగా తెలంగాణ ఆర్థికశాఖ మంత్రి హరీష్ రావు దత్తత గ్రామమైన ఇబ్రహింపూర్ గ్రామంలో 12 వేల కుటుంబాలకు భూమి పంపిణీ చేసి 4 బోర్లు వేసినా మోటార్లు మాత్రం మరిచిపోయారు.

జిల్లాలో దళితులకు పంపిణీ చేసిన భూముల్లో వేసిన బోర్లకు మోటార్లు పంపిణీ చేయాలని డి.బి.ఆర్.సి. కృషి చేస్తోంది. దళిత మహిళా రైతులతో కలిసి ఎస్సీ కార్పొరేషన్ అధికారులను కలిసి సమస్యను వివరించింది. అంతేకాకుండా జిల్లా ఎస్సీ ఎస్టీ విజిలెన్స్ కమిటీ సమావేశాలలో డి.బి.ఆర్.సి. రాష్ట్ర కో-ఆర్డినేటర్ పి. శంకర్ ఈ విషయాన్ని ప్రధానంగా ప్రస్తావించారు. జిల్లా, రాష్ట్ర స్థాయి అధికారులతో పాటు ఎంపి, ఎమ్మెల్యే, జిల్లా కలెక్టర్, ఎస్సీ కార్పొరేషన్ ఎం.డి లకు తరచూ వినతిపత్రాలు అందించడమే కాకుండా వారిపై నిరంతరం వత్తిడి చేయడం ద్వారా విజయం సాధించింది. జిల్లా వ్యాప్తంగా దళితులకు పంపిణీ చేసిన 75 మోటార్లకు గాను రూ. 68,79,600/- మంజూరయ్యాయి. నంగునూర్, మండలంలోని నర్మేట గ్రామం, కొండపోక మండలంలో మోటార్లను పంపిణీ చేయడంతో దళిత మహిళా రైతులు డి.బి.ఆర్.సి.కి కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. ■

దళారుల చెరలో.. దళితుల భూములు

నా పేరు **బ్యాగారి శంకరప్ప**

భర్త పేరు లచ్చయ్య.. మెదక్ జిల్లా నిజాంపేట మండలం కల్వకుంట్ల గ్రామం మాది. నేను భూ పంపిణీ లబ్ధిదారుగా ఉన్నాను. మా గ్రామంలో 9 మందికి గాను 21.36 గుంటల భూమిని ప్రభుత్వం గతంలో పంపిణీ చేసింది. నాకు 2.1616 గుంటల భూమిని ఇచ్చారు. భూమి పంపిణీ చేసేటప్పుడు గ్రామంలో మేము లేము. ఉపాధి కోసం హైదరాబాద్ వెళ్ళాము. భూమి పంపిణీ చేసిన తరువాత వ్యవసాయ చేసుకుందామని గ్రామానికి చేరుకున్నాము. ఇచ్చిన భూమిలో వ్యవసాయం చేసుకుందామంటే నీటి వసతి లేదు. మళ్ళీ 6 నెలల తర్వాత తిరిగి హైదరాబాద్ చేరుకుని కూలీ పనులు చేసుకుంటూ జీవిస్తున్నాం. గ్రామంలో ఎస్సీ మాల కులంలో 5 మంది లబ్ధిదారులకు భూమి పంపిణీ జరుగగా వారు సాగుచేసుకుంటూ వచ్చిన పంటను పంచుకున్నారు. అప్పుడే ప్రభుత్వం తరపున బోర్డు కూడా వేశారు. మాకు కేటాయించిన భూమిలో ఒక బోరు వేశారు. మాకు వచ్చిన ఆర్థిక మద్దతు చెక్కు (రూ. 25,000/-) మా పేరు పైన వచ్చినందున..మేము ఊరిలో లేనందున ఆ చెక్కును వాపసు పంపించారు. గ్రామంలో మా కులంలోని కొద్దిమంది దళారులు భూమి పొందిన కులాల వారు కులానికి రూ. 4 లక్షల చొప్పున ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు. ఆ సమయంలోనే మేము హైదరాబాద్ నుంచి గ్రామానికి చేరుకున్నాం. మమ్మల్ని కూడా డబ్బులు కట్టాలి..లేకుంటే భూమి దున్ననియ్యం అని బెదిరింపులకు దిగారు. అప్పుడు డి.బి.ఆర్.సి. వారు మా గ్రామానికి వచ్చి మాతో మాట్లాడి మా సమస్యలను తెలుసుకొని మమ్మల్ని జిల్లా కలెక్టర్ కార్యాలయానికి అనేకసార్లు తీసుకెళ్ళి మా సమస్య పరిష్కారానికి ఎంతో కృషి చేశారు.డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి సంజీవ్

- విముక్తి కల్పించిన డి.బి.ఆర్.సి. • అధికారులతో నిరంతరం అడ్డకనీ
- ప్రభుత్వం ఇచ్చిన భూములను కాపాడటంలో ఎనలేని కృషి

గ్రామాల్లో పెత్తందారీ వ్యవస్థదే రాజ్యం..సామాజిక అధిపత్యం, పలుకుబడి, పైరవీలతో భూమిని అన్యాయంతో చేయడం సర్వసాధారణమైంది. ప్రత్యేకించి గ్రామాల్లో దళిత గిరిజనుల భూములు కబ్బాకు గురవుతున్నాయి. రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కుగా, వారి అభ్యున్నతికి ఉపయోగపడే ఆస్తిగా ఉన్న భూములు పెత్తందారుల గుప్పిట్లోకి వెళుతున్నాయి. వారికి అండగా దళిత కులాల్లోనే దళారులు తయారవుతున్నారు. పెత్తందారులు ముందుకు రాకుండా దళారులను ఎగదోసి ప్రభుత్వం ఇచ్చిన భూములను కూడా పరోక్షంగా కబ్బా చేసేందుకు పూనుకుంటున్నారు. ఫలితంగా దళితులు రైతులు కాలేకపోతున్నారు. తరతరాలుగా కూలీలుగానే జీవిస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితి మారేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ (డి.బి.ఆర్.సి.) క్షేత్రస్థాయికి కదిలింది. దళితులకు అండగా నిలిచి గ్రామాల్లో చెరలో ఉన్న భూములకు విముక్తి కల్పించింది. మెదక్ జిల్లాలోని కల్వకుంట్ల గ్రామంలో డి.బి.ఆర్.సి. పోరాటం ఎలాంటి ఫలితాన్ని ఇచ్చిందో మొదట బాధితురాలు.. ఆ తరువాత లబ్ధిదారు అయిన శంకరప్ప నుంచి నేరుగా తెలుసుకుందాం.

గారు నిజాంపేట పోలీస్ స్టేషన్లో కేసు పెట్టించారు. కలెక్టర్ కార్యాలయంలో 'ఎస్సీ ఎస్సీ జిల్లా విజిలెన్స్ మానిటరింగ్ కమిటీ' సమావేశంలో ఈ సమస్య పైన చర్చించి జిల్లా కలెక్టర్, జిల్లా ఎస్.సి., ఎస్.టి. కార్పొరేషన్ ఇ.డి.తో పాటు ఆర్.డి.ఓ. డి.ఎస్.పి. కి సమస్యను పరిష్కరించాలని తెలియజేశారు. ఆ తరువాత గ్రామానికి ఆర్.డి.ఓ., డి.ఎస్.పి.లు వచ్చి గ్రామ పంచాయితీ ఆవరణలో గ్రామసభ నిర్వహించి, భూమి కొనుగోలు పథకం లబ్ధిదారులపై కొందరు చేస్తున్న పెత్తనంపై విచారణ చేపట్టారు.

గ్రామ పెద్దలందరిని సమావేశపరిచారు. లబ్ధిదారులకు ప్రభుత్వం భూమి ఇచ్చింది. ఎవరి పేరున భూమి పాస్బుక్ ఉన్నదో వారే భూమి హక్కుదారులు. ఎవ్వరైనా వారి భూమిని ఆక్రమించుకున్నా, డబ్బులు వసూలు చేసినా కేసులు పెట్టి జైల్లో పెడతామని హెచ్చరించారు. దీంతో దళారుల బెదిరింపులు, డబ్బు వసూలు కార్యక్రమాలకు అడ్డకట్ట పడింది. ఇప్పుడు

డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన సహాయం వల్ల కులంలో కట్టవలసిన 4 లక్షలు మాకు మిగిలినవి. అలాగే ఆర్థిక మద్దతుగా రూ. 25000/-లు ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చాయి. అలాగే కరెంటు మంజూరు అయింది. కరెంటు స్థంభాలు వేశారు. దీనితోడు గత 30 సంవత్సరాల క్రితం మేం కొనుగోలు చేసిన భూమి 30 గుంటలు మాకు వచ్చేలా చేశారు. ఈ విధంగా మాతోపాటు కులంలో బతుల రేణుక, బోరుబాయి నవనాతలతో పాటు మరికొందరు డబ్బులు కట్టకుండానే భూమి సాగు చేసుకుంటున్నారు.

డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో మా సాగుభూమి సమస్య పరిష్కారం అయింది. భూమిలో కూరగాయలు సాగు చేసుకుంటూ పందిరి నిర్మాణం కోసం రుణం కూడా పొందాము.

మా సమస్యల పరిష్కారానికి డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన ఈ కృషి ఫలితంగా మేం మా భూముల ను సాగుచేసుకుంటూ గౌరవంగా జీవిస్తున్నాం. దీనికి దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్కు జీవితాంతం రుణపడి ఉంటాం. ■

సమాజంలో అణగారిన వర్గాలుగా చీత్యంపులు ఎదుర్కొంటున్న పండుగ పంచేవారు, ఎలుకల్ని పట్టేవారు, రోడ్ల మీద మరియు డంపింగ్ యార్డుల్లో చెత్త ఏరుకునేవారు, రైల్వే స్టేషన్లలో స్కావెంజర్స్ గా ఉంటున్న వీరందరినీ సామాజికంగా చైతన్యవంతులను చేసి, రాష్ట్రం లోనే మొట్టమొదటి సారిగా “గ్రీవెన్స్ లిడెనల్ ప్రోగ్రాం”ని నిర్వహించి సామాజిక అర్హతలైన ఆధార్ కార్డు, రేషన్ కార్డు, కుల ధృవీకరణ పత్రం మొ॥ వాటిని ఇప్పించింది డి.బి.ఆర్.సి. అలాగే వీరి జీవన పరిస్థితులపై డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన సర్వే ఆధారంగా ఇచ్చిన నివేదికను అనుసరించి ప్రభుత్వం ఈ నిరుపేదలకు “JNNURM” స్కీమ్ లో సొంత ఇళ్ళను మంజూరు చేసింది. వీరి జీవన ప్రమాణాల పెంపుదలకు డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన నిరంతర కృషికి తగిన ఫలితం దక్కింది.

అభ్యాగ్యుల జీవితాలలో ఆశాకెరటంగా మారిన డి.బి.ఆర్.సి.

విజయవాడ లోని 86 ఎస్టీ నిరుపేద కుటుంబాల పక్కా ఇళ్ళ నిర్మాణం కోసం 'JNNURM' స్కీమ్ లో లబ్ధిదారుల వాటాగా చెల్లించవలసిన రూ. 56,76,000/- ను 'ట్రైకార్' నిధుల నుండి మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ కు చెక్కుద్వారా అందజేస్తున్న కృష్ణాజిల్లా కలెక్టర్ శ్రీ మహ్మద్ ఇంతియాజ్ ఐ.ఎ.ఎస్., శాసనసభ్యులు శ్రీ మల్లాది విష్ణు

భీమన్నవారి పేట :

విజయవాడ సిటీ లోని ప్రాంతం భీమన్నవారి పేట. నగరంలో ఎటువంటి ఆదరణ దొరకక ఒంటరిగా జీవన ప్రయాణాన్ని కొనసాగిస్తున్న ఎంతోమంది యానాదులు, చేపలు పట్టేవారు, వేస్ట్ పిక్కర్లు, స్కావెంటజర్లు, భిక్షాటన చేస్తూ జీవిస్తున్న వారికి ఆశ్రయ స్థానంగా మారింది భీమన్నవారి పేటలోని కొండ ప్రాంతం.

నగరంలో రోడ్ల మీద, ఫుట్ పాత్ లు, ఖాళీ ప్రదేశాలలో నివసిస్తున్న వీరంతా రోడ్ల ఆధునీకరణ మరియు ఇతర కారణాల వలన భీమన్న వారి పేటలోని కొండ ప్రాంతానికి తమ నివాసాన్ని మార్చుకోవలసి వచ్చింది. దాదాపుగా 60 కుటుంబాల వారు ఈ కొండమీద గుడిసెలు వంటి తాత్కాలిక నివాసాలను ఏర్పాటు చేసుకొని కనీస అవసరాలైన త్రాగునీరు, కరెంటు, సరైన వసతి, భోజనము వంటివి అందుబాటులో లేకున్నా చేసేదేమీ లేని పరిస్థితుల్లో నిరక్షరాస్యులైన వీరంతా అనాథలుగా దుర్భర జీవనాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు. సరైన జీవనం లేదు, పిల్లల భవిష్యత్తుకు భరోసా లేదు. ఈదురు గాలులు, వర్షాలు వస్తే గుడిసెలు పూర్తిగా ధ్వంసం అయ్యే పరిస్థితి అయినా అలాగే బ్రతుకులు వెళ్ళదీస్తున్నారు.

డి.బి.ఆర్.సి. నివేదిక ఆధారంగా నిరుపేదలైన ఎస్టీ, ఎస్టీ కుటుంబాల వారికి పక్కా ఇళ్ళు

సబ్ ప్లాన్ నిధుల నుండి లబ్ధిదారుల వాటా చెల్లింపు

వేస్ట్ పిక్కర్లు, యానాదులు, సంచార జాతులకు సొంత ఇళ్ళు

ఇప్పటిదాకా 118 నిరుపేద కుటుంబాలకు సొకారమైన సొంత ఇంటి కల

కృష్ణా వారధి :

విజయవాడ కృష్ణా నదిపై ప్రకాశం బ్యారేజీకి అనుసంధానంగా నిర్మించబడింది కృష్ణా వారధి. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని ప్రాంతంలో పొడవైన వంతెన కృష్ణా వారధి. ఇదే వారధి ఇప్పుడు ఎంతోమంది అనాధలకు నివాస ప్రాంతమైంది. నగరంలో చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్లు ఎంతో మంది ఉండటానికే సరైన చోటుకూడా లేని సమయంలో గత్యంతరం లేక కృష్ణా వారధి దగ్గర గల మెట్ల మీద మరియు వారధి క్రింద పాత బట్టలు, చిరిగి పోయిన ఫ్లెక్స్ బ్యానర్లు ఇతర వస్తువులతో తాత్కాలికంగా గుడారాలను ఏర్పాటు చేసుకుని జీవిస్తున్నారు. వీరికి చదువు లేదు. సరైన ఉపాధి లేదు. ప్రభుత్వ సహాయం పొందేందుకు కనీసం ఆధార్, రేషన్ వంటి ఎంటైటిల్ మెంట్స్ కూడా లేవు. తినడానికి మంచి తిండి ఉండదు. సరైన నివాసం లేదు. కనీస అవసరాల ఆలోచనే మర్చిపోయిన వీరంతా పని సమయమే కాక కుటుంబ సమయం కూడా చెత్త లోనే బ్రతికేస్తున్నారు.

ఆర్.ఆర్. పేట :

రాజరాజేశ్వరీ పేట విజయవాడ సిటీలోని ప్రాంతం. విజయవాడ నగరంలో చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్లు ఎక్కువగా కనిపించే ప్రాంతాలలో రాజరాజేశ్వరీ పేట ఒకటి. దాదాపుగా 88 యానాది కుటుంబాల వారు చెత్త ఏరుకుంటూ చెట్ల క్రింద, ఫుట్ పాత్ లపై జీవనం సాగిస్తున్నారు. వీరంతా చదువు లేనివారు, సామాజిక అర్హతల పట్ల అవగాహన లేనివారు.

ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే నగరంలో, రాష్ట్రంలో దేశంలో ఎంతో మంది అర్హులైన వారు అనాధలుగా దుర్భర జీవన పరిస్థితుల్లో కాలం వెళ్ళి దీస్తున్నారు. నిరక్షరాస్యత, అవగాహన లేమి, ప్రభుత్వ అధికారులు సైతం వీరి పరిస్థితిని గమనించకపోవడంతో తరాలు గడిచినా వీరి పరిస్థితిలో మార్పు కనిపించడం లేదు. వీరి పరిస్థితిని గమనించి వీరి జీవితాల్లో మార్పు తీసుకు రావడానికి నడుం బిగించింది డి.బి.ఆర్.సి.

డి.బి.ఆర్.సి. కృషి వల్ల విజయవాడ, కృష్ణా జిల్లా ప్రభుత్వ అధికారుల సహకారం నిరుపేదలైన యానాదుల జీవితాల్లో చక్కని మార్పు వచ్చింది. డి.బి.ఆర్.సి. చేసిన నిరంతర ఎడ్వకసీ వల్ల

కృష్ణా జిల్లా రాష్ట్రంలోనే మొట్టమొదటి గ్రీవెన్స్ రిడ్రెసల్ ప్రోగ్రాం నిర్వహించి నగరంలోని యానాదులు, వేస్ట్ పిక్కర్లు మొ|| వారికి ఆధార్ కార్డు, రేషన్ కార్డు మరియు కుల ధృవీకరణ పత్రాలను వెంటనే అందించింది. అంతేకాక 2018 లో డి.బి.ఆర్.సి. ఇచ్చిన నివేదిక ఆధారంగా నగరంలోని నిరుపేద ఎస్సీ, ఎస్టీ కుటుంబాలకు పక్కా ఇళ్ళు మంజూరు చేసింది ప్రభుత్వం. వెంటనే రెవెన్యూ, సంబంధిత అధికారులు ఆ నివేదికలోని వివరాలను సరిచూసుకునేందుకు సర్వే కూడా నిర్వహించారు. అయితే వేంటనే ఎలక్షన్స్ రావడం తదితర కారణాల వలన వీరికి పక్కా ఇళ్ళ పంపిణీ కార్యక్రమము ఆగిపోయింది. అయినప్పటికీ డి.బి.ఆర్.సి. వెనుకడుగు వేయకుండా అనేకసార్లు ఈ నిరుపేదల పరిస్థితిని అధికారుల దృష్టికి తీసుకువెళ్తూనే ఉంది. ఫలితంగా రెండేళ్ళుగా పెండింగ్ లో ఉన్న పక్కా ఇళ్ళ పైలు డి.బి.ఆర్.సి. కృషి ఫలితంగా జిల్లా కలెక్టర్ మహ్మద్ ఇంతియాజ్ గారి చొరవతో మరల రీ సర్వేకు ఆర్డర్లు ఇవ్వడం జరిగింది. స్థానిక అధికారులైన ఎమ్మార్వో, డి.టి.డబ్ల్యు.ఓ. తదితరులు సర్వే నిర్వహించి రిపోర్టును అందించడం జరిగింది. ప్రభుత్వ సర్వే రిపోర్టు, డి.బి.ఆర్. సి.చే ఇవ్వబడిన సర్వే రిపోర్టు రెండూ ఖచ్చితంగా సరిగ్గా ఉన్నాయని తెలియడంతో 24 నవంబర్, 2020న కృష్ణా జిల్లా కలెక్టర్ మహ్మద్ ఇంతియాజ్ గారు, ఎమ్మెల్యే మల్లాది విష్ణు గారు, డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధులు, అధికారుల సమక్షంలో 86 ఎస్సీ నిరుపేద కుటుంబాల వారికి పక్కా ఇళ్ళ నిర్మాణం కోసం లబ్ధిదారుల వాటాను కూడా ప్రభుత్వం నుండే అందిస్తున్నట్లు తెలియజేసి రూ. 56,00,000/-ల చెక్కును అందజేయడం జరిగింది.

24 నవంబర్, 2020న మరో 32 మంది నిరుపేద కుటుంబాల వారి కోసం రూ.21,12,000/- లను లబ్ధిదారుల వాటాగా ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ నిధుల నుండి ప్రభుత్వం తరపున అందించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం 118 నిరుపేద కుటుంబాల వారికోసం పక్కా ఇళ్ళ నిర్మాణం జరుగుతోంది.

అనాధలుగా జీవిస్తున్న వీరికి అండగా నిలబడి సామాన్యనికీ అందని ద్రాక్షగా మిగిలిపోయే సొంత ఇంటి కలను వీరి జీవితాలలో నిజం చేసి చూపించింది డి.బి.ఆర్.సి. ■

పట్టుదలతో భూమిని అభివృద్ధి లోనికి తెచ్చిన దళిత రైతులు

వరంగల్ రూరల్ జిల్లా దామెర మండలం పులుకుర్తి గ్రామానికి చెందిన 7 దళిత కుటుంబాలు (ఎల్పీఎస్) దళితుల భూమి కొనుగోలు పథకం లబ్ధిదారులు 2015-2016 సం.లో 21 ఎకరాల భూమిని పంపిణీ చేశారు. సాగుకు యోగ్యం కాని ఆ భూమిని సాగులోనికి తీసుకురావడానికి ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోకుండా వదలివేశారు.

ఆనాటి నుండి 2019 సంవత్సరం వరకు నిరుపయోగంగా వున్న భూమిని సాగులోనికి తెచ్చేందుకు దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రతినిధి చుంచు రాజేందర్ ఆయా కుటుంబాలకు అండగా ఉంటూ దళిత కుటుంబాలను చైతన్యపరుస్తూ 'దళితులకు భూములు పంచారు-అభివృద్ధి మరిచారు' అనే నినాదంతో సంబంధిత జిల్లా కలెక్టర్, ఎస్సీ కార్పొరేషన్ ఇడి, విద్యుత్ శాఖ అధికారులు, రెవెన్యూ విభాగం తదితర అధికారులతో లబ్ధిదారులను తీసుకెళ్ళి పలుమార్లు వారితో దరఖాస్తులు ఇప్పించడం జరిగింది. అధికారులు స్పందించి లబ్ధిదారులకు పెట్టుబడి రాయితి, బ్యాంకు రుణాలు, వ్యవసాయ సాగుభూముల వద్ద ట్రాన్స్‌ఫార్మర్, విద్యుత్ స్తంభాలు- కరెంటు కనెక్షన్, బోర్లు (2) వేయించారు. బోర్లు వేసిన సంవత్సరం తర్వాత ఉమ్మడి వరంగల్ జిల్లాలో 24 బోర్ వెల్స్ మంజూరు అయ్యాయి. డి.బి.ఆర్.సి. చేస్తున్న కార్యక్రమాల ద్వారా ఉమ్మడి వరంగల్ జిల్లాలో

తెలంగాణ

భూమి కొనుగోలు పథకంలో లబ్ధిదారులకు భూములను అభివృద్ధి లోనికి తీసుకురావడానికి వివిధ ప్రయత్నాలు చేయడం జరిగింది. అందులో భాగంగా పులుకుర్తి గ్రామానికి చెందిన 7 గురు దళిత కుటుంబాలకు 2 బోర్లు, 2 మోటర్స్ ఇప్పించేందుకు కృషి చేయడం జరిగింది. ప్రస్తుతం వర్షాధార పంటలు మాత్రమే కాకుండా 2 బోర్ మోటార్లతో మొక్కజొన్న, పత్తి, కూరగాయలు పండిస్తున్నారు. కాస్త భూ అభివృద్ధితో కూలీ నుండి రైతుగా మారుతున్నారు. ■

పాడి గేదెలతో అదనపు ఆదాయాన్ని పొందుతున్న దళిత రైతులు

వరంగల్ రూరల్ జిల్లా దామెర, ఆత్మకూర్ మండలాల్లోని...
దామెర మండలం లోని ముస్తాలపల్లి, దామెర, ఓగ్లాపూర్, ల్యాదెళ్ళ, పులుకుర్తి, ఆత్మకూర్ మండలం లోని నాగమ్యపల్లి గ్రామం, పెద్దాపురం, ఆత్మకూర్ గ్రామాలలో పాడి పశువుల రుణాల ఎంపికలో భాగంగా 83 మందికి పాడి గేదెలు 4, 4 లక్షల చొప్పున ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క పాడి గేదెల యూనిట్‌ను సాధించడం జరిగింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా పాడిగేదెల యూనిట్ వరంగల్ రూరల్ జిల్లాను పైలట్‌గా తీసుకోవడం జరిగింది. అందులో భాగంగా

దామెర, ఆత్మకూర్, దుగ్గొండ, చెన్నారావ్‌పేట, నర్సరావుపేటలను పైలట్ ప్రాజెక్టు క్రింద తీసుకోగా, దామెర, ఆత్మకూర్ మండలాల్లో డి.బి.ఆర్.సి. పనిచేస్తున్న గ్రామాల్లో 83 మందికి పాడి గేదెల యూనిట్‌లను ఎస్సీ కార్పొరేషన్ కార్యాలయ అధికారుల చుట్టూ పలుమార్లు తిరిగి ఎన్నో అడ్డంకుల మధ్య 83 మందికి సాధించడానికి చుంచు రాజేందర్ కృషి చేశారు. 200 మందితో పాడి గేదెల యూనిట్ కొరకు దరఖాస్తు చేసుకోగా ప్రభుత్వ నియమ నిబంధనలతో 83 మందికి యూనిట్ పొందారు. ప్రస్తుతం వ్యవసాయశాఖ, ఎస్సీ కార్పొరేషన్ చేపడుతున్న నైపుణ్యాభివృద్ధి శిక్షణలు పొందుతున్నారు. ■

తెలంగాణ

పెరటి తోటల ద్వారా ఉపాధి పొందుతున్న దళిత మహిళ

కామారెడ్డి జిల్లా బిబిపేట మండలంలోని తులజాల్పూర్ గ్రామ నివాసి లారి ప్రమీల. దళిత వర్గానికి చెందిన లారి ప్రమీల కుటుంబం జీవనోపాధికై వ్యవసాయంపై ఆధారపడింది. దళిత కుటుంబాల అభివృద్ధికై కృషి చేస్తున్న డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన అనేక కార్యక్రమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనేది లారి ప్రమీల. దళిత మహిళా రైతులను పెరటి తోటల పెంపకం వైపు ప్రోత్సహించేందుకు డి.బి.ఆర్.సి. దళిత మహిళా రైతులకు విత్తనాలు, ఆకు కూరలు మరియు వివిధ రకాలైన పందిరి మొక్కలను అందించింది.

ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా డి.బి.ఆర్.సి.చే వివరించినబడిన పెరటి తోటల వలన కలిగే ఉపయోగాలను తెలుసుకున్న లారి ప్రమీల పెరటి తోటను పెంచేందుకు ముందుకు వచ్చింది. డి.బి.ఆర్.సి. అందించిన వివిధ రకాల కూరగాయ మొక్కలు, ఆకుకూరలు, పందిరి మొక్కలను తీసుకుంది. తీసుకున్న మొక్కలు నీరు చక్కగా లభించేచోట నాటి పెరటి తోట పెంపకం ప్రారంభించింది. ఎటువంటి కృషి

ఎరువులు వాడకుండా ఇంటిలో ఉత్పన్నమయ్యే వ్యర్థాలనే పెరటి తోటలోని చెట్లకు ఎరువుగా వాడి కొన్ని రోజులకే చక్కని ఫలితాన్ని గమనించింది.

ఇంతకు ముందు మార్కెట్లో అధిక ధరలకు అన్ని రకాల కూరగాయలు కొనలేక కుటుంబానికి అవసరమయ్యే సమతుల ఆహారాన్ని పొందలేకపోయామని, ఇప్పుడు ఇంటిలోని పెరటి తోటలో అన్ని రకాల కూరగాయలు, ఆకుకూరలు వండించుకుని రసాయనాలు లేని మంచి పంటల్ని తినగలుగుతున్నామని ఆనందంగా చెప్తుంది లారి ప్రమీల. వ్యవసాయ కుటుంబం అయినప్పటికీ తాము కూడా మార్కెట్ ఆధారిత ఉత్పత్తులపై ఆధారపడేవారమని కానీ ఇప్పుడు డి.బి.ఆర్.సి. ప్రోత్సాహంతో స్వయంగా కుటుంబానికి సరిపడా ఆహార పంటల్ని పండించుకోవడమే కాకుండా మిగిలిన వాటిని దగ్గర్లోని మార్కెట్లో అమ్ముకుంటూ కొంత ఆదాయాన్ని కూడా పొందుతున్నామని అన్నారు. తనని ప్రోత్సహించి సహకరించిన డి.బి.ఆర్.సి.కి కృతజ్ఞతలు తెలియజేసింది లారి ప్రమీల. ■

కూలీల నుండి...

భూ యజమానులుగా ఎదిగిన వైనం

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎన్నికల వాగ్దానాలలో ప్రకటించినట్లు ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించేందుకు మరియు దళిత వర్గాల అభివృద్ధి కోసం ఆగస్టు 15, 2014ను భూమి కొనుగోలు పథకాన్ని ప్రకటించింది. ఈ పథకం క్రింద వ్యవసాయ ఆధారిత దళిత కుటుంబాలలోని భూమి లేని కుటుంబాలను గుర్తించి వారిలో ఎస్సీ మహిళలకు 3 ఎకరాల భూమిని కొనుగోలుచేసి అందించనున్నట్లు తెలియజేశారు. భూమి కొనుగోలు పథకం ప్రకటించినప్పటి నుండి ఏప్రిల్ 10, 2015 వరకు గుర్తించబడిన భూమి లేని వ్యవసాయాధారిత

బత్తుల రాణి (36 సం॥) తెలంగాణ కామారెడ్డి జిల్లా తాడువాయి మండలంలోని దళిత కుటుంబానికి చెందిన మహిళ. 18 సం॥లకే వివాహం కావడం, వెంటనే ఇద్దరు పిల్లలు పుట్టడం మరియు చాలీ చాలని ఆదాయంతో కుటుంబ పోషణ భారం అవ్వడంతో తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో స్వగ్రామం విడిచి కుటుంబంతో సహా ముంబయికి వలస వెళ్ళింది బత్తుల రాణి. ఊరు తెలియదు.. భాష రాదు..

అయినప్పటికీ కుటుంబ జీవనాధారం కోసం ముంబయిలో వలస కూలీలుగా మారారు రాణి, ఆమె భర్త. పొట్టకూటి కోసం, బ్రతుకుతెరువుకోసం ఊరుకాని ఊర్లో రాణి లాగా ఇబ్బంది పడుతున్న దళిత కుటుంబాల సంఖ్య లెక్కించలేనిది. సంవత్సరానికి ఒకసారి పండుగ సమయంలో సొంత ఊరికి వచ్చి సం॥లో ఎదుక్కొన్న బాధల్ని ఇబ్బందుల్ని స్నేహితులు, బంధువులతో పంచుకుని తిరిగి మరలా అదే కష్టాలకోర్చి తిరిగి వెళ్ళడంతప్ప వేరే దారేది లేదు ఈ వలస కుటుంబాలకు. అలా 2015 లో పండుగ కోసం తాడువాయికి వచ్చిన రాణి డి.బి.ఆర్. సి. ప్రతినిధుల ద్వారా ప్రభుత్వం దళిత మహిళకు అందిస్తున్న 'భూమి కొనుగోలు పథకం' ను గూర్చి తెలుసుకుంది. వెంటనే డి.బి.ఆర్.సి. ప్రతినిధి సహకారంతో భూమి కొనుగోలు పథకానికి దరఖాస్తు చేసింది రాణి. అనేకసార్లు అధికారులు, ప్రభుత్వ కార్యాలయాల చుట్టూ తిరగ్గా చివరికి డి.బి.ఆర్.సి. కృషితో 3 ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వం నుండి అందుకుంది రాణి. అంతేకాకుండా ఎస్సీ కార్పొరేషన్ ద్వారా వ్యవసాయం చేసుకునేందుకు అవసరమయ్యే కరెంటు మరియు బోరుబావిని పొందడంలో రాణికి ఎంతగానో సహకరించింది డి.బి.ఆర్. సి. దళిత మహిళా రైతుల కోసం డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన

వివిధ అవగాహన, శిక్షణా కార్యక్రమాలు మరియు ఎక్స్‌పోజర్ విజిట్‌లలో పాల్గొన్న బత్తుల రాణి ప్రస్తుతం తన భూమిలో మొక్కజొన్నతోపాటు వివిధ రకాల కాయగూరలను పండిస్తుంది. ఊరుకాని ఊర్లో రోజు కూలీలుగా బిక్కుబిక్కుమంటూ జీవనం గడిపిన రాణి ప్రస్తుతం తన స్వంత భూమిలో యజమాని హోదాలో వ్యవసాయం చేయడం ఎంతోగౌరవం మరియు గుర్తింపు నిచ్చిందన్నారు.

తనకు ఎంతగానో సహకరించి భూమి పొందేలా కృషి చేసిన డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎంతగానో కృతజ్ఞతలు తెలిపింది బత్తుల రాణి. బత్తుల రాణి లాంటి ఎంతోమంది మహిళా రైతులకు, దళిత కుటుంబాలకు అండగా నిలిచింది డి.బి.ఆర్.సి. ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల ఫలాలను అందుకునేందుకు ఆసరా అందించింది. ■

భూమి కొనుగోలు పథకం క్రింద 3 ఎకరాల భూమిని పొందిన దళిత మహిళలు

క్రమ సంఖ్య	జిల్లా	మండలాలు	మొత్తం గ్రామాలు	3 ఎకరాల భూమిని పొందిన భూమి లేని దళిత మహిళలు
1	సిద్దిపేట	6	50	121
2	మెదక్	3	50	125
3	కామారెడ్డి	3	50	96
4	వరంగల్ (R)	3	50	85
5	వరంగల్ (U)	3	50	75
Total	5	18	250	502

ఎస్సీ మహిళలలో కేవలం 841 మంది మాత్రమే 2217.37 ఎకరాల భూమిని పొందారు. ఎంతోమంది మహిళలు అర్హులైనప్పటికీ ఈ పథకం ద్వారా లబ్ధి పొందడంలో విఫలమయ్యారు. పథకాన్ని గూర్చి సరైన అవగాహన లేనివారు కొందరైతే, అవగాహన ఉన్నా సరైన ధృవీకరణ పత్రాలు లేక ఆగిపోయినవారు మరికొందరు. వీరందరికీ అండగా నిలిచేందుకు ముందుకు కదిలించి డి.బి.ఆర్.సి.

మెదక్, వరంగల్, సిద్దిపేట మరియు కామారెడ్డి జిల్లాలలో దళిత కుటుంబాలన్నింటికీ భూమి కొనుగోలు పథకాన్ని గుర్తించి పూర్తి స్థాయిలో అవగాహన కల్పించేందుకు వివిధ కార్యక్రమాలు, ప్రచారోద్యమాలను నిర్వహించింది. 502 వ్యవసాయాధారిత దళిత కుటుంబాలలోని మహిళలు ఒక్కొక్కరు 3 ఎకరాల భూమిని పొందడంలో డి.బి.ఆర్.సి.

సి. సహకరించింది. ఎస్సీ కార్పొరేషన్ మరియు జిల్లా అడ్మినిస్ట్రేటివ్ అధికారులతో అడ్వకేసీ నిర్వహించి ఈ 502 మంది లబ్ధిదారులు బోర్డు మరియు కరెంటు వసతి పొందడంలో కృషి చేసింది డి.బి.ఆర్.సి. వ్యవసాయం మరియు ఉద్యానవన శాఖల సహకారంతో లబ్ధిదారులందరికీ సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులను గురించి వివరిస్తూ దాదాపు 25 గ్రామాలలో అవగాహనా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరిగింది.

తరతరాలుగా ఏ ఆధారం లేకుండా కూలీలుగా బ్రతుకులు వెళ్ళదీస్తున్న దళితుల్ని భూయజమానులను చేసి ఆత్మస్థైర్యం, గౌరవం మరియు గుర్తింపు రావడంలో ప్రధానపాత్ర పోషించిన డి.బి.ఆర్.సి.కి ఎంతగానో కృతజ్ఞులమని లబ్ధిదారులు అన్నారు. ■

వేలల్లా దరఖాస్తులు, వందల్లా గ్రౌండింగ్

అర్హత ఉన్నప్పటికీ ప్రభుత్వ పథకాలను అందించుకోవడంలో నేటికీ వెనుకడుతున్న వారెవరంటే దళితులే. సరైన ఆదాయం రాక అభివృద్ధికి నోచుకోక అభాగ్యులులా మిగిలిపోతున్న దళితులకు ఆసరాగా నిలిచేందుకు ముందుకు కదిలించి డి.బి.ఆర్.సి.. ప్రభుత్వ పథకాలను అందించుకునేందుకు దరఖాస్తులు చేసుకున్న దరఖాస్తుదారులను నెలల తరబడి తమ చుట్టూ తిప్పుకుంటూ అనేక పనికెరాని కొర్రీలు వేస్తూ కాలయాపన చేస్తున్న పరిస్థితులలో మార్కుకై నిరంతర కృషితో ఫలితాలను రాబట్టింది డి.బి.ఆర్.సి.

వరంగల్ రూరల్ జిల్లా ఆత్మకూర్, దామెర గీనుగొండ, సంగెం మండలంలోని దళిత కుటుంబాలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందిస్తున్న సంక్షేమ పథకాల్లో భాగంగా ఎస్సీ కార్పొరేషన్ రుణాలు 2018-2019 ఆర్థిక సంవత్సరంలో తమ స్వంత కాళ్ళపై నిలబడి

వివిధ వ్యాపారాలను నిర్వహించుకోవడానికి ఆసక్తితో ముందుకు వచ్చిన 109 మంది చేత దరఖాస్తులు చేయించింది డి.బి.ఆర్.సి.

దరఖాస్తు చేసుకున్నప్పటికీ రుణాలు మంజూరు చేయడంలో అధికారులు తీవ్ర జాప్యం చేయడంతో డి.బి.ఆర్.సి. కార్యకర్తలు సంబంధిత అధికారులను పలుమార్లు కలిసి మాట్లాడడం, వాళ్ళు లేవనెత్తే అభ్యంతరాలకు సరైన సమాధానం చెప్పేవిధంగా అర్హులకు అవగాహన కల్పించడం, వినతిపత్రాలు అందజేయడం జరిగింది.

డి.బి.ఆర్.సి. అడ్వకేసీకి స్పందించిన అధికారులు డి.బి.ఆర్.సి. సహకారంతో దరఖాస్తు చేసుకున్న 109 మంది దళిత కుటుంబాలకు వివిధ రుణాల కొరకు కిరాణి షాప్, టెంట్ హౌస్, బేకరీ షాప్, వెహికల్, ఆటో తదితర స్కీమ్ల క్రింద ఒక్కొక్కరికి వ్యక్తిగతంగా 1 లక్ష నుండి 8 లక్షల వరకు రుణాలు మంజూరు చేయడం జరిగింది. ఇప్పుడు వీరంతా స్వయం ఉపాధి పొందుతూ మెరుగైన జీవనం కొనసాగిస్తున్నారు. ■

వేస్ట్ పిక్కర్ల అభివృద్ధికై టాలి అడుగు

- వేస్ట్ పిక్కర్ల అభివృద్ధికై డి.బి.ఆర్.సి. నిరంతర కృషి
- అధికారులను మేల్కొలుపుతున్న డి.బి.ఆర్.సి. కార్యక్రమాలు
- వేగంగా విస్తరిస్తున్న డి.బి.ఆర్.సి. అడ్వకసీ ఫలితాలు
- వేస్ట్ పిక్కర్ల చేతికందుతున్న సామాజిక అర్హతలు

702 కుటుంబాలు, 2293 మంది జనాభా గుంటూరు నగరంలోని చెత్త ఏరుకుంటూ జీవనం సాగిస్తున్న వేస్ట్ పిక్కర్ల సంఖ్య ఇది. ప్రభుత్వాలు మారినా, సంక్షేమ పథకాలు అమలులో ఉన్నా, వాలంటీర్ వ్యవస్థ ద్వారా ప్రభుత్వ సేవలన్నీ ప్రజల వద్దకే వస్తున్నా వేస్ట్ పిక్కర్ల పేరు వింటే నేటికీ గుర్తొచ్చేది వారి చెత్త బ్రతుకులే. అయితే ఈ వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన పరిస్థితులలో మార్పు మరియు వీరి ఆర్థిక, సామాజిక అభివృద్ధికై డి.బి.ఆర్.సి. చేస్తున్న అలుపెరుగని కృషి చక్కని ఫలితాన్ని రాబడుతోంది. వేస్ట్ పిక్కర్ల కోసం డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహిస్తున్న అనేక కార్యక్రమాలు (అవగాహన, ఉచిత వైద్య శిబిరాలు, కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ ఏర్పాటు, ప్రభుత్వ పథకాలను అందించడంలో సహకారం) వంటివి ప్రభుత్వ దృష్టికి వేస్ట్ పిక్కర్ల పరిస్థితులను తీసుకువెళ్ళడమేకాక వేస్ట్ పిక్కర్ల అభివృద్ధిలో ప్రభుత్వ పాత్రను గుర్తుచేస్తూ అధికారులను అప్రమత్తం అయ్యేలా చేస్తున్నాయి. అందుకు చక్కని ఉదాహరణే ఈ క్రింద సంఘటన...

నగరంలోని వేస్టు పిక్కర్లను చైతన్యంతుల్ని చేయడంలో భాగంగా డి.బి.ఆర్.సి. నిర్వహించిన వివిధ కార్యక్రమాలలో గుంటూరు జిల్లా సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ఎమ్. మధుసూధనరావు గారు పాల్గొన్నారు. ఈ కార్యక్రమాలలో వేస్ట్ పిక్కర్ల జీవన స్థితిగతులను వివరిస్తూ డి.బి.ఆర్.సి. అందజేసిన నివేదికలు మరియు పాల్గొన్న వేస్ట్ పిక్కర్లు వివరించిన సమస్యలు, ఇబ్బందులను గమనించిన ఆయన వేస్ట్ పిక్కర్లకు తన వంతు సహకారాన్ని అందించడంలో ముందుంటానని తెలియజేశారు. అన్నట్టుగానే

డి.బి.ఆర్.సి. అందించిన నివేదికతోపాటు నగరంలోని వేస్ట్ పిక్కర్లు అనేక ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలకు అర్హులైనప్పటికీ ఆధార్, రేషన్ కార్డు, కుల ధృవీకరణ పత్రం వంటి ఎంటైటిల్ మెంట్స్ లేకపోవడంతో ఎటువంటి సహాయం పొందలేక నానాటికీ దుర్భరంగా జీవిస్తున్నారని జిల్లా కలెక్టర్ శామ్యూల్ ఆనందకుమార్ గారి దృష్టికి తీసుకువెళ్ళగా ఆయన స్పందించి వీరికోసం సర్వే నిర్వహించి అర్హులైన వారందరికి అవసరమైన గుర్తింపు కార్డులు జారీ చేయాలని ఉత్తర్వులు జారీచేశారు.

సర్వే నిర్వహించిన రెవెన్యూ అధికారులు డి.బి.ఆర్.సి. వినతిపత్రంలో పొందుపరచిన నివేదికతో తమ నివేదిక సరితూగడంతో వేస్ట్ పిక్కర్ల కొరకు ప్రత్యేక డ్రైవ్స్ నిర్వహించి ఎటువంటి రుసుము లేకుండా ఆధార్ లేని వారందరికి ఆధార్ కార్డులు మంజూరు చేయవలసిందిగా జిల్లా జాయింట్ కలెక్టర్ పి. ప్రశాంతి గారు ఉత్తర్వులు జారీచేశారు. అంతేకాక ఆధార్ అప్లికేషన్ ఫామ్ నందు అవసరమయ్యే ప్రభుత్వ అధికారి ధృవీకరణ సంతకం కూడా డిప్యూటీ డైరెక్టర్ మధుసూధనరావు గారే మాట్లాడి అడిషనల్ సోషల్ వేల్ఫేర్ ఆఫీసర్ చేత పెట్టించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం గుంటూరు, తెనాలి లోని ఆధార్ లేని 525 మందిచేత దరఖాస్తులు చేయించడానికి కృషి చేస్తున్నది.

వేస్ట్ పిక్కర్లకు ఆధార్ కార్డులు వస్తే రేషన్ కార్డు, కుల ధృవీకరణ పత్రం వంటివి సాధించడం సులభతరం అవుతుందని, వారు ఇతర ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల ద్వారా లబ్ధిపొంది మెరుగైన జీవన ప్రమాణాల్ని పొందుతారనే ఆకాంక్షలతో ముందుకు సాగుతోంది డి.బి.ఆర్.సి. ■

డి.బి.ఆర్.సి. గురించి

దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్ 1992లో స్థాపించబడి, ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు తెలంగాణ రాష్ట్రాలలోని, దళిత బహుజన కులాల సామాజిక, ఆర్థికాభివృద్ధి మరియు సాంస్కృతిక పరివర్తన కోసం కృషి చేస్తుంది. ప్రత్యేకంగా ఆయా వర్గాల్లోని మహిళలు, పిల్లలపై దృష్టిసారించి పనిచేస్తుంది. దళిత బహుజనుల జీవితాల్లో మార్పుకోసం అవసరమైన సమాచారాన్ని అందజేయడం జ్ఞానం మరియు సామర్థ్యాలు పెంపొందించడం కోసం కృషిచేస్తుంది. దళితులు, ఆదివాసీలు, వేస్తు పిక్కర్లు మరియు ఇతర అసంఘటిత శ్రామికుల జీవనోపాధులను మెరుగుపర్చడం, అణగారిన వర్గాల్లో ఆత్మగౌరవాన్ని పెంపొందించడం కోసం పనిచేస్తుంది.

గమనం

దళిత బహుజనులను సామాజిక ఆర్థిక సాధికారత సాధన దిశగా నడిపించడం.

గమ్యం

దళిత బహుజనులకు మానవ గౌరవం, సామాజిక న్యాయాన్ని సాధించడం మరియు సామాజిక ప్రజాస్వామ్య స్థాపనకు కృషి చేయడం.

లక్ష్యం

దళిత బహుజనుల కలలు సాకారమయ్యేందుకు వారికి రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కులను అవకాశాలను అనుభవించగలిగే సమాజాన్ని సృష్టించడం, వారి కొరకు బలమైన సామాజిక, ఆర్థిక వనరులను అభివృద్ధి చేయడం, వారిని నిర్ణయాధికారంలో భాగస్వాములను చేయడం.

మానవ గౌరవం! సామాజిక న్యాయం!! సామాజిక ప్రజాస్వామ్యం!!!

వేషావ గీతం

“దేశానికిగాని, జాతికి గాని సంఖ్యాబలం ఒక్కటే సరిపోదు
విద్యావంతులై, ఆత్మగౌరవంతో, ఆత్మవిశ్వాసముతో ఉన్నప్పుడే
ఆజాతి బాగుపడుతుంది”

-డా॥బి.ఆర్. అంబేడ్కర్

దళిత బహుజన రిసోర్స్ సెంటర్

డోర్ నెం.4-16-25/6, బండ్లమూడి కాంప్లెక్స్, 4వలైను, భారత్పేట
అమరావతిరోడ్, గుంటూరు-2., ఆంధ్రప్రదేశ్, ఫోన్ : 0863-2254271, 7286045555
E-mail : apdbrc@gmail.com | Web Site : www.dbrcindia.org